

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra humanitních věd

Diplomová práce

Veřejný a spolkový život v obcích

(komparativní případová studie obcí Nový Malín a Rapotín)

Bc. Eva Vymazalová

© 2021 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ DIPLOMOVÉ PRÁCE

Bc. Eva Vymazalová, DiS.

Veřejná správa a regionální rozvoj – k. s. Šumperk

Název práce

Veřejný a spolkový život v obcích (komparativní případová studie obcí Nový Malín a Rapotín)

Název anglicky

The public and associational life in municipalities (comparative case study of Nový Malín and Rapotín municipalities)

Cíle práce

Tématem diplomové práce je problematika veřejného a spolkového života v obcích. Výzkum bude zaměřen na vybrané obce Nový Malín a Rapotín ležící v Olomouckém kraji (okres Šumperk). Cílem práce bude v rámci zvoleného tématu:

- 1) Charakterizovat hlavní socioekonomické ukazatele obcí a historická hlediska veřejného života v nich.
- 2) Analyzovat a porovnat činnost vybraných místních neziskových organizací (místní spolky, zájmová sdružení a další).
- 3) Definovat roli místních spolků v samosprávě a rozvoji obce, zhodnotit finanční a materiální podporu ze strany územní samosprávy.

Metodika

Při vypracování práce bude využit výzkumný přístup, jenž se snaží zohledňovat odlišnosti ve veřejném a spolkovém životě obcí různých velikostí. Práce bude postavena jako komparativní případová studie dvou obcí. Ke sběru dat budou využity zejména dvě základní techniky – studium dokumentů a dotazování. Dále budou využity i další metodologické postupy, především komparace.

Doporučený rozsah práce

60-70 stran

Klíčová slova

Nový Malín, Rapotín, občanský sektor, neziskový sektor, nezisková organizace, spolek, ústav, financování, obec, samospráva

Doporučené zdroje informací

- BALÍK, S. *Okresy na severu : komunální politika v okresech Šumperk a Jeseník v letech 1989-2006*. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury (CDK), 2008. ISBN 978-80-7325-174-1.
- BOUKAL, P. – VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE. *Nestátní neziskové organizace : (teorie a praxe)*. V Praze: Oeconomica, 2009. ISBN 978-80-245-1650-9.
- ČMEJREK, J. *Participace občanů na veřejném životě venkovských obcí ČR*. Davle: Alfa Nakladatelství, 2009. ISBN 978-80-87168-10-3.
- DRUCKER, P F. *Řízení neziskových organizací : praxe a principy*. Praha: Management Press, 1994. ISBN 80-85603-38-1.
- KRECHOVSKÁ, M. – HEJDUKOVÁ, P. – HOMMEROVÁ, D. *Řízení neziskových organizací. Klíčové oblasti pro jejich udržitelnost*. Praha: Grada Publishing, 2018, ISBN 978-80-271-2309-4.
- MERLÍČKOVÁ RŮŽIČKOVÁ, R. *Neziskové organizace : vznik, účetnictví, daně*. Olomouc: ANAG, 2013. ISBN 978-80-7263-825-3.
- PELIKÁNOVÁ, A. *Účetnictví, daně a financování pro nestátní neziskovky*. Praha: Grada Publishing, 2016. ISBN 978-80-271-0339-3.
- REKTOŘÍK, J. *Organizace neziskového sektoru : základy ekonomiky, teorie a řízení*. Praha: Ekopress, 2010. ISBN 978-80-86929-54-5.
- SKOVAJSA, M. *Občanský sektor : organizovaná občanská společnost v České republice*. Praha: Portál, 2010. ISBN 978-80-7367-681-0.
- ŠEDIVÝ, M. – MEDLÍKOVÁ, O. *Public relations, fundraising a lobbying : pro neziskové organizace*. Praha: Grada, 2012. ISBN 978-80-247-4040-9.

Předběžný termín obhajoby

2021/22 ZS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Jan Čopík, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra humanitních věd

Elektronicky schváleno dne 10. 3. 2021

prof. PhDr. Michal Lošťák, Ph.D.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 10. 3. 2021

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 27. 11. 2021

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou diplomovou práci "Veřejný a spolkový život v obcích (komparativní případová studie obcí Nový Malín a Rapotín)" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího diplomové práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené diplomové práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušila autorská práva třetích osob.

V Praze dne 29. 11. 2021

Poděkování

Touto cestou děkuji panu Ing. Janu Čopíkovi, Ph.D. za odborné vedení mé diplomové práce, za jeho cenné rady, připomínky, vstřícnost a trpělivost. Děkuji všem respondentům za jejich čas a ochotu spolupracovat. Rovněž děkuji své rodině za podporu.

Veřejný a spolkový život v obcích (komparativní případová studie obcí Nový Malín a Rapotín)

Abstrakt

Diplomová práce se zaměřuje na problematiku veřejného a spolkového života v obcích Nový Malín a Rapotín. Práce je komparativní případovou studií, která analyzuje dvě sousedící obce v okrese Šumperk. V teoretické části se práce zaměřuje na vymezení základních pojmů týkající se občanské společnosti, neziskového sektoru, nestátních neziskových organizací a možnostech financování NNO. Teoretická část vychází z odborné literatury a platné legislativy. Praktická část představuje obě obce z pohledu historie, jejich občanské vybavenosti a organizační struktury. Na příkladu těchto dvou obcí je v práci zkoumán vliv demografických a socioekonomických ukazatelů na spolkový život v obcích. Část práce je věnována podrobnějšímu vymezení a charakteristice vybraných spolků v obcích. Komparace vybraných spolků poukazuje na jejich odlišnost ve financování a spolupráci s místní samosprávou. Na základě zjištěných dat se potvrdilo, že obě komparované obce vyvíjí maximální snahu své místní spolky podporovat nejen finančně, ale i budováním důstojného zázemí pro jejich činnost.

Klíčová slova: občanský sektor, neziskový sektor, nestátní neziskové organizace, zapsaný spolek, zapsaný ústav, financování, dotace, Nový Malín, Rapotín

The public and associational life in municipalities (comparative case study of Nový Malín and Rapotín municipalities)

Abstract

The diploma thesis focuses on the issue of public and associational life in the villages of Nový Malín and Rapotín. The work is a comparative case study that analyzes two neighboring municipalities in the district of Šumperk. The theoretical part focuses on the definition of basic concepts related to civil society, non-profit sector, non-governmental non-profit organizations and funding opportunities for non-governmental non-profit organizations. The theoretical part is based on professional literature and applicable legislation. The practical part presents both municipalities in terms of history, their civic amenities and organizational structure. On the example of these two municipalities, the work examines the influence of demographic and socio-economic indicators on federal life in municipalities. Part of the work is devoted to a more detailed definition and characteristics of selected associations in municipalities. The comparison of selected associations points to their differences in funding and cooperation with local government. Based on the obtained data, it was confirmed that both compared municipalities are making every effort to support their local associations not only financially, but also by building a dignified background for their activities.

Keywords: civil sector, non-profit sector, non-governmental non-profit organizations, registered association, registered institute, financing, public budget, Nový Malín, Rapotín

Obsah

1 Úvod.....	11
2 Cíl práce a metodika	13
2.1 Cíl práce	13
2.2 Metodika	14
3 Teoretická východiska	15
3.1 Občanská společnost a občanský sektor	15
3.2 Neziskový sektor	16
3.3 Neziskové organizace.....	18
3.3.1 Druhy neziskových organizací.....	19
3.3.2 Znaky nestátních neziskových organizací	22
3.4 Vybrané formy nestátních neziskových organizací	23
3.4.1 Spolek a pobočný spolek	23
3.4.2 Ústav a obecně prospěšná společnost	24
3.5 Finanční aspekty nestátních neziskových organizací.....	25
3.5.1 Vícezdrojovost	26
3.5.2 Samofinancování	26
3.5.3 Fundraising	26
3.5.4 Neziskovost.....	27
3.5.5 Úlevy na daních	28
3.5.6 Veřejná podpora – dotace a příspěvky.....	28
3.5.7 Financování NNO z rozpočtu územních samospráv.....	29
3.6 Obecní samospráva	29
3.6.1 Obec a orgány obce.....	29
3.6.2 Rozpočet obce.....	31
3.6.3 Politická participace občanů	33
4 Charakteristika obcí Nový Malín a Rapotín	35
4.1 Základní charakteristika vybraných obcí	35
4.2 Obec Nový Malín.....	36
4.2.1 Geografické údaje a občanská vybavenost	36
4.2.2 Historie obce Nový Malín.....	38
4.2.3 Organizační struktura obce	41
4.3 Obec Rapotín.....	42
4.3.1 Geografické údaje a občanská vybavenost	42
4.3.2 Historie obce Rapotín	43
4.3.3 Organizační struktura obce	46

4.4	Demografické a socioekonomické ukazatele vybraných obcí	47
4.4.1	Vývoj počtu obyvatel	47
4.4.2	Věková struktura obyvatel	50
4.4.3	Nezaměstnanost	52
4.4.4	Vliv ukazatelů na spolkový život v obcích	53
5	Spolkový a veřejný život ve vybraných obcích.....	54
5.1	Přehled spolků v obci Nový Malín.....	54
5.1.1	Perchty von Bladen z. s.....	54
5.1.2	TJ Sokol Nový Malín, z. s.	55
5.1.3	SH ČMS – Sbor dobrovolných hasičů Nový Malín	57
5.1.4	Malínské aleje, z. s.....	58
5.1.5	Ústav ekologického vzdělávání, z. ú.	60
5.2	Přehled spolků v obci Rapotín	61
5.2.1	Taneční skupina MARLY, spolek	61
5.2.2	TJ Jiskra Rapotín, z. s.	62
5.2.3	SH ČMS – Sbor dobrovolných hasičů Rapotín	63
5.2.4	Sportovně střelecký klub Rapotín z. s.	65
5.2.5	ZEVL TEAM, z. s., Rapotín	66
5.3	Komparace spolkové činnosti v obcích.....	67
5.3.1	Historie a současnost spolkové činnosti	67
5.3.2	Financování NNO v obcích	69
5.3.3	Materiální podpora NNO v obcích	78
5.3.4	Participace spolků v komunální politice	81
6	Výsledky a diskuze	84
7	Závěr.....	87
8	Seznam použitých zdrojů	89
9	Přílohy	95

Seznam obrázků

Obrázek č. 1:	Tok finančních prostředků do rozpočtu obcí.....	33
Obrázek č. 2:	Zobrazení Olomouckého kraje na mapě ČR s výsečí okresu Šumperk.....	35
Obrázek č. 3:	Znak obce Nový Malín.....	41
Obrázek č. 4:	Organizační schéma obce Rapotín.....	46
Obrázek č. 5:	Znak obce Rapotín.....	47

Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Silné a slabé stránky neziskových organizací.....	18
Tabulka č. 2: Přehled právních norem vybraných neziskových organizací.....	21
Tabulka č. 3: Formy fundraisingu.....	27
Tabulka č. 4: Vývoj počtu obyvatel v obci Nový Malín v letech 1975 – 2020.....	48
Tabulka č. 5: Vývoj počtu obyvatel v obci Rapotín v letech 1975 – 2020.....	49
Tabulka č. 6: Vývoj míry nezaměstnanosti v % mezi lety 2014 – 2021.....	52
Tabulka č. 7: Vývoj počtu domů v obcích Nový Malín a Rapotín v letech 1921 – 2011.....	53
Tabulka č. 8: Druhy spolkové činnosti v obcích v roce 2021.....	68
Tabulka č. 9: Rozpočet obce Nový Malín v letech 2017 – 2020 (v tis. Kč).....	69
Tabulka č. 10: Rozpočet obce Rapotín v letech 2017 – 2020 (v tis. Kč).....	71
Tabulka č. 11: Poskytnuté dotace NNO z rozpočtů vybraných obcí 2018 - 2020.....	73
Tabulka č. 12: Poskytnuté dotace vybraným NNO v obci N. Malín 2017 – 2021.....	74
Tabulka č. 13: Finanční hospodaření ÚEV, z. ú. v letech 2018 – 2020 v Kč.....	76
Tabulka č. 14: Poskytnuté dotace vybraným NNO v obci Rapotín 2017 – 2021.....	77

Seznam grafů

Graf č. 1: Věková struktura obyvatel v obci Nový Malín k 31. 12. 2020.....	50
Graf č. 2: Věková struktura obyvatel v obci Rapotín k 31. 12. 2020.....	50
Graf č. 3: Průměrný věk v obcích Nový Malín a Rapotín v rozmezí let 2000 – 2020.....	51
Graf č. 4: Grafické znázornění míry nezaměstnanosti v letech 2014 – 2020.....	52
Graf č. 5: Rozpočet obce Nový Malín v letech 2017 – 2020.....	70
Graf č. 6: Rozpočet obce Rapotín v letech 2017 – 2020.....	71

1 Úvod

Diplomová práce se zabývá tématem spolkového a veřejného života dvou sousedících obcí, a to Rapotín a Nový Malín, jenž jsou od sebe vzdálené asi 5 km.

Lidé s totožnými zájmy již od samého počátku mají tendenci se spolčovat. Potřeba se sdružovat vyplývá ze samotné lidské přirozenosti. Vzájemné interakce mezi lidmi mají význam pro plnohodnotný vývoj osobnosti každého jedince a naplňují tím smysl jeho života. Rovněž je nezbytnou součástí pro budování fungující demokratické společnosti.

Jedním z dílčích cílů diplomové práce je poukázat na důležitost sdružování se v různých spolcích. Právě díky nim si mohou lidé prosazovat své cíle, vize, zájmy a ideály. V demokratické společnosti hrají spolky velmi důležitou roli nejen pro rozvoj jedince, ale i celé společnosti. Předmětem spolků mohou být velmi různorodé činnosti, od sportovních aktivit, přes sběratelské aktivity, až po vzdělávací aktivity. Jejich poslání a funkce jsou především v zájmu společnosti. Jde o část organizované občanské společnosti, kterou neplní veřejná správa, ani podnikatelský sektor. Spolky plní nezastupitelnou roli v životě lidí, vytváří a upevňují sociální vztahy, dávají pocit sounáležitosti a tím se zdokonaluje proces socializace.

Diplomová práce se v teoretické části zabývá vymezením základních pojmů a vysvětlením dané problematiky. Teoretická východiska vymezují pojmy jako občanská společnost, neziskový sektor a nestátní neziskové organizace. Dále blíže specifikuje druhy a formy NNO. Další kapitola teoretické části analyzuje možnosti a způsoby financování NNO, zejména ze strany územní samosprávy. Poslední kapitola charakterizuje pojem obec, její orgány a rozpočet.

V praktické části diplomové práce jsou charakterizovány vybrané obce z hlediska jejich historie, občanské vybavenosti a organizační struktury. Dále analyzovány demografické a socioekonomické ukazatele obcí a zhodnocen jejich vliv na spolkovou činnost. Práce se rovněž zabývá vztahem místní samosprávy ke spolkové činnosti vybraných obcí, zejména financováním ze strany místní samosprávy a poskytováním prostor ke sdružování lidí, například sportoviště či klubovny, jež jsou ve vlastnictví obce. To, jak samosprávy pomáhají s financováním spolků, je velmi důležité znát zejména pro samotné členy a jejich rodiny. Financování z obecního rozpočtu má pozitivní přínos pro spolky, protože se tak nemusí spoléhat pouze na členské příspěvky, popřípadě sponzorské dary.

Praktická část diplomové práce dále obsahuje stručný přehled spolků a dalších NNO vyskytujících se ve zvolených obcích. Je zde analyzována jejich historie i současnost, vývoj členské základny a jejich činnost.

V závěru diplomové práce jsou shrnuty získané informace a výsledky provedených analýz a komparací. V návaznosti na výsledky jsou navržena doporučení, jež mohou následně směřovat ke zlepšení situace.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Tématem diplomové práce je problematika spolkového a veřejného života v obcích Nový Malín a Rapotín nacházejících v okrese Šumperk ve vzdálenosti asi 5 km od sebe.

Hlavními cíli v rámci zvoleného tématu jsou:

- a) Charakterizovat hlavní demografické a socioekonomické ukazatele obcí a vyhodnotit jejich vliv na spolkový život v obcích (vývoj počtu obyvatel, věková struktura obyvatel, nezaměstnanost)
- b) Analyzovat a porovnat činnost vybraných místních neziskových organizací (spolek, ústav a další NNO)
- c) Definovat roli vybraných spolků v místní samosprávě a v rozvoji obce, zhodnotit finanční a materiální podporu ze strany územní samosprávy

Pro diplomovou práci byly vybrány obce nacházející se v těsné blízkosti okresního města Šumperka. Zkoumané sousedící obce byly vybrány pro svoji podobnost z hlediska své velikosti, geografického umístění i počtu obyvatel. K hlavním znakům zvolených obcí patří snadná dostupnost do okresního města, rostoucí tendence nejen počtu obyvatel, ale i bytové zástavby.

Diplomová práce řeší následující výzkumné otázky:

- Jak vzájemně spolupracují spolky s obcí a naopak?
- Jak se místní spolky či jejich členové angažují v komunální politice? Výzkumná otázka zjišťuje, zda někteří členové místních spolků v minulosti kandidovali do ZO či v současném volebním období působí v ZO, popřípadě za které politické strany či místní sdružení nezávislých kandidátů. V některých obcích se spolky do místní samosprávy přímo zapojují. Cílem je, jak zajišťovat vlastní zájmy, tak pracovat pro obce. Příkladem je např. TJ Sokol v Brtnici (okres Jihlava) (Čmejrek a kol., 2009, s. 64-67).

2.2 Metodika

Diplomová práce je postavena jako komparativní případová studie. Při zpracování práce je využíván výzkumný přístup, který se snaží zohledňovat odlišnosti v jednotlivých obcích. Ke sběru dat byly využity zejména dvě základní techniky, a to studium dokumentů a dotazování. Dále byly využity i další metodologické postupy, především komparace.

Před samotným sběrem dat pro praktickou část diplomové práce byly v teoretické části definovány základní pojmy pomocí odborné literatury a právních předpisů vztahujících se k danému zkoumanému tématu.

Technika sběru dat studium dokumentů pro praktickou část diplomové práce spočívala v získávání informací z oficiálních internetových stránek jednotlivých místních spolků, oficiálních internetových stránek obcí Nový Malín a Rapotín, výročních zpráv a ročenek obcí a NNO, místních novin vydávaných obcemi. Kvantitativní data pro zpracování a vyhodnocení demografických a socioekonomických ukazatelů byla získána z oficiálních stránek Českého statistického úřadu. Pro zjištění počtu vyskytujících se NNO v jednotlivých obcích byly informace získány z oficiálních internetových stránek ARES.

Vzhledem k velkému počtu vyskytujících se spolků, bylo vybráno k podrobnější charakteristice jen pět NNO z každé obce. Pro komparaci byly vybrány tři spolky z každé obce na základě své podobnosti a zhodnoceny z hlediska jejich fungování, financování a využívání dotačních programů. Následně provedena komparace zahrnující informace a poznatky z dotazování předsedů a členů vybraných spolků a představitelů obcí.

Technika sběru dat dotazování spočívala v sestavení polostrukturovaných otázek pro předsedy či členy vybraných spolků a pro představitele obcí. Otázky pro představitele obcí se týkaly financování spolků, materiální podpory pro fungování místních spolků ze strany místní samosprávy a jejich vzájemné spolupráce. Seznam polostrukturovaných otázek pro dotazování představitelů obcí jsou uvedeny v Příloze C. Dotazování pro předsedy a členy spolků se skládalo z otázek týkajících se členské základny, financování, materiálního zázemí a vzájemné spolupráce s obcí. Seznam otázek a dotazovaných osob je uveden v Příloze D. Výhoda techniky polostrukturovaných rozhovorů spočívá v možnosti nejprve klást předem naformulované otázky a následně je doplnit o otázky reagující na vzniklou situaci, čímž jsou rozvinuty a upřesněny odpovědi na základní dotazy. Dotazování probíhalo jak prostřednictvím osobní komunikace, tak i formou telefonické a emailové komunikace.

3 Teoretická východiska

3.1 Občanská společnost a občanský sektor

Aby bylo možné hovořit o občanské společnosti, je k tomu potřeba určitá aktivita občanů. Jádro občanské společnosti je tvořeno především aktivními občany. Bez nich v podstatě žádná občanská společnost neexistuje. O skutečné občanské společnosti nelze hovořit ani tehdy, jsou-li občané konkrétní země pasivní či nuceni občanské aktivity jen předstírat. Občanskými aktivitami rozumíme takové aktivity občanů, které jsou zaměřené na správu věcí veřejných. Občanská společnost je tedy tvořena občany dobrovolně se podílející na spravování veřejných záležitostí. Podílet se na správě mohou několika různými způsoby, nejčastějším je angažovanost v občanských organizacích (Frič, 2016).

„Občanské organizace jsou formálně ustavené, soukromé organizace občanů, kteří se v nich sdružují na principech vzájemné důvěry a solidarity a dobrovolně se angažují v otevřeném nastolování a řešení otázek veřejného života. Angažovanost a aktivismus občanů v rámci těchto organizací probíhá formou členství, dárcovství a jiných dobrovolnických aktivit“ (Občanský sektor v ohrožení?, Frič, 2016, s. 13).

Občanskou společnost lze chápat jako prostor svobodného občanského jednání a sdružování mimo sféru trhu, státu a rodiny. Pojem občanská společnost má dlouholetou historii, během níž se několikrát měnil a vyvíjel. I v dnešní době najdeme různá pojetí občanské společnosti. V některých koncepcích se řadí do občanské společnosti i podnikatelský sektor, protože i zde se mobilizuje osobní angažovanost, soukromé zdroje a vedení vlastním zájmem, nikoliv povinností, nařízením či vynucením, tak jak to může učinit například stát (Pospíšilová, Šťovíčková Jantulová, 2019).

Občanská společnost lze popsat jako oblast, kde se občané sdružují za účelem společně vyjadřovat své zájmy a požadavky. Pojem občanské společnosti je většinou spojen s pozitivními hodnotami, jako je tolerance, důvěra, solidarita či respekt k lidským právům. Je chápán jako určitý morální závazek jedince vůči zájmům společenství, ve kterém žije. To následně vede lidi k pocitu, aby něco vykonali pro druhé. Ovšem činnost lidí v prostoru občanské společnosti nemá vždy jen pozitivní podobu. Vyskytuje se tu také netolerance, násilné jednání či korupce a taková společnost bývá často označována jako „neobčanská“ (Pospíšilová, Šťovíčková Jantulová, 2019).

Občanská společnost je pro tyto účely vnímána jako nejširší okruh a pojem, zatímco občanský či neziskový sektor představují jednu z částí občanské společnosti. Občanský sektor lze definovat jako institucionalizované vyjádření života občanské společnosti. Občanský sektor je tvořen organizacemi, které vznikají z občanské společnosti a jsou z ní čerpány lidské, materiální, kulturní a hodnotové zdroje. Pro občanský sektor se někdy používá označení „organizovaná občanská společnost“, která představuje soubor organizací občanské společnosti, například spolky, nadace a další (Frič, 2016).

Občanskou společnost lze také definovat jako souhrn spolků, zájmových sdružení a samosprávných korporací, jejichž existence není závislá na státu, vyvíjejí se v nich nejrůznější občanské aktivity, a přesto neusilují o získání státní moci jako politické strany. V některých krajních koncepcích je občanská společnost chápána jako protiklad státu (Brokl a kol., 1997).

Z nejširšího hlediska lze občanskou společnost rozdělit na dvě základní části, a to na část organizovanou a část neorganizovanou. Do organizované části patří zejména spolky, nadace, církve, politické strany a nejrůznější zájmová sdružení. Neorganizovanou část tvoří veškerá neformální společenství, veřejná shromáždění, demonstrace a také samotní občané. Organizovaná občanská společnost je také často označována jako občanský sektor, třetí sektor, někdy i sektor neziskový, nestátní či dobrovolnický. Všechny tyto zmíněné pojmy popisují stejnou sociální oblast a prostor, jen je na ně pohlíženo z různých úhlů pohledu nebo se jen zaměřují na jeho určitou část (Skovajsa, 2010, s. 30 - 31).

3.2 Neziskový sektor

Obecně se člení národní hospodářství v zemi do dvou sektorů. Jsou to sektory ziskový (tržní) a neziskový (netržní). Ziskový neboli podnikatelský sektor lze popsat jako společenství subjektů – podniků, jejichž prvotním cílem je ze svého prodeje dosáhnout zisku. Jako protiklad stojí neziskový sektor, který lze charakterizovat jako soubor subjektů, jejichž hlavním cílem je dosažení užitku, neboť jejich účelem není dosažení zisku. Neziskový sektor lze tedy definovat jako oblast, v níž instituce a organizace nejsou primárně zakládány za účelem dosahování zisků. Neziskový sektor má v národním hospodářství důležitou a nezanedbatelnou roli. Působí vedle ziskového sektoru a oba se navzájem podporují a doplňují a tím vytvářejí systém smíšené ekonomiky.

„V současné době téměř v celém světě roste sociální i ekonomický vliv neziskového sektoru. Neziskový sektor se tak díky svému rozrůstání stává důležitou oblastí národního hospodářství, což však často prohlubuje problémy spojené s vymezením a definováním neziskového sektoru“ (Řízení neziskových organizací, Krechovská a kol., 2018, s. 14).

Přesnou definici neziskového sektoru nelze vymezit, protože neustále nabývá na významu, pořád se vyvíjí a jeho chápání se v průběhu rozvoje mění. Ani žádný právní předpis v našem státě neuvádí přesnou definici neziskového sektoru, pouze někteří autoři odborných publikací uvádí různá pojetí a chápání této problematiky.

Neziskový sektor poskytuje velmi široké spektrum služeb, zahrnuje zejména dobročinnost, činnost nadací, sport, kulturu, sociální služby, pomoc ve zdravotnictví a mnoho dalších. Důležitým faktem je i to, že poskytované služby obohacují nejen samotné příjemce, ale i celou společnost (Krechovská a kol., 2018).

Neziskový sektor neslouží jen k prosazování vlastních zájmů a hodnot jako tomu bývá u sdružování občanů, ale hlavně se podílí na mnoha společensky potřebných aktivitách. Rovněž je významným zaměstnavatelem mnoha občanů, kteří zde mohou pracovat na základě klasických placených pracovních poměrů, ale také na základě dobrovolnictví, tedy bez nároku na mzdu.

Oblast neziskového sektoru zastává i několik funkcí, které by měl naplňovat. Mezi základní funkce patří zejména (Krechovská a kol., 2018):

- Ekonomická – funkce poukazuje na skutečnost významné role neziskového sektoru v ekonomice vyspělých států, kde neziskový sektor nabízí služby a výrobky, rovněž je spotřebitelem statků a zaměstnavatelem.
- Sociální – funkci plní tím, že poskytuje specifické statky a služby, čímž uspokojuje potřeby občanů, společnosti i členů svých institucí. Svojí činností zasahuje do života společnosti a tím ji ovlivňuje. Občané se mohou zapojovat do společenského života a sdružovat se.
- Politická – funkce dává občanům prostor a možnost ovlivnit nejen politiku, ale i veřejné mínění. Rovněž chrání občany před porušováním práv.
- Informační – touto funkcí poskytuje občanům informovanost formou osvěty.
- Kontrolní – funkce umožňuje kontrolu dodržování demokratických procesů ve společnosti ze strany občanů.

3.3 Neziskové organizace

Jeden z hlavních důvodů existence neziskových organizací ve vyspělých ekonomikách je ten, že dokáží nabídnout určité služby, činnosti a pomoc mnohem efektivněji než ziskové či státní organizace. Neziskové organizace umí uspokojit široké spektrum potřeb a služeb v nejrůznějších oblastech environmentální, sociální a kulturní sféry. Poskytováním těchto služeb vyplňují prostor mezi trhem, státem a rodinami a tím podporují jejich vzájemné vztahy. Neziskové organizace otevírají prostor pro usnadnění veřejného dění a jsou považovány za hybatele veřejného mínění, iniciátory společenských změn a proto je jejich role v ekonomice nezastupitelná (Krechovská a kol., 2018).

Role neziskových organizací je v dnešní společnosti nenahraditelná. Přesto vedle převládajících pozitiv existují i negativa spojená s tímto typem organizace. Obecně jsou za silné a slabé stránky neziskových organizací považovány tyto aspekty:

Tabulka č. 1: Silné a slabé stránky neziskových organizací

Silné stránky	Slabé stránky
Vyšší kvalita služeb – blízkost ke klientovi, porozumění jeho problémům	Nedostatek zdrojů – nemožnost působit v případech, které vyžadují větší investice
Levnější služby – využití dobrovolnictví a dárcovství, pomoc je směřována k nejpotřebnějším	Nedostatečné kontrolní mechanismy – chybí zde potřebný tlak na odpovědné fungování organizací
Dostupnost služeb – pomocí dobrovolníků umožňují pokrýt potřeby i velmi malých skupin lidí	Amatérismus – dobrovolníci nejsou schopni poskytnout služby na profesionální úrovni
Pružnost – flexibilní organizační struktura, odolnost vůči byrokratickému systému	Partikularismus – tendence soustředit se jen na vlastní skupinové zájmy vede ke konfliktům
Citlivost – citlivější přístup ke způsobu řešení problémů běžných lidí	Paternalismus – zvyšuje závislost lidí, kterým jsou poskytovány služby
Aktuálnost – spontánnost vzniku organizace, dokáží reagovat na aktuální dění a nové potřeby občanů	Nestabilita – institucionální křehkost, často krátká životnost organizace nejsou dlouhodobou zárukou
Svépomoc – snaha zapojovat do aktivit samotné klienty a stimulovat je k řešení problémů jejich vlastními silami	Personální přecitlivělost – solidarita členů je závislá na jejich osobnostních vlastnostech

Zdroj: Angelovská, Frič, Goulli. (2009, s. 36 – 37). Vlastní zpracování.

Neziskovou organizaci lze charakterizovat jako jednotku vytvořenou za účelem poskytování služeb nebo produkce výrobků, jejíž hlavním cílem je přinést užitek společnosti. Současně není umožněno, aby tato činnost byla zdrojem příjmů, zisku či finančních výnosů pro osoby, kterými byla založena, je řízena nebo financována. To však neznamená, že tyto organizace nemohou vytvářet zisk a podnikat. Pokud organizace dosahuje zisku, musí svůj výnos použít jen pro další rozvoj organizace (Pelikánová, 2018).

Nezisková organizace se dá rovněž definovat jako nekomerční subjekt, jehož snahou je zajistit dobro pro společnost. Činnost organizace by měla sloužit k prospěchu veřejnosti a užitku určité skupiny osob (Krechovská a kol., 2018).

V praxi a odborných publikacích je možné se setkat i s různými názvy neziskových organizací, například je někdy označována i jako „nevýdělečná organizace“ nebo ji můžeme spatřit i pod anglickým výrazem „non-profit organization“.

Oblast působnosti neziskových organizací zahrnuje velmi širokou škálu. K vybraným oblastem působnosti neziskových organizací patří zejména sociální služby a péče o ohrožené skupiny obyvatel, školství a vzdělávání, zájmové a volnočasové aktivity, kultura a umění, ochrana přírody a životního prostředí, zdravotnictví, sport a tělovýchova, informační služby a mnoho dalších (Pelikánová, 2018).

3.3.1 Druhy neziskových organizací

V odborných publikacích se setkáváme s několika možnostmi členění neziskových organizací. Většinou záleží, pro jaké účely je organizace zřizována a jaké je její poslání. Neziskové organizace lze rozdělit z globálního charakteru poslání, dále podle předmětu činnosti, podle právní formy, podle zřizovatele nebo podle hlavních zdrojů jejich financování. Jednotlivé druhy členění se v praxi mohou navzájem prolínat.

Z globálního hlediska lze klasifikovat dva typy neziskových organizací, a to organizace veřejně prospěšné a vzájemně prospěšné (Krechovská a kol., 2018, s. 20 - 21).

Organizace veřejně prospěšné – jejich primárním cílem je uspokojování potřeb celé společnosti. Jejich poslání spočívá v produkci veřejných a smíšených statků, kterými uspokojují potřeby široké veřejnosti. Příkladem je charita, vzdělání, sociální a zdravotní péče, ochrana životního prostředí či ochrana lidských práv.

Organizace vzájemně prospěšné – zajišťují vzájemnou podporu určité skupiny občanů, které spojuje společný zájem. Cílem těchto organizací je uspokojení potřeb pouze této skupiny. Příkladem jsou zájmová sdružení či profesní spolky.

Z hlediska zřizovatele lze neziskové organizace členit na státní a nestátní neziskové organizace (Pelikánová, 2018).

Státní neziskové organizace – rovněž označovány jako vládní, veřejné či veřejnoprávní. Zřizovatelem těchto organizací je veřejný sektor, tedy buď přímo stát, kraj nebo obec, popřípadě jejich organizační složky. Jsou jimi zejména organizační složky a příspěvkové organizace, které mají za cíl zabezpečení výkonu státní správy a zajištění veřejných služeb. Fungují obdobně jako nestátní neziskové organizace, jen s tím rozdílem, že jsou financovány přímo ze státního rozpočtu. Nejčastěji se jedná o oblast školství, zdravotnictví a sociálních služeb. Konkrétními příklady jsou Akademie věd ČR, Nejvyšší kontrolní úřad, Úřad pro zastupování ve věcech majetkových, Česká národní banka a další veřejnoprávní instituce jako Český rozhlas a Česká televize. Patří sem i státní podniky, veřejné vysoké školy či státní fondy.

Nestátní neziskové organizace – někdy označovány jako nevládní, soukromé občanské či soukromoprávní. Zřizovateli těchto organizací jsou jiné subjekty než subjekty spadající do veřejného sektoru, například soukromé osoby – občané, domácnosti, podnikatelský subjekt apod. Zabezpečují obdobné služby jako státní neziskové organizace, čímž se podílejí na dění v rámci občanské společnosti. Nejčastějšími formami těchto organizací jsou například spolky, ústavy, nadace, obecně prospěšné společnosti a další zájmová sdružení či profesní komory.

Neziskové organizace lze také rozčlenit podle hlavních zdrojů jejich financování, a to následovně (Krechovská a kol., 2018, s. 22):

- Organizace, jejichž provoz je financován z ryze veřejných prostředků,
- Organizace, které jsou jen zčásti financované z veřejných prostředků (na tyto prostředky mají z právního hlediska nárok) a zčásti z vlastní (vedlejší, doplňkové) činnosti,
- Organizace, které mají příspěvky z jiných zdrojů než veřejných, například sponzorství, dary, granty, sbírky,
- Organizace financované z podstatné části z poskytování svých služeb.

Jednou z dalších možností dělení je podle předmětu činnosti. Zde lze klasifikovat tři základní dělení neziskových organizací, které jsou blíže specifikovány v Příloze B této diplomové práce. Konkrétně se jedná o mezinárodní klasifikace neziskových organizací ICNPO, klasifikace služeb neziskových organizací podle účelu sloužících domácnostem CZ-COPNI a klasifikace ekonomických činností CZ-NACE (Krechovská a kol, 2018, s. 20).

Neziskové organizace je také možno rozdělit podle právní normy. Každá nezisková organizace je zřizována na základě zákona, kde je upraven vznik, zánik, způsob řízení a orgány institucí. Níže uvedená tabulka uvádí přehled zákonných forem vybraných neziskových organizací platný od 1. 1. 2014.

Tabulka č. 2: Přehled právních norem vybraných neziskových organizací

Druh neziskové organizace	Právní norma
Spolek	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
Ústav	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
Obecně prospěšná společnost	Zákon č. 284/1995 Sb., o obecně prospěšných společnostech
Nadace, nadační fondy	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
Zájmové sdružení právnických osob	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník
Politické strany a hnutí	Zákon č. 424/1991 Sb., o sdružování v politických stranách a v politických hnutích
Registrované církve a náboženské společnosti	Zákon č. 3/2002 Sb., o svobodě náboženského vyznání a postavení církví a náboženských společností
Veřejná výzkumná instituce	Zákon č. 341/2005 Sb., o veřejných výzkumných institucích
Školská právnická osoba	Zákon č. 561/2004 Sb., školský zákon
Honební společenstvo	Zákon č. 449/2001 Sb., o myslivosti
Odborová organizace	Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník

Zdroj: Pelikánová. (2018, s. 27). Vlastní zpracování.

Klasifikace a členění neziskových organizací je velmi komplikovaná záležitost, proto nelze zachytit komplexní pojetí této problematiky, spíše jen nastínění složitosti vazeb v rámci neziskového sektoru.

3.3.2 Znak nestátních neziskových organizací

Vzhledem k tomu, že se diplomová práce zaměřuje na nestátní neziskové organizace, je tato podkapitola věnována charakteristickým znakům tohoto typu organizace. Aby konkrétní organizace byla uznána za součást nestátního neziskového sektoru, musí splňovat určitá kritéria, kterými jsou (Hyánek, 2011):

Organizovanost. Organizace se vyznačují jistou institucionální strukturou. Musí tedy být organizovaná, vyjádřená určitou úrovní vnitřní organizační struktury. Konkrétním projevem může být například fungování na základě jasně formulované zakládací smlouvy či zřizovací listiny, kde je stanovena organizační struktura, náplň činnosti apod.

Soukromá povaha. To znamená, že organizace musí být institucionálně oddělené od vlády. Nejsou tedy součástí státní správy, ani jimi nejsou řízeny. Mají soukromý charakter a vyznačují se nezávislostí na státu. To však neznamená, že nemohou od státu čerpat prostředky ke své činnosti nebo že zástupci státu nemohou být členy jejich orgánů (Skovajsa, 2010). Důležitým faktem je, že základní struktura neziskových organizací je ve své podstatě soukromá.

Neziskovost. Podstatou tohoto kritéria je, že zisky organizace nesmí být rozdělovány mezi vlastníky, zakladatele, správní radu nebo vedení organizace. Organizace však mohou dosahovat zisku, ten ale musí být následně použit jen na plnění cílů spojených s posláním organizace a na její další rozvoj.

Samosprávnost a nezávislost. Vnitřní struktura organizace disponuje vymezenými řídicími a kontrolními kompetencemi. Organizace je vybavena vlastními postupy tak, aby byla schopna sama sebe řídit. Jsou autonomní, mají svá interní pravidla řízení a nejsou ovládány státem. Nepodléhají ve své činnosti státní kontrole.

Dobrovolnost. Tento znak v sobě zahrnuje existenci nějakého dobrovolného prvku, ať už participaci dobrovolníků, účast na konkrétních aktivitách, dary nebo čestná účast ve vedení či správní radě organizace. Dobrovolnost zahrnuje dobrovolnou účast svých členů, popřípadě veřejnosti a dobrovolný výkon neplacené činnosti pro organizaci.

3.4 Vybrané formy nestátních neziskových organizací

Typ nestátní neziskové organizace tvoří více početnou skupinu neziskových organizací v ČR. Protože se diplomová práce zabývá hlavně nestátními neziskovými organizacemi, bude tato kapitola věnována podrobnějšímu popisu pouze vybraným formám. K nejpodstatnějším nestátním neziskovým organizacím lze dle současné právní úpravy zařadit spolky a pobočné spolky, fundace (nadace, nadační fondy) a zapsané ústavy. Dalšími jsou politické strany a politická hnutí, zájmová sdružení právnických osob, registrované církve a náboženské společnosti, školské právnické osoby, veřejné výzkumné instituce, honební společenstva a odborové organizace (Krechovská a kol., 2018).

3.4.1 Spolek a pobočný spolek

Spolek (dříve občanské sdružení) patří k nejčastěji využívaným právním formám pro sdružování osob. Spolek je z pohledu zákona právnickou osobou, která je upravena zákonem č. 89/2012 Sb., občanský zákoník (dále jen NOZ). K založení spolku je potřeba minimálně tří osob, které mohou být jak fyzické, tak i právnické. Sdružování ve spolku je zcela dobrovolné a jejich členy vede společný vzájemně prospěšný zájem.

„Spolek nahrazuje občanské sdružení podle zákona č. 83/1990 Sb., o sdružování občanů (tento zákon je zrušen). Spolek je základním typem korporace a jeho právní regulace je proto velmi důležitá. Musí vyhovovat jak malým „vesnickým“ spolkům (např. dobrovolní hasiči), tak spolkům se složitou vnitřní organizací a širokou členskou základnou (např. Junák)“ (Nový občanský zákoník, Bezouška a Piechowiczová, 2013, s. 55).

Vznik spolku je podmíněn registrací a zápisem do veřejného rejstříku. Vzhledem k tomu, že spolek je „fiktivní“ právnickou osobou, je třeba jeho existenci nějakým způsobem ukotvit. To se děje právě zápisem do veřejně přístupného rejstříku, kde je jeho existence postavena najisto (Ronovská a kol., 2014, s. 42).

Vzniklý spolek musí dle zákona obsahovat slovo „spolek“ nebo „zapsaný spolek“, popřípadě stačí i zkratka „z. s.“ V rámci hlavní činnosti nesmí spolek provozovat podnikání či jinou výdělečnou činnost. Jeho hlavní činnost musí směřovat k ochraně zájmů, k jejichž účelům byl založen. Vedlejší hospodářskou činnost může vykonávat pouze v případě, že podporuje hlavní činnost a zisk z podnikání může být použit pouze pro spolkovou činnost a správu spolkového majetku. Podmínkou založení spolku je přijetí stanov, jenž musí obsahovat název, sídlo a účel, pro který byl založen (zák. č.89/2012 Sb.).

Stanovy musí vymezovat práva a povinnosti členů vůči spolku a určit statutární orgán. Přijaté stanovy v jejich plném znění musí být uloženy v sídle spolku. Orgány spolku jsou dle zákona statutární orgán a nejvyšší orgán. Statutárním orgánem je zpravidla předseda v individuálním pojetí nebo výbor v pojetí kolektivním. Oba orgány vystupují a jednají za spolek a řídí jeho fungování. Nejvyšším orgánem spolku je nejčastěji členská schůze. Ta vymezuje hlavní zaměření činnosti spolku, rozhoduje o případných změnách ve stanovách, schvaluje výsledky hospodaření či rozhoduje o přijetí nebo vyloučení členů apod. Spolek může ve svých stanovách zřídit i další orgány, například kontrolní orgány, i když nejsou ze zákona povinné. Členství ve spolku je soukromoprávním poměrem mezi spolkem a členem a je pevně spojeno s osobou člena. Je to svobodná a dobrovolná vůle člena účastnit se na činnosti spolku. Členství vzniká u zakladatelů dnem vzniku spolku. Později se členem může stát ten, kdo projeví vůli se členem stát a spolek s jeho přijetím vysloví souhlas. Členství zaniká několika způsoby, jež upravuje zákon. Může zaniknout buď vystoupením, vyloučením, případně nezaplacením členského příspěvku ani v přiměřeně stanovené lhůtě nebo v případě, kdy závažně porušil povinnost plynoucí z členství (zákon č. 89/2012 Sb.).

Pobočný spolek je samostatně organizovaný celek s vlastní právní osobností, ale přesto vystupuje v určité dvojroli. Z jedné strany vystupuje jako součást spolku jako celku, z druhé strany je zcela samostatnou právnickou osobou. Postavení pobočného spolku je uvedeno ve stanovách hlavního spolku. Rovněž je ve stanovách hlavního spolku uveden rozsah práv a povinností pobočného spolku a tato práva a povinnosti jsou zveřejněna ve veřejném spolkovém rejstříku. Právní osobnost pobočného spolku je vždy odvozena od právní osobnosti hlavního spolku. V případě, že dojde k zániku hlavního spolku, automaticky zanikají i spolky pobočné (zákon č. 89/2012 Sb.).

3.4.2 Ústav a obecně prospěšná společnost

Ústavem je právnická osoba, jejímž účelem je provoz činnosti, která je společensky či hospodářsky užitečná, a jehož výsledky jsou každému dostupné. Fungování ústavu není podmíněno členstvím osob, čímž se jednoznačně liší od korporace. Účel ústavu spočívá v poskytování služeb. Dle nové právní úpravy ústavy nahradily obecně prospěšné společnosti (dále jen OPS). Od účinnosti NOZ, tedy od 1. 1. 2014 již nemohou vzniknout nové OPS, ale stávající společnosti jsou ponechány a mohou fungovat i nadále.

„Ústav je formou právnické osoby, která nahrazuje obecně prospěšnou společnost (zákon č. 248/1995 sb. se ruší). Ústav stojí na pomezí korporace a fundace, je vymezen především tím, že poskytuje určitou službu, a určující pro něj je, že má příjemce (destinatáře) této služby. Právnická osoba typu ústavu je využitelná např. pro školy, muzea, nemocnice, vědecké nebo výzkumné ústavy apod. Práva a povinnosti obecně prospěšných společností se i nadále řídí dosavadními právními předpisy. Obecně prospěšná společnost má právo změnit svou právní formu na ústav, nadaci nebo nadační fond podle občanského zákoníku“ (Nový občanský zákoník, Bezouška a Piechowiczová, 2013, s. 62)

Založit ústav lze dvěma způsoby, buď zakládací listinou, nebo pořízením pro případ smrti a musí mít formu notářského zápisu. Následně ústav vzniká zápisem do veřejného rejstříku. V názvu ústavu musí být obsaženo slovo „zapsaný ústav“ či zkratka „z.ú.“ Zakladatelské právní jednání musí splňovat minimálně tyto podmínky: název ústavu, sídlo, účel s vymezením předmětu činnosti, údaje o výši vkladu či nepeněžitým předmětu, počet členů správní rady a specifikaci vnitřní organizace. Bude-li zřízena i dozorčí rada či revizor, musí uvést počet jejich členů, jejich jméno a bydliště. Statutárním orgánem je ředitel, který nemůže být současně i členem správní rady, ani jiného orgánu ústavu. Nejvyšším orgánem je správní rada. Ta volí a může odvolat ředitele a rovněž vykonává dohled nad statutárním orgánem. Členy správní rady jmenuje a odvolává zakladatel a její funkční období je tříleté, není-li uvedeno jinak (zákon č. 89/2012 Sb.).

Zákon výslovně neupravuje, kdo může být zakladatelem, může jej tedy založit kdokoliv, jak fyzická či právnická osoba, tak i stát. Pro ústav jej typické, že může podnikat v rámci hlavní činnosti, ovšem s ohledem na svůj účel. Následný zisk lze využít jen k činnosti, pro kterou byl ústav založen a také na úhradu nákladů na správní správu (Krechovská a kol., 2018).

3.5 Finanční aspekty nestátních neziskových organizací

Financování NNO je velmi specifickou oblastí, jelikož v sobě zahrnuje mnoho prvků z různých odvětví, jako například prvky ekonomické, sociální, finanční či marketingové. Každá NNO si musí sama zajišťovat finanční prostředky sloužící k pokrytí nákladů vznikajících z jejich činností a provozu. Mezi obecné principy financování NNO se řadí vícezdrojovost, samofinancování, fundraising či neziskové rozdělování zdrojů. Dále mohou NNO využít daňové úlevy nebo veřejnou finanční podporu ve formě dotací.

3.5.1 Vícezdrojovost

Princip vícezdrojovosti v sobě zahrnuje možnost získat finanční prostředky z rozličných zdrojů a různými formami, a není možné se spoléhat pouze na jediný zdroj financování. K zajištění dlouhodobého fungování a existence NNO je nezbytné mít více zdrojů, které se v praxi často vzájemně kombinují. Vícezdrojovost lze rozčlenit podle různých kritérií, kterými jsou (Pelikánová, 2018, s. 38):

- charakter – jedná se o finanční zdroje, což zahrnuje peněžní prostředky a nefinanční zdroje, kde se řadí informace, dary nebo dobrovolnictví,
- geografický původ – zde se jedná o domácí (lokální) zdroje a zahraniční zdroje,
- prostředky organizace – jde o interní zdroje z vlastní činnosti a externí zdroje,
- způsob nabytí – přímé zdroje ve formě darů a nepřímé zdroje jako daňové úlevy,
- typ vlastnictví – jde o veřejné zdroje (od státní správy, samosprávy, mezinárodních institucí) a o soukromé zdroje (od dárců, podnikatelů, nadací).

3.5.2 Samofinancování

Princip samofinancování se u NNO nejčastěji realizuje prostřednictvím prodeje vlastních výrobků či poskytnutím služeb, dále podnikáním, pronájmem movitého či nemovitého majetku a také prostřednictvím členských příspěvků.

„Čím vyšší je míra samofinancování, tím vyšší je míra nezávislosti NO. Když mluvíme o nezávislosti, nejde jenom o finanční stránku, ale i o nezávislost v rozhodování NO. Výhodou samofinancování je flexibilita peněz vydělaných vlastními silami – nikdo nenuť NO utratit je v předepsané struktuře, ani je vyúčtovat v daném termínu. Další výhodou je také plynulejší tok financí do NO“ (Účetnictví, daně a financování pro nestátní neziskovky, Pelikánová, 2018, s. 38).

3.5.3 Fundraising

Fundraising představuje unikátní získávání zdrojů typické zejména pro NNO. Princip fundraisingu spočívá v takové aktivní činnosti NNO, jejímž účelem je získat co nejvíce vnějších zdrojů prostřednictvím oslovování dárců. Snahou NNO je s dárci vybudovat dlouhodobou vzájemnou spolupráci. Jde o získávání jak hmotných, tak i nehmotných zdrojů, to znamená, že nejde jen o finanční prostředky, ale zahrnuje i věcné dary, informace, know-how, využívání dobrovolnické práce či předávání zkušeností.

Fundraising není tedy spojen pouze s finanční stránkou podpory, ale rovněž přináší dárci dobrý pocit z poskytnutí daru.

„Pojem „fundraising“ vznikl spojením dvou slov: fund = zásoba, rezerva, kapitál a raise = pozvednout, zřídit, opatřit. Do češtiny se obvykle nepřekládá, ale volný překlad je, že má na starosti zajištění financí a dalších prostředků nutných pro chod organizace“ (Účetnictví, daně a financování pro nestátní neziskovky, Pelikánová, 2018, s. 39).

Tabulka č. 3: Formy fundraisingu

Zdroje	Formy fundraisingu
Jednotlivci Rodina	Peněžitě nebo věcné dary Veřejné sbírky (i DMS) Dobrovolnictví Loterie, dobročinná aukce Odkaz v závěti Členský poplatek
Nadace a nadační fondy Orgány státní správy a místní samosprávy Fondy EU	Nadační příspěvky/granty Dotace (nejčastěji z veřejných rozpočtů) Zakázky a projekty EU
Firmy	Dary, sponzoring Firemní dobrovolnictví Zapůjčení prostor či techniky Zapůjčení pracovníka Slevy při nákupu zboží a služeb Interní dobročinná aukce mezi pracovníky

Zdroj: Pelikánová. (2018, s. 39). Vlastní zpracování

Klíčovou roli ve fundraisingu zastávají zejména členové správní rady, především jako vzor pro ostatní. To znamená, že sami by měli být dárci ve své vlastní organizaci. Nezastupitelnou roli zde hraje management NNO (Šedivý a Medlíková, 2012).

3.5.4 Neziskovost

Neziskový princip financování NNO lze vysvětlit tak, že pokud NNO dosáhne nějakého zisku, nesmí jej rozdělit mezi své členy. Případný zisk z podnikatelské či vedlejší činnosti může NNO použít pouze na hlavní neziskovou činnost, k naplňování cílů organizace, popřípadě na pokrytí nákladů spojených s provozem (Krechovská a kol., 2018).

Důležitou roli zde hraje transparentnost všech příjmů. Tu lze zajistit například zveřejňováním výročních zpráv či tiskovými zprávami. Transparentnost má být hlavně účinným nástrojem komunikace se zainteresovanými stranami a veřejností a zároveň být významným nástrojem pro získávání důvěry, dalších členů, spolupracovníků, dárců a příznivců (Pelikánová, 2018).

3.5.5 Úlevy na daních

Neziskové organizace mají několik možností, jak využít daňové úlevy. K těm základním úlevám se řadí osvobození příjmů NO především v rámci její hlavní činnosti (daň z příjmů právnických osob). Dále může NNO uplatnit osvobození od mnoha majtkových daní, případně DPH. NNO může využít i daňové slevy v případě, že zaměstnává osoby se zdravotním postižením či znevýhodněním, čímž jim dává prostor se uplatnit na trhu práce.

Na druhé straně i dárce má možnost uplatnit daňové výhody, a to snížením daňového základu. Tuto možnost lze uplatnit buď formou nezdanitelné části základu daně, nebo formou odčitatelné položky (Krechovská a kol., 2018).

3.5.6 Veřejná podpora – dotace a příspěvky

NNO mohou pro své financování využít i možnost zažádat si o finanční prostředky od veřejných institucí, ale i podnikatelských subjektů či individuálních dárců. Jedná se o nenárokové potencionální zdroje, které NNO může obdržet na základě žádost nebo projektů. Mezi tyto potencionální zdroje můžeme zařadit příspěvky ze zdrojů Evropské unie, přímé a nepřímé dotace ze státního rozpočtu, příspěvky od územních samospráv (obcí a krajů), příspěvky od nadací a nadačních fondů a individuální či firemní dárcovství.

Dotace jsou poskytovány konkrétním NNO na základě předloženého projektu výhradně na jeden rozpočtový rok. Na dotace podporující činnost NNO není právní nárok. V případě získání těchto finančních prostředků, musí být užity pouze na schválený účel nebo na jasně vymezené druhy nákladů. V těchto případech se NNO často na daném projektu musí finančně spolupodílet na nákladech. Po ukončení projektu či akce, na které byly prostředky použity, musí NNO provést vyúčtování včetně závěrečné zprávy o využití prostředků (Pelikánová, 2018).

3.5.7 Financování NNO z rozpočtu územních samospráv

Finanční prostředky z rozpočtu územních samospráv patří mezi velmi významné zdroje pro NNO. V každé obci či kraji se výše i účel příspěvků značně liší z důvodu místní příslušnosti. Kraje a velká města vypisují a následně zveřejňují nabídky různých dotačních a grantových programů na svých internetových stránkách. Ovšem i malé obce mohou poskytnout NNO finanční příspěvky, a to v případě, že jim NNO osobně představí svůj záměr (Pelikánová, 2018).

Obce mohou v rámci své samostatné působnosti a v souladu s obecně závaznými předpisy, tedy se zákonem č.128/2000 Sb., o obcích a zákonem č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů (§10a) poskytnout ze svého rozpočtu dotace či návratnou finanční výpomoc jiným subjektům. Nejčastěji se jedná o podporu veřejně prospěšných činností a volnočasových aktivit, podporu sportu a kultury. Dále mohou poskytnout dary nebo příspěvky na sociální či jiné humanitární účely.

3.6 Obecní samospráva

Z historického hlediska je vývoj územní samosprávy po roce 1990 přelomovou etapou jejího vývoje. Především na přelomu nového tisíciletí došlo k významné reformě veřejné správy a k mnoha legislativním změnám, které zásadně ovlivnily podobu, fungování i postavení územních samospráv v rámci ČR (Kadeřábková, 2012).

Veřejnou správu tvoří dva hlavní subsystémy, kterými jsou státní správa a veřejná samospráva. V nejobecnějším smyslu se samosprávou rozumí samostatné spravování svých záležitostí bezprostředně se dotýkající obyvatel. Tato samospráva může být buď v podobě zájmové samosprávy, nebo územní samosprávy, což jsou na vyšší úrovni kraje a na nižší úrovni obce jako základní jednotky územní samosprávy. Hlavním úkolem územní samosprávy je zastupování zájmů osob, jež sídlí na určitém geograficky vymezeném území, vykonává správu samostatně a svým vlastním jménem.

3.6.1 Obec a orgány obce

Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích vymezuje postavení obcí z hlediska práva. Podle právní úpravy ČR je obec základní územní samosprávné společenství občanů s vymezenou územní hranicí obce.

Obec má formu veřejnoprávní korporace a mezi její základní charakteristické znaky patří (Kadeřábková, 2012):

- vlastní území – tedy územní základ a možnosti jeho případných změn, obec může být členěna na jedno či více katastrálních území,
- občané obce – obec musí být trvale obydlena občany, občanem je FO, která je státním občanem ČR a v obci má nahlášen trvalý pobyt,
- samostatná správa vlastních záležitostí – samostatná působnost obce,
- vystupování v právních vztazích svým jménem – včetně odpovědnosti z těchto vztahů vyplývajících (právní základ obce),
- péče o všestranný rozvoj území obce – při plnění svých úkolů, rovněž ochrana veřejného zájmu,
- hospodaření dle vlastního rozpočtu – ekonomický základ obce,
- vlastní majetek – se kterým může disponovat.

„Obec je samostatně spravována zastupitelstvem obce. Dalšími orgány obce jsou rada obce, starosta, obecní úřad a zvláštní orgány obce“ (Čmejrek, Bubeníček a Čopík, 2010, s. 38).

Základním orgánem samosprávy obce je její zastupitelstvo. O složení zastupitelstva je rozhodováno přímo občany obce v komunálních volbách a počet jeho členů se určuje na základě počtu obyvatel obce. V nejmenších obcích do 500 obyvatel může být počet členů zastupitelstva 5 – 15 členů a v těch největších nad 150 000 obyvatel 35 – 55 členů. Člen zastupitelstva vykonává svůj mandát osobně a musí složit slib, který potvrdí vlastnoručním podpisem. Zasedání zastupitelstva zpravidla svolává a řídí starosta alespoň jednou za čtvrt roku, popřípadě i častěji. Zasedání je veřejné a pořizuje se z něj zápis. ZO rozhoduje o záležitostech náležejících do samostatné působnosti obce. K těmto záležitostem mimo jiné patří schvalování programu rozvoje obce, schvalování rozpočtu a závěrečného účtu obce, rozhodování o spolupráci s jinými obcemi, vydávání OZV, zřizování a rušení výborů zastupitelstva, a plnění mnoha dalších záležitostí stanovených zákonem, jenž jsou v zájmu obce i samotných občanů (Čmejrek, Bubeníček a Čopík, 2010, s. 38 - 43).

Rada obce je výkonným orgánem a je složená z řad zastupitelů. Počet členů rady musí být lichý a pohybuje se mezi 5 – 11 dle počtu členů zastupitelstva. Rada není volena v obcích, kde je počet členů zastupitelstva menší než 15. Vždy je tvořena starostou, místostarostou a dalšími členy zastupitelstva. Jednání rady jsou vždy neveřejná. Rada může zřizovat své iniciativní a poradní orgány komise. Rada je odpovědná zastupitelstvu.

Starosta musí být občanem ČR a jeho hlavní funkcí je zastupování obce navenek. Starosta i místostarostové jsou voleni z členů zastupitelstva. Za svůj výkon funkce se zodpovídají zastupitelstvu. Veškeré jeho povinnosti i pravomoce upravuje Zákon č. 128/2000 Sb., o obcích (obecní zřízení).

Obecní úřad je tvořen starostou, místostarostou, dále tajemníkem, pokud je tato funkce zřízena a dalšími zaměstnanci obce. Obecní úřad vykonává samostatnou i přenesenou působnost. „*Obecní úřad v oblasti samostatné působnosti plní úkoly, které mu uložilo zastupitelstvo obce nebo rada obce, pomáhá výborům a komisím v jejich činnosti, rozhoduje v případech stanovených zákonem o obecním zřízení nebo zvláštním zákonem*“ (Čmejrek, Bubeníček a Čopík, 2010, s. 47).

3.6.2 Rozpočet obce

Za nejdůležitější nástroj finančního hospodaření obce je považován jeho rozpočet. Slouží k prosazování zájmů dané lokality, pomocí něj dochází k realizaci ekonomického i sociálního rozvoje dané obce. Rovněž slouží jako nástroj pro prosazování zájmů obyvatel žijících na vymezeném území. Hospodaření obce se odvíjí o závislosti na struktuře majetku, daní a dotací. Kvalitu územního rozpočtu ovlivňuje ekonomický potenciál daného území (Vojtíšková, 2018).

Celý rozpočet obce, včetně jeho rozpočtového procesu lze charakterizovat jako nástroj na zabezpečení a financování komunální politiky, jež se snaží dát do souladu jak plánované příjmy obce, tak i její výdaje. „*Rozpočet je finančním plánem, který je sestavován na období jednoho roku v souladu s rozpočtovým obdobím celé rozpočtové soustavy. Je současně bilancí, která dává do souladu očekávané příjmy a výdaje. Rozpočet poskytuje informace o finanční situaci a záměrech obce a kraje. Má tři roviny: rozhodovací, řídicí a kontrolní*“ (Provazníková, 2009, s. 76).

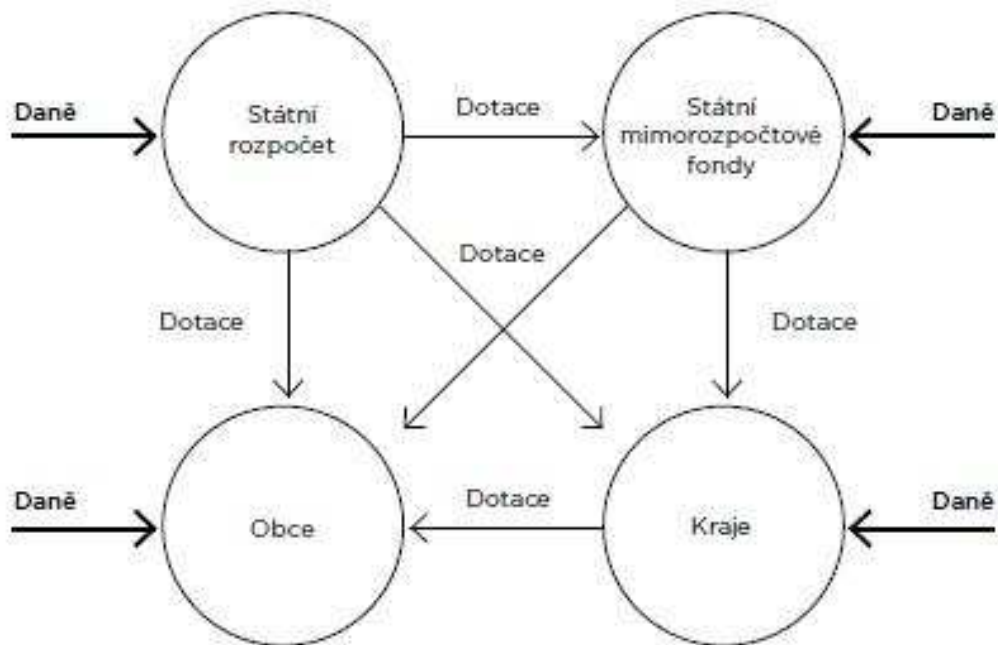
Územní rozpočet je většinou sestavován ve dvojím průřezu, a to jako běžný a kapitálový rozpočet. Běžný rozpočet se vyznačuje bilancujícími pravidelně se opakujícími příjmy a výdaji. Jde o provozní příjmy a výdaje vztahující se k rozpočtovému období jednoho roku. Kapitálový rozpočet se vztahuje k financování investičních potřeb a zahrnuje jednorázové a neopakovatelné příjmy a výdaje obce (Provazníková, 2009, s. 76).

Příjmy a výdaje územního rozpočtu jsou podrobně a závazně členěny v tzv. rozpočtové skladbě. Ta zahrnuje systematické a přehledné třídění, které umožňuje zabezpečit jednotnost a přehlednost rozpočtů v rozpočtové soustavě, analyzovat příjmy a výdaje v rozpočtové soustavě, v čase i prostorově, včetně komparace, i pro mezinárodní srovnání. Dále umožňuje agregovat a sumarizovat příjmy a výdaje za celou rozpočtovou soustavu, zajistit potřebné informace a jejich využití v rozpočtové politice a propojení na účtování peněžních operací (Kadeřábková a Peková, 2012, s. 238).

Základní skupinu příjmů územních rozpočtů tvoří daňové příjmy, transfery a dotace, a nedaňové příjmy, což jsou příjmy nenávratné. Nedaňové příjmy zahrnují příjmy z vlastního podnikání, z vlastní správní činnosti, z mimorozpočtových fondů, dále uživatelské poplatky, pokuty, dary a sbírky. K základním příjmům patří i úvěry či půjčky, které představují návratné finanční zdroje. Nejčastějším příjmem územních rozpočtů jsou majetkové daně, a to nemovitého, hmotného a podnikatelského majetku. Významné zdroje příjmů rozpočtů obcí tvoří dotace a transfery. *„Základní kategorie dotací jsou účelové a neúčelové, další členění rozlišuje dotace s finanční spoluúčástí samospráv a bez ní, dále rozlišujeme dotace běžné a kapitálové“* (Provazníková, 2009, s. 106).

Výdaje územních rozpočtů lze členit z několika hledisek. Nejčastěji využívaným členěním je hledisko ekonomické, které třídí výdaje na běžné a kapitálové. Mezi běžné se řadí výdaje pravidelně se opakující potřeby v období daného roku. Kapitálové výdaje zahrnují financování dlouhodobých investičních potřeb i přesahujících období jednoho roku. Další členění může být dle rozpočtového plánování, podle infrastruktury a podle funkcí veřejného sektoru. *„Pro územní rozpočty v ČR je závazné členění výdajů podle rozpočtové skladby, a to členění druhové – třída 5, která se týká běžných výdajů a třída 6, která třídí kapitálové výdaje“* (Provazníková, 2009, s. 226).

Obrázek č. 1: Tok finančních prostředků do rozpočtu obcí

Zdroj: www.obec-poricany.cz/obec/rozpocet-1/jak-cist-rozpocet-obce

3.6.3 Politická participace občanů

V lokálním politickém prostoru se participace občanů zkoumá ze tří pohledů. První pohled je představován volební participací, tedy účastí občanů ve volbách. Druhý pohled zahrnuje participaci občanů prostřednictvím členství v politických stranách, účast na politických diskuzních fórech a dalších aktivit politických stran. Třetí pohled zahrnuje samotné zapojení občanů do veřejného života v obci (Čmejrek, Bubeníček a Čopík, 2010, s. 77).

Občanská participace může mít i protestní podobu, což zahrnuje nejen různé petice, ale i akce občanského odporu. Tyto akce mohou vyústit až v účast v komunálních volbách v podobě vytvoření místního sdružení nezávislých kandidátů (Čmejrek, Bubeníček a Čopík, 2010, s. 82).

„Za nepolitickou formu participace bývají zpravidla považovány aktivity související se spolkovou a zájmovou činností. Spolkový život naplňuje především sociální funkce. Zájmová sdružení podstatně rozšiřují možnosti občanů zapojit se do veřejného života v obci. Z hlediska typů zájmových sdružení se obce navzájem příliš neliší, záleží samozřejmě na velikosti obce“ (Čmejrek, Bubeníček a Čopík, 2010, s. 85).

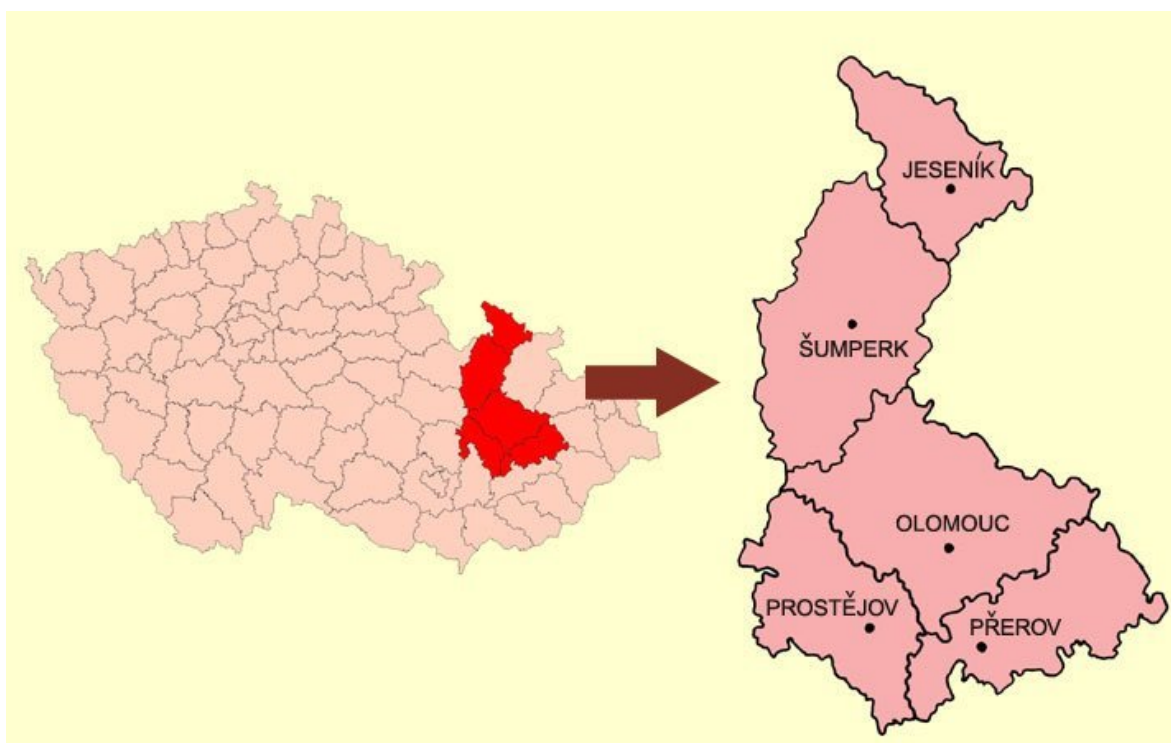
Neziskové organizace často bývají iniciátory nejrůznějších aktivit například v sociální, vzdělávací nebo kulturní oblasti. Také se často intenzivně účastní aktivit na ochranu životního prostředí či ochrany a obnovy kulturního dědictví. Výhodou role NO je, že dokážou dle svého zaměření poukázat na problémy a následně je pojmenovat, naznačit cestu k jejich řešení nebo přinášet zcela nové podněty vedoucí k rozvoji i zlepšení podmínek života občanů v obcích. *„V této souvislosti se hovoří o tzv. participativní funkci neziskového sektoru. Obce, které staví svůj rozvoj na silných stránkách komunitního života, na komunikačních strategiích, na spolkovém životě, na spolupráci veřejného, soukromého i neziskového sektoru, mají větší šance na dynamičtější rozvoj než obce, které různé formy této spolupráce i aktivního podílu občanů na veřejném životě podceňují“ (Kadeřábková a Peková, 2012, s. 179).*

4 Charakteristika obcí Nový Malín a Rapotín

4.1 Základní charakteristika vybraných obcí

Praktická část diplomové práce se zabývá veřejným a spolkovým životem v obcích Nový Malín a Rapotín. Obě zmíněné obce se nachází asi pět kilometrů od sebe a leží v okrese Šumperk. Okres Šumperk se rozprostírá v severní části Olomouckého kraje. Dalšími okresy v Olomouckém kraji jsou Olomouc, Jeseník, Přerov a Prostějov. Na severu sousedí s okresem Jeseník a na jihovýchodě s okresem Olomouc. Další společnou hranici má na východě s okresem Bruntál z Moravskoslezského kraje a na západě s okresy Svitavy a Ústí nad Orlicí z kraje Pardubického.

Obrázek č. 2: Zobrazení Olomouckého kraje na mapě ČR s výsečí okresu Šumperk

Zdroj: <https://olomouckscm.wgz.cz/>

„Okres Šumperk ve stávající podobě vznikl v roce 1995, resp. 1960 (v roce 1995 došlo k oddělení okresu Jeseník, který byl k šumperskému okresu přičleněn v roce 1960). Při správní reformě v roce 1960 byly do území šumperského okresu sloučeny tři stávající politické okresy: Šumperk, Zábřeh, Jeseník. Reforma se dotkla i několika obcí na hranicích stávajících okresů, když je vyčlenila ze společenství obcí, do něž patřily po více než sto let před tím“ (Okresy na severu, Balík, 2008, s. 12).

Do nově vzniklého šumperského okresu nebyly přes jejich původní příslušnost k některému ze slučovaných okresů přiřčleněny obce Velká Morava, Červená Voda, Bílá Voda, Mlýnický Dvůr, Cotkytle, Strážná, Tatenice, Krasíkov a Bezděkov. Na druhé straně byly tehdy ke sloučenému šumperskému okresu nově přiřčleněny obce Lipinka, Dolní Libina, Oskava a Bedřichov (Balík, 2008, s. 12 - 13).

Z historického hlediska se počet obcí v okrese Šumperk značně lišil. Například v roce 1961 měl okres Šumperk 119 obcí. To se ale během několika následujících let značně změnilo. Už při sčítání lidu, domů a bytů v roce 1980 měl okres Šumperk pouze 57 obcí. Po roce 1990 začalo docházet k rozpojování obcí a během pár let se jejich počet ustálil na dnešních 78 obcích. Osm z nich má statut města, a to Šumperk, Zábřeh, Mohelnice, Loštice, Hanušovice, Úsov, Štítý a Staré Město (Balík, 2008, s. 13).

V okrese Šumperk jsou celkem čtyři správní obvody obcí s pověřeným obecním úřadem, a to konkrétně Šumperk zahrnující dalších 27 obcí, dále Zábřeh zahrnující 27 obcí, Mohelnice zahrnující 13 obcí a poslední Hanušovice zahrnující 7 obcí. Na území okresu Šumperk jsou také tři správní obvody obcí s rozšířenou působností. Správní obvody ORP tvoří města Šumperk, Mohelnice a Zábřeh (www.mesta.obce.cz).

4.2 Obec Nový Malín

4.2.1 Geografické údaje a občanská vybavenost

Obec Nový Malín se rozléhá v Olomouckém kraji a je součástí okresu Šumperk. Okresní město Šumperk přímo sousedí s obcí a od sebe je dělí necelý jeden kilometr. Katastrální rozloha obce činí celkem 1980 ha. Součástí katastrálního území obce je také vodní přehrada Krásné a letiště šumperského Aeroklubu. Podél celé obce pramení Malínský potok, který se u Šumperka vlévá do řeky Desné. Obec se skládá ze tří částí, kterými jsou Nový Malín, osada Plechy a osada Mladoňov. Osada Plechy se nachází na západní straně v těsné blízkosti Nového Malína (www.novymalin.cz).

Severní osada Mladoňov byla připojena k Novému Malínu až v březnu roku 2003 a je vzdálena asi šest kilometrů od horního konce Nového Malína. Před tímto datem byl Mladoňov součástí obce Oskava (www.ou-oskava.cz).

Dopravní obslužnost v obci je zajišťována pravidelnými autobusovými linkami vypravovanými ze Šumperka. Do Šumperka je možné se i pohodlně dostat na kole po nově vybudované cyklostezce. V horní části obce se nachází jedna zastávka železniční tratě ve směru Šumperk – Olomouc. V obci je vybudována velmi dobrá infrastruktura, a to vodovod, plynofikace a také splašková kanalizace s napojením na vlastní čističku odpadních vod (www.novymalin.cz).

Obec v roce 2015 zrealizovala projekt na výstavbu malé vodní elektrárny. Objekt se nachází na horním konci obce a jeho součástí je i přivaděč vodního zdroje Malínský les. Zajímavostí je, že se nenachází přímo na vodním toku, ale stojí na úpatí prudkého svahu. Dříve tedy voda tekla bez využití přímo do vodojemu obce, nyní se nejprve energeticky využívá a následně přitéká do vodojemu.

Dále se v obci nachází budova zdravotního střediska, kde své služby pro občany nabízí praktický lékař pro dospělé, praktický lékař pro děti a dorost, zubní lékař, lékárna a rehabilitace. V budově je umístěna rovněž i Česká pošta a obecní knihovna. Vzdělávání a výchova je v obci provozována dvěma budovami mateřské školy a jednou devítiletou základní školou s velkou tělocvičnou a multifunkčním hřištěm. V ostatních částech obce jsou vybudované i další tři víceúčelová hřiště, včetně dětských hřišť. Na dolním konci obce stojí budova veterinární kliniky. Občané obce mají k dispozici tři obchody s potravinami a jeden obchod se smíšeným zbožím a jeden obchod s drogerií a krmivem pro zvířata.

V centru obce se vyjímá kostel Narození Panny Marie. Celková revitalizace centra obce proběhla v roce 2014. Kompletní rekonstrukcí prošel také Obecní úřad. Nedaleko centra se nalézá budova Sokolovny, která slouží k pořádání sportovních, společenských a kulturních akcí. V roce 2020 proběhla kompletní rekonstrukce celé budovy. Vzhledem k tomu, že se jedná o budovu z meziválečného období, byla její rekonstrukce nejen rozsáhlá, ale i finančně nákladná.

Obec Nový Malín vybudovala celkem dva domy se sociálními byty pro osoby starší 70 let, případně i mladší, pokud se jedná o osoby hendikepované. První budovou je Dům s pečovatelskou službou zrealizovaný už v roce 2004. Druhým je Dům s pečovatelskými byty vystavěný v roce 2015. Oba domy byly realizovány i díky dotacím z Ministerstva pro místní rozvoj. Obě budovy slouží jako pobytová sociální zařízení skládající se z malých bytových jednotek. Domy jsou ve vlastnictví obce a ta následně přiděluje jednotlivé byty žadateli na základě podané žádosti a splnění stanovených kritérií (www.novymalin.cz).

4.2.2 Historie obce Nový Malín

První dochované písemné zmínky o obci se datují do roku 1350. Vznik obce spadá do období hornické kolonizace ve 12. století, kdy docházelo k postupnému osídlování těchto míst. Kolonisté byli pravděpodobně Švábové a Frankové, avšak není přesně historicky doloženo, že i Frankštát byl těmito kolonisty založen. Ovšem samotný název místa připomíná osobní jméno jednoho z nich (Minář a kol., 2000, s. 6).

„V dnešním pojmenování obce se odráží skutečnost, že byla po odsunu německého obyvatelstva osídlena Čechy, kteří přišli z Českého Malína na Volyni, vypáleného Němci v roce 1943. Starší název obce Frankštát, užívaný do roku 1947, byl přijat z německého Frankstadt“ (Frankštát - Nový Malín 650 let, Minář, Koverdinská a Vláčel, 2000, s. 6).

Původní osada byla založena v kopcích uvnitř lesa, pod názvem „Mlýnská ves“. Postupně se rozrůstala podél potoka směrem dolů k západu, až na území dnešního Nového Malína. V žerotínské době, tedy v druhé polovině 16. století, byl Frankštát poprvé jmenován městečkem. Následně, v roce 1569, byla obec prodána městu Šumperku, kde v jeho vlastnictví zůstala až do roku 1848. Roku 1668 byla zavedena frankštátská farní matrika, která vedla záznamy o narození, svatbách a úmrtí. Kromě matričních údajů zaznamenávala také různé zprávy o pohromách, neštěstích, neobvyklých událostech či dobových poměrech (Minář a kol., 2000).

Nejstarší památkou na minulé doby zůstal jen kostel. Nejstarší důkaz jeho existence byly zvony s lety 1412 a 1460. Starší zvon však byl zničen během první světové války. Kostel byl roku 1727 přestavěn v barokním slohu a následně i zvětšen o sakristii do dnešní podoby. Je zasvěcen Narození Panny Marie. V kostele se naproti kazatelně nachází obraz svatých mučedníků Jana a Pavla. V průběhu let bylo uctívání těchto patronů oslabováno, a proto byl obraz renovován a v jeho dolní části vyobrazen Frankštát, konkrétně kostel a jeho bezprostřední okolí. *„Samotné zobrazení Frankštátu je velmi cenné, protože zachycuje z jižní strany podobu středu obce roku 1813. Chrám narození Panny Marie je obehnán vysokou hřbitovní zdí, která byla odstraněna poté, kdy v roce 1893 vznikl nový hřbitov u silnice na Hraběšice“ (Historické toulky Šumperskem III, Polách, 2018, s. 111).*

První číslování domů bylo provedeno až v josefínské době a tyto údaje byly od roku 1771 zapisovány do farní matriky, která už v té době fungovala více jak sto let. Roku 1775 proběhla ve Frankštátu první pozemková reforma, která sloučila roztroušené pozemky

jednotlivých vlastníků do jednoho lánu táhnoucího se od každé usedlosti až k hranici katastru obce (Minář a kol., 2000, s. 14 - 16).

Přelom 19. a 20. století byl v obci ve znamení rozvoje průmyslové výroby. Roku 1880 byla zahájena výroba v továrně na šamotové a hliněné zboží, která v období mezi válkami zaměstnávala až osmdesát lidí. K dalším průmyslovým podnikům v obci patřila cihelna, továrna na hřebíky, likérka, mlýn, menší tkalcovna a výrobní dřevěných tkalcovských člunků tzv. „špulkárna“. Rozvoj podnikání a průmyslové výroby byl kladně ovlivněn i uvedením do provozu železniční tratě ve směru Šumperk – Olomouc. Ta zahájila provoz v říjnu 1873 a současně byla vybudována i železniční stanice. Svůj provoz zahájil roku 1872 poštovní úřad, který od roku 1909 zajišťoval i telefonní spojení. O čtyři roky později byla v kanceláři obecního úřadu zřízena telefonní hovorna. Velkým přínosem pro obec bylo zavedení elektrického osvětlení roku 1909 (Minář a kol., 2000 s. 18).

Roku 1835 se začala budovat silnice ze Šumperka přes Frankštát směrem do Hrabšína a Uničova. V roce 1897 se pak stavěla silnice z Frankštátu do Mladoňova. A od roku 1915 a po celou dobu první světové války byla budována silnice z Frankštátu do Hraběšic. K zahájení autobusové dopravy z Frankštátu do Šumperka došlo roku 1930. Její provoz zajišťoval nejprve soukromý dopravce, který na této lince jezdil až sedmkrát denně. O dva roky později byla soukromá doprava nahrazena státní autobusovou dopravou na trati Šumperk – Libina – Frankštát (Minář a kol., 2000, s. 14 - 25).

Dosavadní hospodářský vývoj a rozmach zbrzdila první světová válka. Konec první světové války a vznik samostatné Československé republiky v roce 1918 přinesl pozitivní prvky pro českou menšinu ve Frankštátu, a to zejména v oblasti školství, kultury a činnosti společenských organizací. Tato relativně poklidná doba byla narušena mobilizací v květnu 1938. V říjnu téhož roku německé vojsko obsadilo i Frankštát a řada občanů české národnosti byla násilně vystěhována jen s nejnútnejším majetkem, vyslýchána, pozatýkána či uvězněna. Z období okupace, konkrétně z Frankštátu, zůstalo dochováno jen velmi málo dostupných a objektivních informací. V období války byly činnosti pro rozvoj obce výrazně omezeny. Uskutečněny byly pouze menší akce jako regulace potoka, opravy cest a byly rozšířeny vodovodní přípojky obecního vodovodu (www.novymalin.cz).

Osvobození Frankštátu sovětskými vojsky proběhlo v květnu 1945. Téhož roku v červnu byl ustanoven prozatímní Národní výbor, který byl následně rozpuštěn, a vznikla Místní správní komise. Jejím úkolem bylo zajistit v obci pořádek a zásobování obyvatel.

„Na památku vypálení Českého Malína ve Volyni a vyvraždění jeho 374 obyvatel, byla obec Frankštát dne 13. července 1947 na mírové manifestaci a národní pouti, přejmenována na Nový Malín. Bylo to na přání volyňských Čechů, usídlených ve Frankštátu“ (Frankštát – Nový Malín 650 let, Minář J., Koverdynská, D. a Vláčel R., 2000, s. 34).

Po skončení druhé světové války obec stále více nabývala charakteru šumperského předměstí. Objevovaly se snahy spojit obec s Šumperkem a dalšími okolními obcemi a vytvořit tzv. velký Šumperk. Tento záměr představitelé Nového Malína odsouhlasili a v listopadu roku 1948 došlo ke sloučení s obcemi Šumperk, Dolní Studénky, Petrov, Rapotín, Vikýřovice a Temenice. Toto rozhodnutí se však ukázalo jako ekonomicky neefektivní a administrativně náročné, a proto začalo docházet k postupnému osamostatňování těchto obcí. Od roku 1953 už se Nový Malín uvádí opět jako samostatná obec (www.novymalin.cz).

V letech 1945-1968 bylo nejsložitějším úkolem zajistit zemědělskou výrobu v místním jednotném zemědělském družstvu. Veškerá jednání obecní rady či zastupitelstva a dalších organizací se zabývala sázením, ošetřováním a sklízením zemědělských plodin. K tomu existovala celá řada opatření, usnesení a závazků. V období od roku 1968 – 1989 se prostřednictvím tzv. „Akce Z“ nově postavily budova mateřské školy, pavilon základní školy, zdravotní středisko, samoobsluha, smuteční obřadní síň a mnoho dalších.

Počátky devadesátých let se nesly ve znamení obnovených demokratických voleb do obecních zastupitelstev. Složení nového zastupitelstva značně ovlivnilo budoucí rozvoj obce. Už roku 1990 začala první vlna privatizace, kdy zájemcům byly prodány některé obchody, později došlo i k odprodání učitelských bytů, budovy starého zdravotního střediska a budovy kina, které již v té době bylo mimo provoz. Již roku 1991 bylo provedeno několik rozsáhlých investičních akcí. Zastupitelstvo obce se zaměřilo především na dlouhodobě trvající nedostatky technické infrastruktury. K největším významným akcím patří zejména výstavba nového vodojemu, obnovení vodovodních přípojek a následné osazování vodoměrů, čímž se docílilo rovnoměrné zásobování pitnou vodou v celé obci. Další významnou akcí bylo vybudování plynovodu v roce 1995, který je i včetně rozvodu plynovodu majetkem obce. Plynové vytápění se postupně zavedlo do obecních budov, do základní a mateřské školy a sokolovny (Minář a kol., 2000, s. 56 - 60).

4.2.3 Organizační struktura obce

Obec Nový Malín je obcí I. typu, tedy obcí se základním rozsahem výkonu státní správy. Obec spadá do správního obvodu města Šumperka a ten pro Nový Malín vykonává všechny správní činnosti obce s rozšířenou působností.

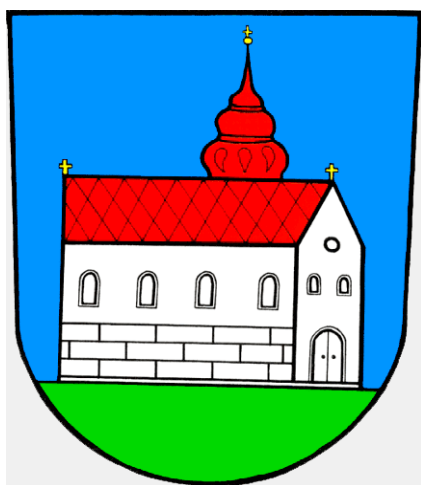
V rozmezí let 1992-2014 zastával funkci starosty Josef Minář. Po komunálních volbách v roce 2014 se stal starostou Ing. Luděk Felkl. Ten však tuto funkci zastával pouze do 4. května 2015, kdy byl ze své funkce odvolán na 3. veřejném zasedání zastupitelstva obce. Do funkce starosty byl opět jmenován Josef Minář. V následujících komunálních volbách roku 2018 se stal nástupcem advokát Mgr. Marek Štencl. Funkci starosty zastává do současnosti (Malínské noviny 2015, www.novymalin.cz).

Organizační struktura obce je rozčleněna na:

- Vedení obce (starosta Mgr. Marek Štencl a místostarostka Lenka Tylová),
- Zastupitelstvo obce (15 členů) – Finanční výbor (3 členové), Kontrolní výbor (3 členové), Osadní výbor (3 členové),
- Rada obce (5 členů) - Přestupková komise (3 členové),
- Obecní úřad (11 zaměstnanců).

Obec Nový Malín má od června roku 2003 vlastní symboly, a to znak a prapor, jenž používá při významných příležitostech a událostech. Vzhled znaku obce vychází z nejstarší dochované pečeti z roku 1781 a má tuto podobu: na modrozeleném podkladě štítu je zobrazen kostel s červenou střechou a věžičkou, věžička je třípatrová a ukončena zlatým křížem.

Obrázek č. 3: Znak obce Nový Malín

Zdroj: www.novymalin.cz. Převzato.

4.3 Obec Rapotín

4.3.1 Geografické údaje a občanská vybavenost

Obec Rapotín se nachází v Olomouckém kraji, severovýchodně od okresního města Šumperk. Osm kilometrů dlouhá obec leží v údolí řeky Desné a rozléhá se od města Šumperka až po Losinský zámek. Údolí řeky Desné je po staletí považováno za vstupní bránu Hrubého Jeseníku. Obec Rapotín leží na Hanušovické vrchovině, v nadmořské výšce 345 m. n. m. Celková katastrální výměra obce činí 1403,62 ha (www.rapotin.cz).

Dopravní dostupnost do obce je zajišťována pravidelnými autobusovými a vlakovými linkami ze Šumperka. V obci je provozována soukromá železniční doprava, která zajišťuje dvě vlakové zastávky, a to Rapotín a Rapotín-zastávka. Rovněž je možné se do Rapotína dostat i komfortně na kole po vybudované cyklostezce v roce 2014, která začíná už na ulici Jesenická v Šumperku. Obec se nachází na důležitém dopravním uzlu a protíná státní silnice směřující do měst Ostrava a Jeseník. Obec Rapotín spravuje 26,5 km místních komunikací, kde každoročně probíhá pravidelná základní údržba, kterou provádí firma „RAPOS Rapotín“ společně s najatými soukromníky. Je zde vybudována kvalitní technická infrastruktura, obec je napojena na plynofikaci, vodovod i kanalizaci.

V obci se nachází pošta, dále zdravotnické zařízení, kde občanům své služby nabízí praktický lékař pro dospělé, praktický lékař pro děti a dorost, zubní lékař, lékař ORL (nosní, ušní, krční) a fyzioterapeut poskytující rehabilitace. Vzdělávání v obci je zajišťováno mateřskou a základní školou, jež jsou součástí svazkové školy, a to „Základní škola a Mateřská škola Údolí Desné“ a zahrnuje ZŠ Rapotín (1. stupeň), ZŠ Petrov (2. stupeň), ZŠ Sobotín (1. stupeň) a mateřské školy Beruška, Skleněnka a Sluníčko. Obec provozuje dům s pečovatelskou službou, kde je k dispozici celkem 22 bytů, z toho 18 jednolůžkových a 4 dvoulůžkové pokoje. Dva byty jsou bezbariérové. Celková kapacita je 26 občanů z obce či blízkého okolí.

Mezi turistické zajímavosti obce lze zařadit například Veterán muzeum ZOO park Rapotín, dále rozhlednu Bukovka, čarodějnické cyklostezky či navštívit Muzeum rapotínských sklárny. Informace o turistických cílech obce poskytuje informační centrum, které sídlí i s obecním úřadem a knihovnou v nově zrekonstruovaném domě KKC (Komunikační a Koordinační centrum Rapotín), kde se pořádají společenské akce.

4.3.2 Historie obce Rapotín

Obec Rapotín byla založena německými kolonisty již ve 13. století. Původní název obce byl Reypotendorf, česky označovaný jako Rejpotín. Název obce byl uživateli zkrácen na Reitendorf a jeho český název Rejpotín se postupně proměnil na dnešní Rapotín. „*První zmínka o Rapotíně činí se r. 1391, kdy osvobodil markrabě Jošt mezi jinými i rychtáře Wenzla (Václava) z Reypotendorfu od odúmrti. Rapotín náležel k velkolosinskému panství. Byl již tehdy větší vesnicí a měl kostel a faru*“ (Šumperský okres, Staroměstský okres, Vízmberský okres, Březina, 1932, s. 288 – 289).

Druhá polovina 17. století byla pro obec velmi traumatizující. Obyvatelé údolí Desné prožívali čarodějnické procesy. Inkviziční soud z nedalekých Velkých Losin odsoudil k trestu smrti celkem 56 lidí, z toho bylo 7 žen z Rapotína. Upálení těchto žen a zlou éru procesů s čarodějnicemi dnes připomíná „čarodějnický sloup“ z roku 1678. „*Z Rapotína bylo v letech 1682–1686 za živa upáleno nebo státo několik domnělých čarodějnic (Bartelová, Friedrichová, Krušová, Kohlerová, Winterová, Gohlová a Klugová)*“ (Šumperský okres, Staroměstský okres, Vízmberský okres, Březina, 1932, s. 289).

Další ránou pro obyvatele Rapotína byla morová epidemie, jež se šířila celou Evropou od roku 1713. Rapotín zasáhla morová epidemie v letech 1714 – 1715 a zemřelo během ní 74 obyvatel. V roce 1855 byla obec zasažena epidemií cholery, při níž přišlo o život 264 lidí. Oběti byly pohřbeny ve společném hrobě na hřbitově, který se tenkrát rozkládal kolem kostela svatého Jakuba (Kolektiv autorů, Rapotín, 2014, s. 48 - 49).

Pozdně gotický rapotínský kostel sv. Jakuba Většího nechal postavit Jan st. ze Žerotína roku 1494. Kostel byl později zbourán a na jeho místě byl roku 1874 postaven nový novogotický kostel bazilikálního typu Nanebevzetí Panny Marie. V interiéru se nachází kromě obrazů křížové cesty, i novogotický mobiliář s hlavním oltářem Nanebevzetí Panny Marie. V kostele visí jeden křišťálový lustr a tři šestiramenné lustry, které jsou snad dílem rapotínských sklářen. Nad vstupem se nachází varhany, jež postavila v roce 1873 varhanářská firma Franz Rieger a synové z Krnova. Skutečnými klenoty jsou okenní vitráže, jež vytvořila brněnská umělecká firma Říha v roce 1929.

Revolučním rokem, který přinesl do našich zemí velké změny, byl rok 1848. Změny se dotkly i Rapotína, jež se stal samostatnou svobodnou obcí a byl začleněn do politického a soudního okresu Šumperk. První volby se v Rapotíně konaly v roce 1850, kdy starostou obce se stal Franz Sedlatschek (Kolektiv autorů, Rapotín, 2014).

Od nepaměti vždy vedla středem obce stará cesta, avšak ta už nebyla vhodná k větší dopravě. Proto se v roce 1839 začala budovat nová zemská silnice z Jablonného do Opavy, jež úsek cesty vedl katastrem Rapotína a pokračoval přes Petrov a Sobotín. Postupně se začala realizovat i další výstavba obce. Dalším významným pokrokem byla výstavba železnice ze Zábřehu do Sobotína, jež byla uvedena do provozu roku 1871 a díky tehdejší zastávkám ve Vikýřovicích a Petrově sloužila i pro rapotínské obyvatele. Roku 1904 došlo k rozšíření železnice a byla otevřena trasa z Petrova nad Desnou do Koutů nad Desnou. Její provoz byl velmi vytížený, denně jezdilo téměř 40 vlaků. Trať je využívána dodnes, jen dostala po povodni v roce 1997 novější podobu (Kolektiv autorů, 2014).

V období výrazného průmyslového rozmachu nezaostával ani Rapotín a roku 1829 vznikly v obci sklárny, které zde byly přeloženy z Andělských žlebů. Provoz sklárny ale brzy ustal a až teprve s novým majitelem Josefem Schreiberem se znovu pozvedla výroba a s ní spojený obchod. Právě Schreiber zval do sklárny odborníky z Čech, čím i položil základ pro českou menšinu v obci. Roku 1935 za hluboké hospodářské krize, rapotínské sklárny zastavily svůj provoz. To znamenalo obrovskou krizi, protože o práci tehdy přišlo asi 450 dělníků. I přesto, že se sklárny znovu otevřely, problémy v ní přetrvávaly i nadále.

„V poslední třetině 19. století vznikaly jako houby po dešti nejrůznější spolky. Např. různé dělnické spolky – vzdělávací, čtenářský, potravní, mužský pěvecký spolek, činnost zahájili divadelní ochotníci, hasiči, konzumní spolek, vznikaly také politicky zaměřené spolky“ (Rapotín. Z historie a současnosti, kolektiv autorů, 2014, s. 63).

Mezi lety 1925 – 1926 byl vystavěn obecní úřad. Šlo o největší budovu na Kostelním náměstí, jenž byla z jedné poloviny obsazena kanceláři a druhá část sloužila jako služební a nájemní byty. V květnu roku 1939 byl v obci zřízen občanský úřad, jehož prvním představeným byl Otto Teisler, jenž byl záhy vystřídán Němcem Heinrichem Follem ((Kolektiv autorů, 2014, s. 81).

Po roce 1945 docházelo v obci k výrazným změnám, zejména ve složení obyvatelstva, kdy většinu obyvatelstva tvořili občané německé národnosti. Po poválečném odsunu Němců tvořili první vlnu nových osídlenců Češi, pak přicházeli rodiny z okolních vesnic Šumperska. V roce 1946 už zde existovala knihovna, pracoval ochotnický spolek, dále tělocvičná jednota Sokol a požární sbor dobrovolných hasičů. Po řádných volbách roku 1954 patřilo k hlavním úkolům nejen obdělání veškeré zemědělské půdy a zvýšení výroby masa, ale i zajistit kvalitní osvětovou kulturní činnost (Kol. autorů, 2014, s. 111).

„V roce 1948 byl Rapotín spojen se Šumperkem, ale pro četné námitky občanů byl od roku 1951 opět samostatnou obcí. Do klidného života obce rušivě zasáhly události 21. srpna 1968. Obcí prošla polská armáda, která tu pobyla na okrajových komunikacích až do 23. října 1968. Přes všechny změny, které tyto události přinesly, pokračoval život v obci dál“ (www.rapotin.cz).

Druhá polovina 60. let a 70. léta byla ve znamení intenzivní výstavby a rozvoje obce. Byla dokončena stavba kulturního domu, vybudovaly se jesle a dvě prodejny potravin. Dále bylo zřízeno sportovní hřiště se šatnami a zázemím, stálý pionýrský tábor a nové autobusové čekárny. Současně probíhala i výstavba vodovodu vedeného z Koutů nad Desnou. Roku 1972 započala výstavba sídliště, kde vzniklo celkem 11 panelových domů a bydlení zde našlo přes 200 rodin. V 70. letech probíhalo i několik výrazných rekonstrukcí. Mezi stěžejní lze zařadit rekonstrukci základní školy, skláren, generální opravu budovy místního Národního výboru, dále zdravotního střediska a modernizaci veřejného osvětlení a úpravu komunikací (Kolektiv autorů, Rapotín, 2014, s. 115).

Od 1. ledna 1976 byla k Rapotínu připojena obec Rejchartice a tvořili jednu obec pod názvem Rapotín, jejíž součástí byly osady Nové Domky, Ludvíkov a Rejchartice. Od 1. ledna roku 1985 došlo k připojení obce Rapotín k městu Šumperk, čímž zanikl MNV Rapotín a byly zřízeny pouze občanské výbory. Další převratné změny, nejen v Rapotíně, ale v celé naší zemi, nastaly po 17. listopadu 1989. K 1. lednu 1991 se obec Rapotín oddělila od města Šumperka a po odloučení Rejchartic i Ludvíkova vznikl v souladu s celostátním vývojem k tomuto datu Obecní úřad Rapotín. V témže roce oslavila obec významné jubileum 600 let obce Rapotín. Hlavním organizátorem oslav byla TJ Jiskra, kdy oslavy proběhly na jejich hřišti a v nedalekém kulturním domě (Kol. autorů, 2014).

Červenec roku 1997 se zapsal do dějin nejen Rapotína, ale i okolních obcí. Obec byla postižena katastrofální povodní, při níž došlo ke zničení velké části jak obecního, tak i soukromého majetku. Naštěstí nikdo nepřišel o život, ale tři rodiny přišly o své domovy, neboť jejich domy musely být zdemolovány. Avšak usilovnou pomocí hasičů, příslušníků armády a dobrovolníků se podařilo opravit podemleté panelové sídliště, zničenou kanalizaci a plynofikaci. Na připomenutí této povodňové události byl na podzim roku 1997 odhalen hasičský sborem „povodňový kámen“ umístěný za kulturním domem.

V letošním roce 2021 si obec připomněla výročí 630 let od první písemné zmínky o existenci obce Rapotína. Oslava se opět konala na hřišti TJ Jiskra v Rapotíně.

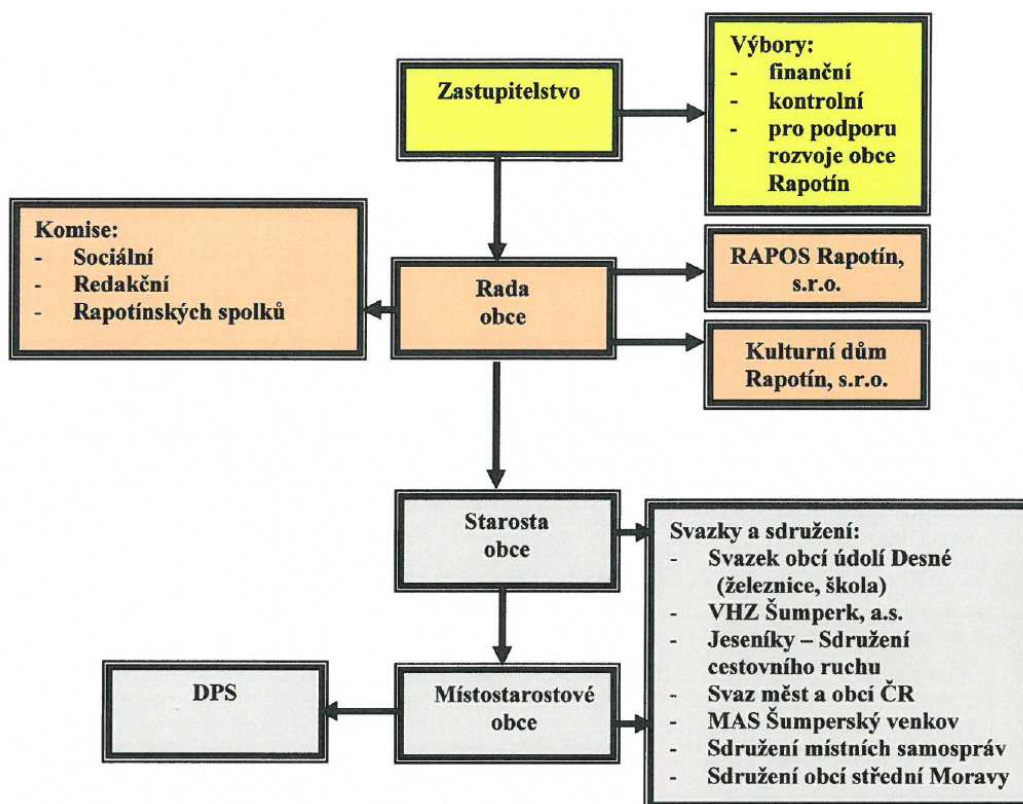
4.3.3 Organizační struktura obce

Obec Rapotín je obcí I. typu. Jde rovněž o obec se základním rozsahem výkonu státní správy a spadá do správního obvodu města Šumperka, jenž pro Rapotín vykonává všechny správní činnosti obce s rozšířenou působností.

V prvních svobodných komunálních volbách v listopadu 1990 bylo zvoleno 15-ti členné zastupitelstvo a starostou se stal Ing. Oldřich Halaška. Ten v únoru 1993 odstoupil a na jeho pozici byl zvolen Václav Šťastný. Po volbách v roce 1994 došlo opět ke změnám ve vedení obce a starostou se stal Ing. Ondřej Kopp, který ve funkci setrval až do voleb v roce 2006. Poté byl starostou zvolen Ing. Vladimír Mikulec. Ve volbách v roce 2010 byl opět zvolen starostou Ing. Ondřej Kopp, avšak prosinci 2011 byl ze své funkce odvolán. (Kolektiv autorů, Rapotín, 2014).

V jeho funkci jej nahradil Ing. Pavel Žerníček. Ten však v dubnu 2018 tragicky zahynul. V současnosti zastává funkci starosty Mgr. Bohuslav Hudec, 1. místostarostkou obce je paní Ing. Markéta Csölleová a 2. místostarostou je Vítězslav Hofer.

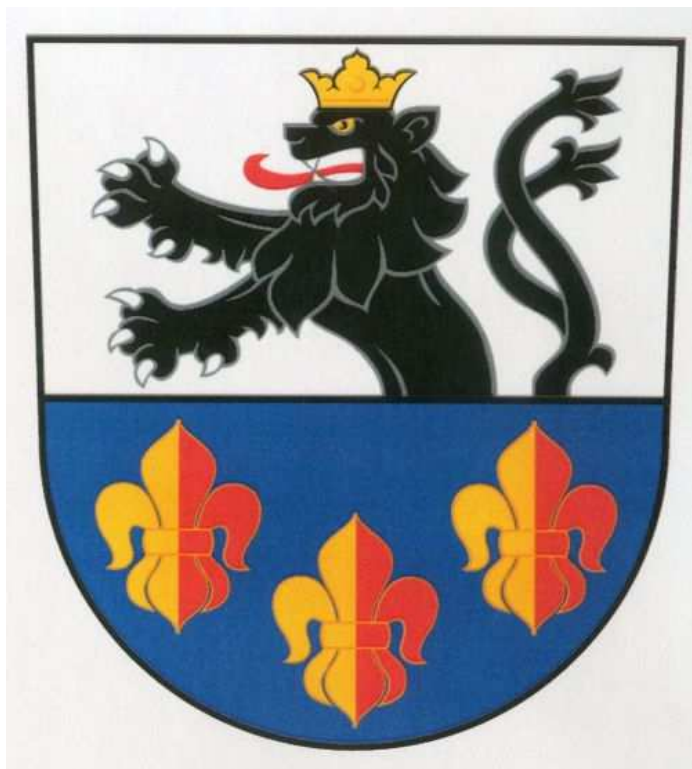
Obrázek č. 4: Organizační schéma obce Rapotín

Zdroj: www.rapotin.cz. Převzato.

Obci Rapotín byly uděleny symboly znak a prapor v lednu roku 1997. Vzhled znaku, který je dělený na dvě části, využívá symboliky Žerotínů (rostoucí černý korunovaný dvouocasý lev s červeným jazykem) se symbolikou Panny Marie (zlato-červené lilie). Modrá barva v dolní části symbolizuje řeku Desnou, jenž protéká katastrem obce (www.rapotin.cz).

Obrázek č. 5: Znak obce Rapotín

Zdroj: www.rapotin.cz. Převzato.

4.4 Demografické a socioekonomické ukazatele vybraných obcí

4.4.1 Vývoj počtu obyvatel

Nový Malín

„Frankštát (dnes Nový Malín) patřil do roku 1945 vždy k největším obcím na Šumpersku (což ostatně platí dodnes) – nejvíce obyvatel měl v roce 1910, kdy tam žilo 2539 lidí, kteří se v drtivé většině hlásili k německé národnosti“ (Historické toulky Šumperskem III, Polách, 2018, s. 213).

Podle sčítání lidu z roku 1921 měla obec 300 popisných čísel domů a celkem 2306 obyvatel, z toho se 2127 lidí hlásilo k německé národnosti a pouze 161 obyvatel k české. V období po druhé světové válce v letech docházelo k výrazným změnám v národnostní struktuře obyvatelstva. V roce 1945 měla obec celkem 2326 obyvatel, z čehož bylo 89 % německé národnosti, a to 2075 obyvatel. České národnosti bylo jen 10 % obyvatel, tedy 236 lidí a z jiných národností bylo 15 osob. K odsunu Němců začalo docházet v roce 1946. Odsunuto bylo kolem 70 % Němců a v obci nadále zůstali jen Češi, dále občané ze smíšených manželství a němečtí antifašisté. Následně docházelo k dalším vlnám osídlování, čímž bylo v roce 1948 dokončeno osídlení obce a žilo zde 1466 obyvatel, z toho Čechů bylo 1367 (93 %), Němců 64 (4 %) a osob jiných národností 35 (2 %).

Období let 1968 – 1989 bylo z demografického hlediska charakterizováno nárůstem počtu obyvatel. V tomto období přibylo v obci 410 obyvatel. Nejvíce se na nárůstu podílel počet nově narozených dětí, který činil v průměru 25 dětí ročně. Ročně v průměru umíralo kolem 20 osob, takže saldo bylo stále aktivní. I migrace hrála důležitou roli, neboť se do obce více lidí přistěhovává než vystěhovává. Plusový rozdíl činil ročně asi 10 – 20 osob. Při Sčítání lidu, domů a bytů v roce 1970 bylo zjištěno, že zde žije 1593 obyvatel, z toho 807 žen. K české národnosti se hlásilo 1506 obyvatel, ke slovenské 53 a k jiné 34. Ekonomicky činných bylo 823 lidí, z nichž za prací dojíždělo 573 (Minář a kol., 2000).

Další vývoj obyvatelstva je přehledně zobrazen v níže uvedené tabulce.

Tabulka č. 4: Vývoj počtu obyvatel v obci Nový Malín v letech 1975 – 2020

Rok	1975	1980	1985	1990	1995	2000	2005	2010	2015	2020
Stav k 1.1.	1814	1983	1979	1992	1999	2132	2773	3172	3393	3677
Přistěhovalí	47	48	43	98	65	136	122	123	119	84
Vystěhovalí	64	68	50	77	36	38	45	88	99	83
Migrační přírůstek	-17	-20	-7	+21	+29	+98	+77	+35	+20	+1
Narození	47	39	27	30	33	32	37	29	43	41
Zemřelí	26	21	22	31	12	14	16	33	20	22
Přirozený přírůstek	+21	+18	+5	-1	+21	+18	+21	-4	+23	+19
Celkový přírůstek	+4	-2	-2	+20	+50	+116	+98	+31	+43	+20
Stav k 31.12.	1818	1981	1977	2012	2049	2248	2871	3203	3436	3697

Zdroj: ČSÚ: Databáze demografických údajů za obce ČR. Vlastní zpracování.

Rapotín

Jeden z nejstarších údajů o počtu obyvatel je z roku 1793, kdy žilo v Rapotíně 1200 lidí a bylo zde 163 domů. Údaj z roku 1804 uvádí, že Rapotín měl v té době 184 domů a 1296 obyvatel. V roce 1839 čítala obec už 212 domů a 1640 obyvatel. První oficiální sčítání lidu proběhlo za Rakouska-Uherska v roce 1857 a bylo při něm zjištěno 1967 obyvatel a 224 domů. Roku 1880 měl Rapotín 232 domů a 2228 obyvatel, z nichž se pouze 153 hlásilo k české národnosti. Dle sčítání lidu a domů z roku 1910 žilo v Rapotíně 2653 obyvatel ve 311 domech. Z toho se k německé řeči hlásilo 2583 lidí, k českomoravské jen 33 a k ostatním 37 osob (Kolektiv autorů, 2014).

Další sčítání lidu a domů bylo v roce 1930. Bylo jím zjištěno, že se v obci nacházelo 2965 obyvatel, z čehož bylo pouze 258 Čechů. Během druhé světové války zahynulo celkem 132 obyvatel Rapotína. Po roce 1945 došlo v obci k značné změně ve složení obyvatelstva, což bylo způsobeno odsunem Němců. V roce 1946 žilo v obci 1036 Čechů, 2093 Němců a 34 cizinců. „V roce 1950 měl Rapotín s přilehlými osadami Ludvíkov a Nové Domky 2235 obyvatel, o deset let později to už bylo 2514 osob, z toho 118 občanů německé národnosti, 11 maďarské, 7 polské, 5 řecké a 5 srbochorvatské“ (Rapotín. Z historie a současnosti, Kolektiv autorů, 2014, s. 112). Podle výsledků sčítání z roku 1970 žilo v obci 2607 osob, z toho bylo 1294 mužů a 1313 žen. K české národnosti se hlásilo 2380 Čechů. Další vývoj obyvatelstva je přehledně zobrazen v níže uvedené tabulce.

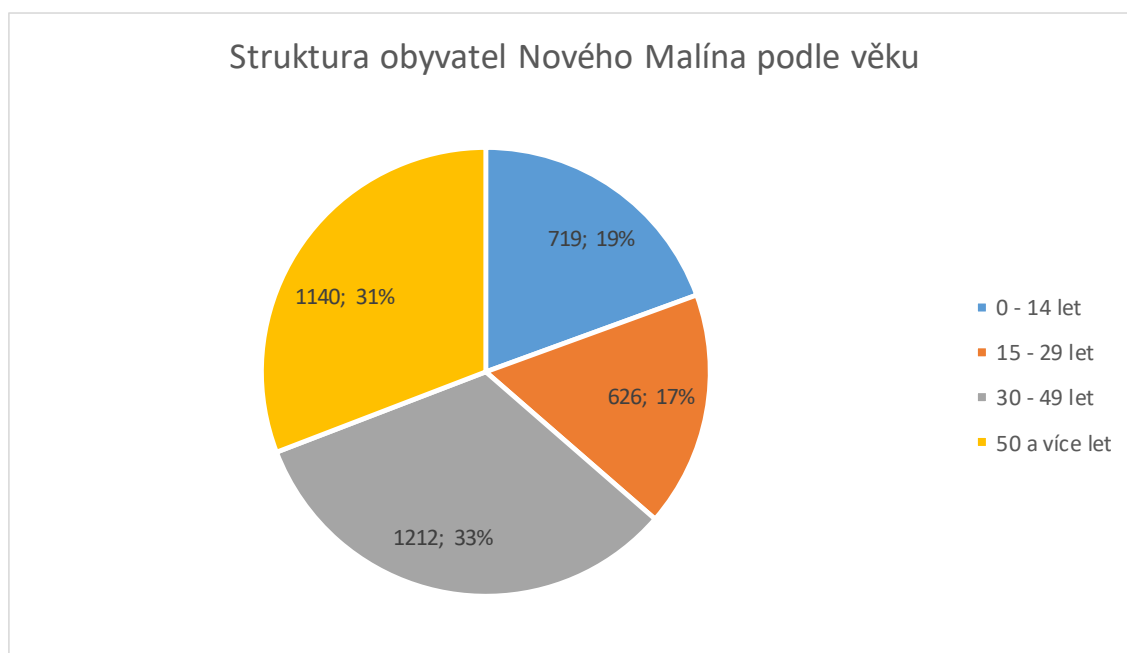
Tabulka č. 5: Vývoj počtu obyvatel v obci Rapotín v letech 1975 – 2020

Rok	1975	1980	1984	1991	1995	2000	2005	2010	2015	2020
Stav k 1.1.	2755	2927	2965	2743	2783	2791	3101	3252	3213	3291
Přistěhovalí	64	64	77	85	71	100	122	84	98	81
Vystěhovalí	112	136	129	87	74	48	92	113	80	84
Migrační přírůstek	-48	-72	-52	-2	-3	+52	+30	-29	+18	-3
Narození	58	49	26	31	20	32	29	36	35	34
Zemřelí	17	34	29	30	30	20	19	37	32	31
Přirozený přírůstek	+41	+15	-3	1	-10	+12	+10	-1	+3	+3
Celkový přírůstek	-7	-57	-55	-1	-13	+64	+40	-30	+21	0
Stav k 31.12.	2748	2870	2910	2742	2770	2855	3141	3222	3234	3291

Zdroj: ČSÚ: Databáze demografických údajů za obce ČR. Vlastní zpracování.

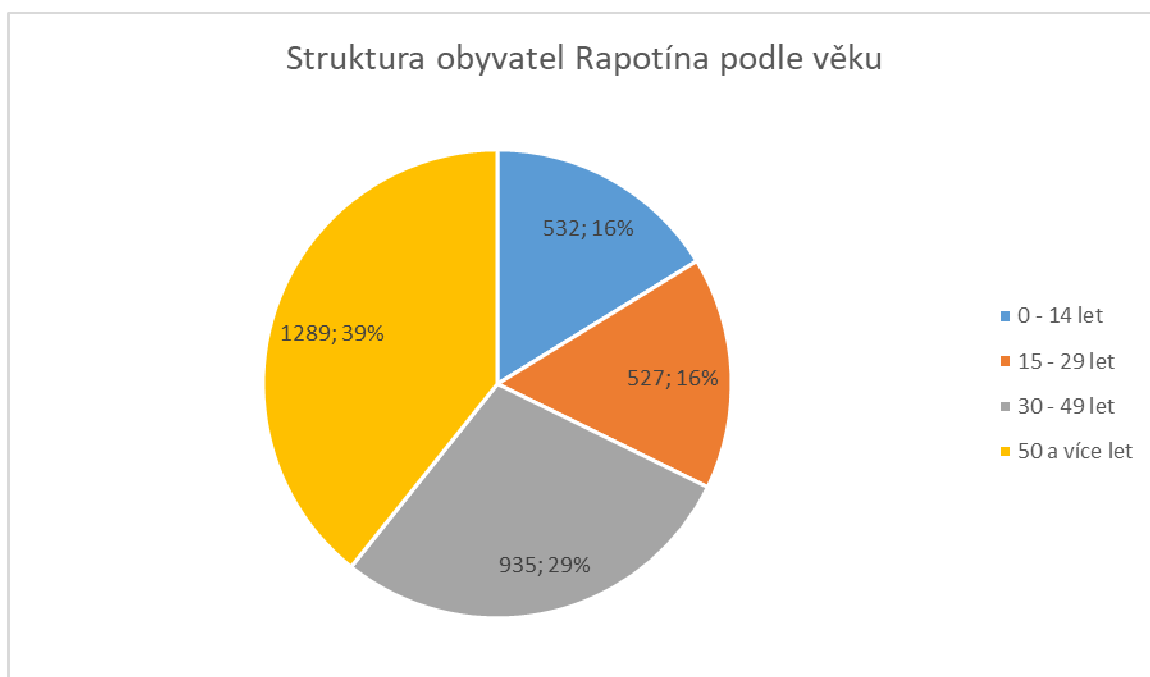
4.4.2 Věková struktura obyvatel

Graf. č. 1: Věková struktura obyvatel v obci Nový Malín k 31. 12. 2020

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz). Vlastní zpracování.

Graf. č. 2: Věková struktura obyvatel v obci Rapotín k 31. 12. 2020

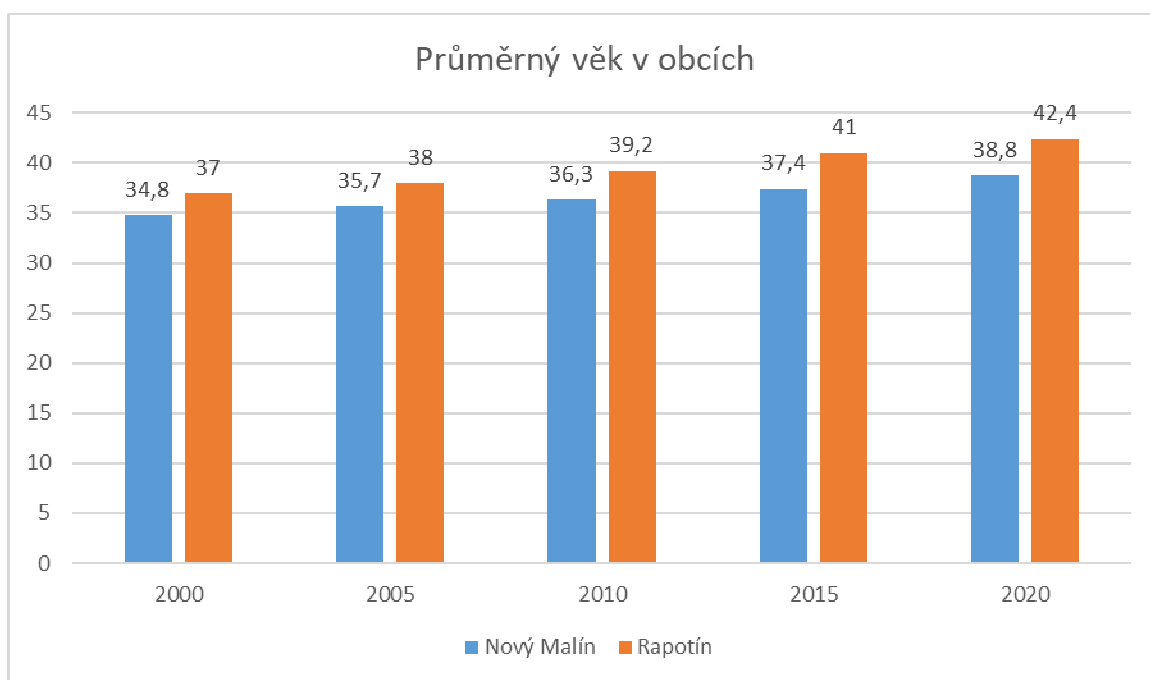

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz). Vlastní zpracování.

Z výše uvedených grafů vyplývá, že věková struktura obyvatel má značné výkyvy. Grafy ukazují, že nejvíce obyvatel je v obou obcích ve věku od 30 let a více. V obci Rapotín zaujímá největší část populace ve věku od 50 let a více. Obec Nový Malín má nejvyšší podíl obyvatel v produktivním věku od 30 do 50 let. I přesto, že v posledních letech roste počet nově narozených dětí, stále však mnohem rychleji roste počet seniorů. Potvrzuje se tedy proces stárnutí populace a prodlužování délky života obyvatel. Menší podíl osob ve věku 0 – 14 let souvisí s nižší mírou porodnosti.

Dalším významným ukazatelem popisujícím zrychlující se proces stárnutí obyvatel je průměrný věk obyvatel v obcích. Průměrný věk k 31. 12. 2020 se v obci Nový Malín pohybuje na hodnotě 38,8 a v obci Rapotíně na hodnotě 42,4. Z níže uvedeného grafu č. 3 je zřejmé, že průměrný věk se každých pět let zvyšuje a zároveň se zrychluje i tempo zvyšování věku. Z grafu je patrný vzestup hodnoty zejména mezi lety 2015 a 2020, kdy hodnota v roce 2020 poskočila v obou obcích o 1,4 roku. Zatímco rozdíl v letech 2000 až 2005 byl pouze o 0,9 v obci Nový Malín a o 1,0 v obci Rapotín.

Graf č. 3: Průměrný věk v obcích Nový Malín a Rapotín v rozmezí let 2000 - 2020

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz). Vlastní zpracování.

4.4.3 Nezaměstnanost

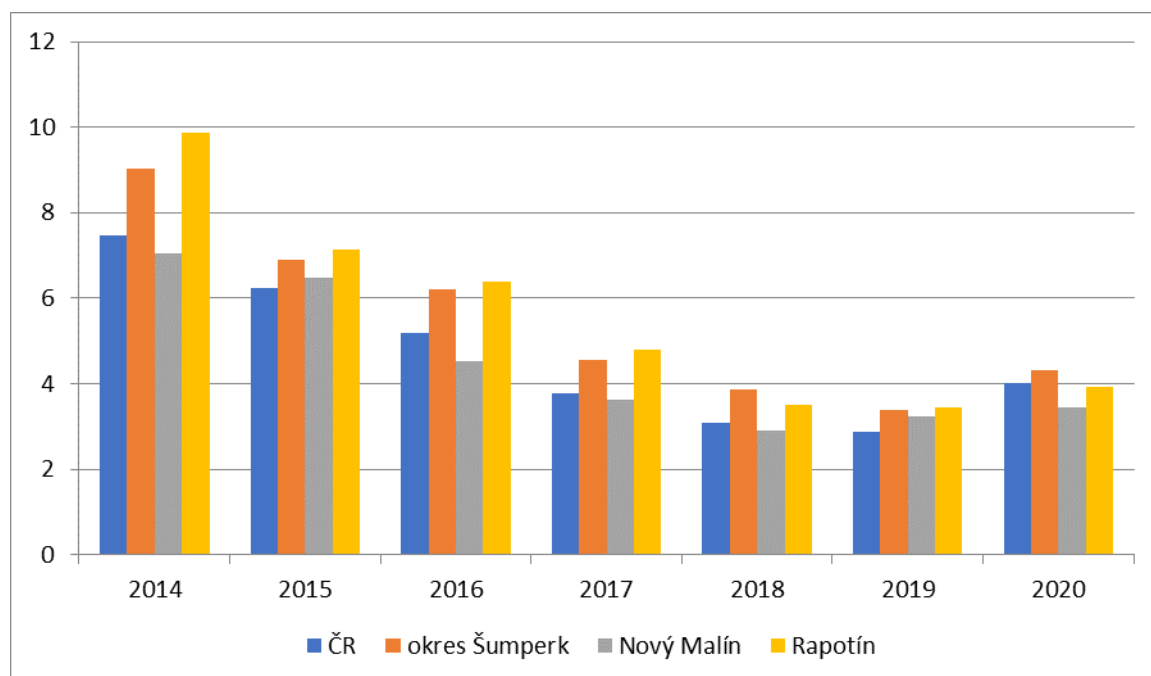
Dalším důležitým ukazatelem, který nám znázorňuje představu o životě ve vybraných obcích, je míra nezaměstnanosti. V následující tabulce a grafickém znázornění je zobrazen vývoj míry nezaměstnanosti vybraných obcí v porovnání s celorepublikovým průměrem a průměrem v okrese Šumperk.

Tabulka č. 6: Vývoj míry nezaměstnanosti v % mezi lety 2014 – 2021

Rok k 31.12.	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	8/2021
ČR	7,46	6,24	5,19	3,77	3,07	2,87	4,02	3,60
Okres Šumperk	9,02	6,90	6,20	4,54	3,85	3,39	4,30	3,99
Nový Malín	7,06	6,49	4,53	3,61	2,89	3,23	3,45	2,58
Rapotín	9,86	7,14	6,40	4,79	3,50	3,45	3,92	2,23

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz). Vlastní zpracování.

Graf č. 4: Grafické znázornění míry nezaměstnanosti v letech 2014 - 2020

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz). Vlastní zpracování.

4.4.4 Vliv ukazatelů na spolkový život v obcích

Z přechozích podkapitol je zřejmé, že od devadesátých let se počet obyvatel v obou obcích pravidelně zvyšuje. Největší vliv na růst počtu obyvatel má především migrace obyvatel, která se projevila nejvíce od roku 2000 do 2005. Nárůst obyvatel se děje především přílivem mladých rodin, které už nechtějí žít ve městě, popřípadě se chtějí osamostatnit. Právě tyto okolní obce nabízejí lidem velmi lukrativní stavební parcely v malebném a klidném prostředí nedaleko Šumperka. Výrazný nárůst počtu rodinných domů v obcích je přehledně zobrazen v níže uvedené tabulce.

Tabulka č. 7: Vývoj počtu domů v obcích Nový Malín a Rapotín v letech 1921 - 2011

Rok	1921	1930	1950	1961	1970	1980	1991	2001	2011
Nový Malín	420	515	529	471	465	521	612	669	868
Rapotín	319	432	483	428	449	477	558	604	697

Zdroj: ČSÚ (www.czso.cz). Vlastní zpracování.

Rovněž velký vliv má i přirozený přírůstek v obcích. Ten se projevuje tím, že se do obcí stěhují nejčastěji mladé bezdětné páry, které zde rodinu teprve zakládají, či mladé rodiny s dětmi, které se následně rozhodnou mít další děti i ve vyšším věku. Od roku 2000 je znát v obou obcích vyšší přirozený přírůstek, protože se zde rodí i přes 30 dětí ročně.

Tento celkový přírůstek mladých lidí pozitivně ovlivňuje i spolkovou činnost v obcích. Některé spolky jsou svojí náplní velmi atraktivní a lákavé pro děti a mládež. Jedná se zejména o spolky se zaměřením na sportovní či taneční aktivity.

Na druhé straně se zde nachází spolky, které už nejsou tolik atraktivní pro mladší generace. Proto právě v těchto spolcích neustále narůstá věk jejich původních členů a těžce shánějí nové členy, což může mít do budoucna za následek i zánik některých spolků. Příčinou je i obecný trend stárnutí populace, což je zobrazeno rostoucím průměrným věkem obyvatel. K těm méně lákavým spolkům pro dnešní generace patří ty chovatelské, zahrádkářské či myslivecké.

5 Spolkový a veřejný život ve vybraných obcích

5.1 Přehled spolků v obci Nový Malín

Administrativní registr ekonomických subjektů (dále jen ARES) eviduje v obci Nový Malín registraci celkem 21 ekonomických subjektů ve formě spolku, 6 ve formě pobočného spolku a 2 ve formě zapsaného ústavu. Protože se v obci nachází větší množství neziskových organizací, bude kapitola věnována jen několika vybraným organizacím.

5.1.1 Perchty von Bladen z. s.

Taneční skupina žen zabývající se scénickým tancem oficiálně vznikla v listopadu roku 2007. Sídlo spolku je v osadě Mladoňově 72, v Novém Malíně. Oficiálně byla zapsána do rejstříku až 30. března 2010 jako občanské sdružení. V současnosti má formu zapsaného spolku. Zakladatelkou je Dagmar Moravcová pocházející z Mladoňova. Spolu zakládajícími členkami jsou i sestry Veronika a Petra Jungovi. V rozhovoru P. Jungová uvedla: *„začínaly jsme jako šestičlenná taneční skupina. S postupem času jsme ale zůstaly jen tři, zůstalo jen zdravé silné jádro. Tak vystupujeme dodnes“* (rozhovor č. 1, Příloha D).

Účelem spolku je ochrana kulturního národního bohatství, přiblížení dřívějšího kulturního života a přenášení do současnosti historickou kulturu, životní styl, odívání, zvyky, gastronomii, tradice a tance (www.justice.cz).

„Od rozhodnutí tancovat, bavit lidi, hrát divadlo a vystupovat na veřejnosti nás neodradila spousta práce, počáteční nedůvěra, ani občasné vlastní vysílení. Naší snahou je připravovat vystoupení k pobavení diváků a vytvořit na pár okamžiků prostor, kam se starosti všedního dne nedostanou. Vzhledem k vysokým nárokům na kvalitu a rychlost jsme samotvůrci jednotlivých témat, choreografií i kostýmů. Máme však i občasnou výpomoc zvenčí, neboť někdy je časová náročnost nad naše síly. Snažíme se dodržovat historické střihy, používáme materiály co nejvíce shodné s historickými a také barvy pečlivě vybíráme jednak dle historie, jednak pro pestrost“ (www.perchty.cz).

Postupem času k samostatným vystoupením přidávaly i pořádání celých akcí v jejich osobitém stylu a přívětivé atmosféře. Své akce anebo jakoukoliv jinou dokáží obohatit i o hostiny s dobovými pokrmy. Veškerá jejich vystoupení jsou vždy jedinečná. Jsou přizpůsobována dané atmosféře, místu, i přítomnému publiku. Základem je vždy tanec, který mohou tvořit samostatná vystoupení, tedy písničky prokládané mluveným slovem. Pořádají představení formou příběhu bez nutnosti komentáře, nebo krátké divadelní

scénky, či pásmo tanců proložené uvolněným komentářem na libovolné téma. Vystoupení mohou zasadit do období rané i pozdní Gotiky, Renesance, Baroka či současné doby (www.perchty.cz).

V rozhovoru členka spolku P. Jungová uvedla, že nejvíce a nejčastěji jejich spolek vystupuje v jiných obcích, velmi často na historických hradech, například na hradech Svojanov nebo Sovinec. Také pořádají místní akce přímo v Mladoňově, například maškarní ples, hody či lampiónový průvod. P. Jungová dále sdělila: *„dříve jsme všechno pořádaly samy, dnes už se zapojují i občané obce, nejčastěji rodiče dětí“*. Avšak uvedla, že na některé akce chodí málo lidí a doplnila: *„nevnucejeme se, místní akce jsme krouhly na minimum, lidé se moc nesetkávají a nechtějí se družít“* (rozhovor č. 1, Příloha D).

5.1.2 TJ Sokol Nový Malín, z. s.

Dříve než došlo k založení malínského Sokola, vznikl nejprve fotbalový spolek v roce 1945, jehož prvním předsedou se stal Ševčík. Z počátku se nehrály žádné mistrovské soutěže, spíše jen přátelské zápasy. Začátky byly velmi složité, kopačky bylo těžké sehnat, proto si je museli mezi sebou půjčovat a měli pouze dva míče a hrálo se na poli, protože hřiště to ještě nebylo. Historii Sokola začal psát až rok 1946, kdy byla zastřešena činnost již fungujícího fotbalového oddílu a postupně vznikaly další oddíly. Historicky prvním předsedou sokola se stal Čeněk Blahuška. Po roce 1950 přestěhovali fotbalisté své zázemí k areálu Sokolovny a vybudovali hřiště na místě, kde stojí dodnes. Zázemí sice bylo o něco lepší, ale přesto postrádali šatny a mužstva se musela převlékat na balkoně sokolovny a rovněž sociální zázemí bylo nevyhovující, k dispozici měli jen suché WC a umýt se mohli jen v nedalekém potoce (www.tjnovymalin.webnode).

První úspěšné období malínských fotbalistů bylo v letech 1963 – 1966, kdy patřili ke špičkám okresního přeboru. V tomto období bylo založeno i mužstvo dorostu a o pár let později mužstvo žáků. Roku 1963 také zahájil svoji činnost oddíl stolního tenisu, jehož prvním předsedou byl Dubjak (www.tjnovymalin.webnode).

„Činnost jednoho mužstva se pomalu rozrůstala a mnoho místních občanů, kteří prošli tímto oddílem, ještě dnes vzpomíná na dobu, kdy byli buď aktivními hráči, nebo se tomuto sportu věnovali rekreačně a pouze využívali vybavení oddílu“ (www.tjnovymalin.webnode.cz/historie).

Závěrem informací z historie je důležité zmínit a připomenout, jak byl malínský Sokol a jeho oddíly ve své době financovány. „*Kde a od koho se získávaly peníze pro činnost? Odpověď je jednoduchá a snad ani ne překvapivá. Především z vlastních zdrojů. Pořádaly se plesy – pamětníci si vzpomenu na tradiční Šibřinky s pokračováním druhý den, kdy plesaly děti, dělaly se taneční zábavy. Velkou část rozpočtu tvořily členské příspěvky a zejména vše se budovalo svépomocí. Tak se také v letech 1979 – 1980 vybudovaly nové šatny, které se po zbourání venkovního bočního balkonu přistavěly k sálu Sokolovny*“ (www.tjnovymalin.webnode.cz/historie).

Spolek se oficiálně obnovil 21. února 1991 a jeho původní název byl Tělovýchovná jednota SOKOL NOVÝ MALÍN. Od srpna roku 2017 používají název oficiální název TJ Sokol Nový Malín, z. s. Hlavním účelem a posláním spolku je vytvářet vhodné podmínky pro sport, finanční a vzdělávací podpora sportu, realizace sportovní činnosti, výchova a výuka sportovní mládeže (www.justice.cz).

V současnosti má fotbalový klub dvě hlavní priority. První se týká sportovní části činnosti a to je zaměřit činnost na výchovu mládeže. Od roku 2001 se klub snaží více věnovat mládežnické kategorii. Hlavním úkolem je tedy přihlásit úplně ty nejmenší, tj. přípravku. Dnes už v oddílu rozlišují mladší a starší přípravku, starší žáky, dorost a dva oddíly mužů A a B (www.tjnovymalin.webnode.cz).

Druhou prioritou fotbalového klubu je vybudování důstojného zázemí jak pro samotné hráče, tak i pro přítomné diváky. Díky finanční podpoře z obce bylo vybudováno v roce 2007 hřiště a oplotil se celý areál. Dále se provedla rekonstrukce laviček, byl postaven nový přístřešek pro zhruba 80 osob s udírnou a výčepní místností. V roce 2015 klub neobdržel dotaci z fotbalového svazu kvůli problémům na ministerstvu, a proto obec zafinancovala z vlastních zdrojů rekonstrukci hrací plochy. V roce 2018 obec uvolnila finanční prostředky na stavbu nových šaten včetně sociálního zázemí a technické místnosti. V patře se nachází šatny pro mládež, sociální zázemí a hlasatelna. Malá krytá tribuna zajišťuje střechu nad hlavou až pro 150 diváků (www.tjnovymalin.webnode.cz).

Předsedou výboru spolku je v současné době jeho dlouholetý člen Zdeněk Šanovec, který při dotazování uvedl, že sám je členem TJ Sokola už od roku 1975 a ve funkci předsedy spolku od roku 2001. Dále uvedl, že aktuální počet členů fotbalového oddílu je 131, z toho je 87 dětí ve věku do 15 let a vývoj členské základny v posledních letech hodnotí jako rostoucí trend s velkým počtem dětí (rozhovor č. 5, Příloha D).

5.1.3 SH ČMS – Sbor dobrovolných hasičů Nový Malín

Už v minulosti, než vznikly hasičské sbory, bylo zřejmé, že jednou z nejdůležitějších věcí je ochrana před ohněm. Vzhledem k tomu, že v minulosti velmi často vznikaly požáry, protože na budovách převládaly šindelové a doškové střechy, byly zajištěny noční hlídky na kostelních věžích, kde se ve funkci ponocného střídali váleční invalidé.

„V roce 1773 byla postavena první hasičská zbrojnice pro náradí – tři stříkačky, požární žebříky a háky. Spolek dobrovolných hasičů ale vznikl až o sto let později, v roce 1880“ (Frankštát - Nový Malín 650 let, Minář, Koverdinská a Vlášek, 2000, s. 14).

Roku 1880 byl založen německý hasičský sbor, jenž měl 2 zbrojnice a čítal 44 členů. S postupem času byla vybudována i další zbrojnice a v roce 1920 i věž na sušení hadic. Tento sbor prováděl i ukázková cvičení, hrával divadla a pořádal besedy, taneční zábavy a plesy. Více informací z této doby o jejich činnosti není k dispozici. Rovněž z období druhé světové války není z jejich činnosti nic známo (www.sdh-novymalin.cz).

Z průběhu druhé světové války nejsou známy žádné informace o činnosti hasičů, ale předpokládá se, že činnost hasičského sboru byla řízena německým starostou. Po druhé světové válce, v roce 1945 byl založen Svaz požární ochrany, který byl považován za jednu z největších a nejaktivnějších složek Národní fronty v obci. Po odsunutých Němcích zde zůstala požární technika, která ještě několik let sloužila. V roce 1948 získala obec první motorovou stříkačku a první požární auto o dva roky později. Roku 1951 byla započata výstavba zbrojnice u budovy tehdejšího MNV, kde se nacházela jedna klubovna a jedna garáž pro požární vůz. V šedesátých letech měl svaz kolem 70 členů, v pozdějších letech 80, z toho 20 žen. Soustavně se věnovali preventivním prohlídkám v rodinných domech i provozních budovách, zejména v tehdejší JZD. Z tohoto důvodu bylo v obci minimum požárů, avšak nejvíce hasiči zasahují při požárech mimo obec. Nejvíce převažovaly požáry lesních porostů a zemědělských skladů (Minář a kol., 2000, s. 43).

Činnost sboru byla od roku 1966 po celou dobu velmi aktivní a patřila v obci mezi nejlepší organizace. Největší úsilí sboru se zaměřovalo na výcvik členů k boji proti požárům, dále na pořádání zábav za účelem pobavit ostatní spoluobčany, ale také na získání tolik potřebných finančních prostředků na pokrytí nezbytných potřeb sboru, jako například nákup stejnokrojů pro členy a mládež. V roce 1985 měl sbor 80 členů z toho 48 mužů, 32 žen a 20 mladých požárníků. V roce 1995 měl hasičský sbor celkem 71 členů (www.sdh-novymalin.cz).

Velmi významnou roli hraje i práce s mládeží. Ta sahá až do roku 1954, kdy byl ve sboru založen mládežnický kroužek pro děti ve věku od 10 do 14 let. O dva roky později se kroužek rozrostl na 45 dětských členů. Dle toho se stanovily 4 mládežnická družstva pod vedením jejich velitelů Bedřicha Nesrsty a Vratislava Vichy. Družstva v následujících letech dosahovala velmi dobrých výsledků a patřila mezi nejlepší družstva v okrese.

„Je potřeba podotknout, že veškerá požární technika si vyžaduje mnoho obětavé práce na zabezpečení její akceschopnosti a spoustu znalostí nejen z techniky. V roce 1977 vzala na sebe organizace velký úkol, a to adaptaci bývalého pohostinství na Dům požárníků. Členové sboru zde celkem odpracovali 6887 brigádnických hodin a přestavba byla dokončena koncem roku 1978, za velmi účinné pomoci MNV v Novém Malíně vybudovali členové sboru dílo v hodnotě cca 300 000 korun“ (www.sdh-novymalin.cz).

K obnovení SDH spojeného se zápisem do spolkového rejstříku se datuje k 13. září 1995 a má právní formu pobočného spolku. Spadají pod hlavní zapsaný spolek SH ČMS, který byl oficiálně obnoven o čtyři roky dříve 9. dubna 1991 (www.justice.cz).

Po celou dobu své existence sbor velmi dobře spolupracuje s představiteli obce, tedy správou obce. Ta mu poskytuje všechny možné prostředky a celkově podporuje sbor v jeho záslužných činnostech. Hlavní prioritou hasičského sboru byla vždy preventivní činnost a také nejrůznější veřejná vystoupení. Právě při těchto činnostech sbor získával největší podporu místních obyvatel. Sbor se rovněž pravidelně zúčastňuje všech okresních hasičských akcí, a to jak sportovního charakteru, tak i volebních shromáždění okresních orgánů (Minář a kol.). V současné době zastává funkci starosty SDH M. Sotolář, který při dotazování uvedl, že sám je členem SDH už 21 let. Dále sdělil, že aktuální počet členů SDH je 112, z toho v zásahové jednotce působí členů 19 a počet dětí činí 27. Vývoj členské základny v posledních letech hodnotí jako zhruba stejný (rozhovor č. 4, Příloha D).

5.1.4 Malínské aleje, z. s.

Spolek vznikl v lednu roku 2016 pod původním názvem "Zdravý Malín, z. s." Od ledna roku 2019 byl přejmenován na „Malínské aleje, z. s.“ (www.justice.cz). Vznik spolku je založen na základě iniciativy lidí, kterým není jedno, kde a jak žijí. Spolek se zabývá zdravou přírodou, zdravým prostředím a zdravým životem. Jeho účelem je ochrana přírody a krajiny. Snahou spolku je reflexe toho, co se kolem nás děje a snaha napravit některé věci a dát je do souladu s přirozeným stavem (zdravymalin-cz.webnode.cz).

„Naše obec od roku 1990 prodělala velice dynamický rozvoj, počet obyvatel se téměř zdvojnásobil a přibylo zde mnoho nových domů. Jsme toho názoru, že je na čase udělat určité vyhodnocení tohoto vývoje také z pohledu stability a ochrany krajiny a přírody a vzít v úvahu i principy trvale udržitelného rozvoje. Závěry, ke kterým dospějeme a naše představy co se s tím dá udělat, bychom chtěli vhodnou formou prezentovat všem občanům v obci, místní samosprávě i orgánům státní správy, do jejichž působnosti obec náleží“ (www.zdravymalin-cz.webnode.cz).

Zapsaný spolek není politickou stranou ani sdružením, ale ekologickým spolkem občanů. Důvodem založení je snaha vlastní iniciativou, prací a tvorbou hodnot pomoci životnímu prostředí v obci a jejím okolí. Dalším důvodem pro založení bylo i to, že jako spolek má právo, v souladu s právními předpisy, vstupovat do celé řady záležitostí, a to od územního a stavebního řízení, přes ochranu vzrostlé zeleně, ohrožených rostlin, živočichů a podobně. Rovněž se může veřejně vyjadřovat k záležitostem ochrany krajinného rázu a plánovaným zásahům do přírody (zdravymalin-cz.webnode.cz).

Ze stanov spolku vyplývá, že hlavním posláním je ochrana přírody, krajiny a zdravého života. Zmíněné poslání je v úmyslu naplňovat zejména prostřednictvím:

- ✓ prosazování principu trvalé udržitelnosti a obnovy přírodních zdrojů
- ✓ prosazování ochrany životního prostředí, ochrany zeleně a půdy
- ✓ prosazování ochrany veřejného zdraví, zejména v urbanizovaných oblastech
- ✓ prosazování ochrany památek, kulturních hodnot a krajinného rázu urbanizované i neurbanizované krajiny
- ✓ propagací a podporou zásad zdravé výživy
- ✓ podporou využívání obnovitelných zdrojů energií
- ✓ účastí ve správních i jiných řízeních, ve kterých mohou být dotčeny zájmy ochrany životního prostředí a přírody

Příkladem aktivity tohoto spolku lze uvést akci z podzimu roku 2018, kdy uspořádali v říjnu 1. ročník malínské Drakiády. Následující měsíc proběhla akce výsadba 20 nových třešňových stromků ve spolupráci ochotných pomocníků i dobrovolných odborníků, jež radili s péčí o stromy. *„Pan Andříšek pomohl i svými svaly a beranidlem při zatloukání, obec Nový Malín finanční podporou“ (Malínské noviny 5/2018).* Zastupitelka obce M. Ondráčková v rozhovoru potvrdila, že spolek si žádal o dotaci na výsadbu stromků, protože i tato akce pro veřejnost (rozhovor č. 1, Příloha C).

5.1.5 Ústav ekologického vzdělávání, z. ú.

Ústav ekologického vzdělávání (dále jen ÚEV) v Novém Malíně v osadě Mladoňov funguje od roku 2015. ÚEV byl zřízen na základě rozhodnutí Obecního úřadu v Novém Malíně dne 2. února 2015. Současně s tímto rozhodnutím proběhla i volba členů orgánů a ředitelky společnosti. ÚEV vznikl zakládací listinou a následně byla provedena registrace formou notářského zápisu dne 25. února 2015. Pětičlennou správní radu ÚEV tvoří starosta obce Mgr. Marek Štencel, místostarostka Lenka Tylová, dále Josef Minář, Mgr. Jana Švábová (ředitelka ZŠ Nový Malín) a Jan Šváb. ÚEV je neziskovou organizací zabývající se vzděláváním, a to zejména v oblasti ekologie a volnočasových aktivit. Provoz probíhá v průběhu celého roku, včetně víkendů a svátků (www.ecologia.cz).

V minulosti budova ÚEV sloužila jako základní škola a následně jako škola mateřská. Z historického hlediska se stále někdy používá neformální název Škola „Pod vrtulí“, jelikož nad Mladoňovem dominuje větrná elektrárna. V současnosti je stěžejním cílem efektivní, smysluplné a zábavné využití volného času dětí, mládeže i dospělých. Dále je cílem rozvíjet kreativní a pohybové dovednosti občanů zapojených do jejich aktivit, prohlubovat jejich vztah nejen k přírodě, ale i k sobě samým a ke svému okolí.

„Cílem je nabídnout aktivity prostřednictvím činnosti pravidelné, příležitostní, vzdělávací, táborové a víkendové. Nabízíme výukové programy (dále jen VP) s ekologickým zaměřením, které doplňujeme kreativními a sportovními aktivitami. Programy jsou určeny primárně pro děti z mateřských a základních škol, naše zařízení ale využívají i studenti ze středních a vysokých škol a další organizace/spolky. Organizujeme školní výlety, školy v přírodě, jednorázové ekologické akce, pobyty pro rodiče s dětmi, pobyt pro seniory, příměstské i pobytové tábory (jarní a letní). Rovněž poskytujeme ubytovací prostory pro soukromé a firemní akce. Veškeré programy probíhají ve zrekonstruované budově, na školních pozemcích, pod zastřešenou pergolou, na oploceném hřišti a v okolní krajině Mladoňova“ (www.ecologia.cz/dokumenty).

Hlavní činnost ÚEV je zaměřena na organizaci vzdělávacích ekologických aktivit pro všechny věkové skupiny, organizaci škol v přírodě a dětských táborů, organizaci výstav zahrádkářů a organizaci pracovního vyučování pro žáky ZŠ. Dále se zaměřuje na organizaci seminářů, kurzů a školení, organizaci rekvalifikačních kurzů v oblasti údržby zeleně, obnovu místních zvyků a tradic, podporu a posilování sociálních vazeb obyvatel (Výroční zpráva, 2020).

5.2 Přehled spolků v obci Rapotín

V obci Rapotín se podle ARES nachází celkem 26 ekonomických subjektů ve formě spolku. Ve formě pobočného spolku je zde uvedeno celkem 9 ekonomických subjektů a ve formě zapsaného ústavu pouze 1 ekonomický subjekt. Tato podkapitola rovněž popisuje pouze 5 vybraných spolků patřících k nejvíce aktivním.

5.2.1 Taneční skupina MARLY, spolek

Taneční skupina MARLY vznikla 11. června roku 2009. Předsedkyní a zakladatelkou spolku je Ilona Krobotová, která v rozhovoru uvedla, že aktuální počet členek je 7, ale „počet členek se měnil, měly jsme až 50 členek“. Ve spolku tančí pouze dospělé ženy, děti zde nemají. Dále uvedla, že počet se mění „podle toho, jestli přibíráme nové členy nebo nepřibíráme nové členy, oni totiž dost často odpadají, nemají tu výdrž a nejdříve po roku jsou nejdřív vystoupení“ (rozhovor č. 2, Příloha D).

Hlavním cílem tanečního spolku je podporovat rozvoj tance, hájit zájmy svých členů a prosazovat jejich oprávněné požadavky. Vytvářet prostor pro vhodné využívání volného času zájemcům o tanec. Spolek tímto svým účelem poskytuje svým členům možnost věnovat se aktivně tanci na pravidelných setkáních, rozvíjet motorické schopnosti a hudební cítění, nacvičovat taneční choreografie, ať už skupinové – tedy tzv. předtančení, nebo sólové ukázky. (www.justice.cz).

TS Marly je spolek žen, který má za cíl podporovat, rozvíjet a propagovat tanec z různých koutů světa a představovat jej široké veřejnosti v podobě choreografií. Vystupujeme na různých kulturních, historických či společenských akcích s vlastními choreografiemi inspirovanými například Egyptem, Indií, Persií, Kambodžou, Hawaí, Ruskem atd. Na svých internetových stránkách uvádí: „Tančíme převážně tance orientované různými kouty světa. Jako je Amerika, Indie, Rusko, Španělsko, Čína, Vietnam, Austrálie, Nový Zéland, Persie, Egypt, Afrika, či tance, které se zařadit nedají, Fikce. Všechny naše tance jsou výhradně naše autorské“ (www.marly.stranky1.cz/marly).

Spolek i pravidelně pořádal či vystupoval na různých společenských akcích. Předsedkyně spolku I. Krobotová upřesnila, že vystupovaly například na akcích pro seniory a na plesech. K aktuální situaci uvedla, zatím nic neplánujeme „z toho důvodu, že netušíme, jak se situace vyvine“ (rozhovor č. 2, Příloha D).

5.2.2 TJ Jiskra Rapotín, z. s.

První fotbalový oddíl začal v obci Rapotín fungovat až od konce druhé světové války, konkrétně v roce 1946 vznikl TJ Sokol. Pak zde vznikl i další fotbalový oddíl, který už v roce 1948 dostal název TJ Jiskra Rapotín, který přetrvává dodnes. Úplně první fotbalové hřiště se nacházelo v místě dnešního sídliště. V roce 1959 měla Jiskra 100 členů, z čehož bylo 10 žen, 54 mužů, 16 žákyň a 20 žáků (www.fotbalrapotin.cz).

Protože tu kromě Jiskry působil i Sokol, bylo roku 1963 odhlasováno na slučovací schůzi, aby se tělovýchova v obci organizovala pod jedním vedením a názvem. Došlo tedy ke sloučení těchto dvou oddílů v jeden, pod společným názvem TJ Jiskra. Předsedou Jiskry byl zvolen Bohumil Škubal. V rámci Jiskry zde působili také atleti a atletky, kteří dosahovali vynikajících úspěchů a zaujíмали přední místa v krajských soutěžích.

Roku 1967 měl fotbalový klub už 127 členů. Protože se v obci plánovala výstavba sídliště v místě současné hřiště u skláren, bylo nezbytné zajistit výstavbu nového fotbalového hřiště. Tento nový sportovní areál měl být vybudován v místě sokolského cvičiště u kostela a dokončen měl být na jaře 1969. TJ Jiskra měla dočasně v zapůjčení hřiště u koupaliště, nakonec až do roku 1973. V roce 1971 se započalo s budováním šaten s klubovnou a sociálním zařízením. Celkové náklady na výstavbu včetně oplocení vyšly na téměř 170 tisíc Kčs. Plán na dokončení hřiště se stanovil na rok 1974, avšak díky tisícům brigádníkům z řad hráčů a občanů obce, bylo moderní hřiště slavnostně otevřeno už v červnu 1973 (www.fotbalrapotin.cz).

Hlavní činností Jiskry je zajišťovat a organizovat veškeré druhy sportu, které jsou do TJ začleněny. V roce 2018 s počtem 164 aktivních členů patří k největším NNO působícím v obci Rapotín. Členská základna je tvořena všemi věkovými kategoriemi, a to od nejmladšího školního věku až po aktivní členy zasluhujících si už odpočinek. Členy spolku jsou nejen občané Rapotína, ale i občané z okolních obcí, čímž TJ podporuje pohybové aktivity v širokém okolí Rapotína (Ročenka, Obec Rapotín, 2018).

V roce 2019 Jiskra sdružuje několik oddílů. Nejpočetnějším je oddíl fotbalu se 128 členy, dále oddíl volejbalu se 45 členy, cvičení žen zahrnuje 17 členek a členy tanečního oddílu je 6 dětí. V roce 2020 byly založeny nové oddíly, a to cvičení pilates a oddíl futsalu. V témže roce bylo v areálu TJ Jiskra dokončeno zastřešení a ozvučení tribuny pro 98 sedících diváků. V příštích letech je v plánu vybudovat hřiště pro plážový volejbal.

Předsedou fotbalového výboru je v současné době Milan Stratil, který v rozhovoru uvedl, že sám je členem TJ Jiskra asi 4 roky a ve funkci předsedy roky 2. Dále uvedl, že aktuální počet členů fotbalového klubu činí 147, z toho dětských členů ve věku do 15 let asi kolem 45. Ohledně vývoje členské základny konstatoval: „*děti máme teďka dost, po tom covidu musím říct, že jich přibylo, jsme měli strach, že po covidu nepřijdou, ale přišly*“. A dále k vývoji počtu členů uvedl: „*ti starší nám odcházejí a končí jakoby to členství v tom klubu, tam je spíš úbytek a dorovnává se to právě tou novou mládeží, která přichází, a provádíme nové registrace, takže udržujeme to číslo plus mínus na stejné úrovni*“ (rozhovor č. 6, Příloha D).

5.2.3 SH ČMS – Sbor dobrovolných hasičů Rapotín

První dobrovolný hasičský sbor byl založen v roce 1885. Sbor byl samozřejmě německý vzhledem ke skutečnosti, že většina obyvatel byla německé národnosti. O založení rapotínského sboru dobrovolných hasičů se zasloužil především Hubert Kluger, jenž pak stál v čele sboru ještě 12 let. Po odchodu z této funkce mu byl v roce 1898 udělen čestný diplom od obecního zastupitelstva a hasičský sbor ho jmenoval svým čestným členem. Sbor měl do roku 1920 k dispozici pouze ruční stříkačku. V témže roce byl zvolen velitelem sboru Johann Albrecht, jemuž se podařilo s pomocí zastupitelstva obce získat motorovou stříkačku. Díky nové stříkačce byl usnadněn nábor nových členů do sboru. V roce 1924 byl velitelem zvolen Franz Kinzel, za jehož funkční období byla vybudována věž na sušení hadic. Do vrcholu věže byla uložena pamětní listina. Rovněž byl vybudován elektrický poplachový systém a po celé vesnici rozmístěno sedm sirén. V roce 1929 vznikl v Šumperku Dobrovolný záchranný spolek, do něhož byli zapojeni i zdejší hasiči (Kolektiv autorů, 2014, s. 65 – 68).

Bohužel z období druhé světové války se nedochovaly žádné dokumenty o činnosti místního sboru, pouze několik fotografií a krátkých zpráv. Až po druhé světové válce, po odsunu Němců a dosídlení obce českými obyvateli, byl 29. června 1946 založen český sbor dobrovolných hasičů. Jejich prvním úkolem bylo zabezpečení materiálové základny, a proto už v říjnu 1946 byla zakoupena motorová stříkačka a další věcné vybavení včetně deseti kusů cvičných uniforem. Tato veškerá výbava byla v hodnotě 35 tisíc korun a hrazena z rozpočtu Národního výboru. Na počátku roku 1947 byl zakoupen požární automobil (www.rapotin.cz).

Sbor se postupně rozrůstal, a proto jim bylo v roce 1949 přiděleno přízemí domu naproti původní hasičské zbrojnici. Zde byla vybudována druhá garáž a šatna s klubovnou. V dalších letech se členská základna neustále rozrůstala a pohybovala se mezi 20 – 50 členy. Zkrátka zažívaly střídání období růstu a útlumu. Členové sboru se pravidelně zúčastňovali nejrůznějších požárních soutěží, nebo organizovali brigády v rámci rozvoje obce. Pravidelně pořádali i společenské a kulturní akce, mezi které patřily hlavně plesy a májové veselice. Finanční výtěžky z těchto akcí byly používány na rozšíření a obnovování technické vybavenosti. Sbor kromě samotných požárních zásahů také zajišťoval preventivní činnost v podobě pravidelných protipožárních prohlídek rodinných domů a místních provozoven (www.rapotin.cz).

V roce 1985 oslavil rapotínský sbor 100 let své existence a členská základna v té době čítala 48 členů. Měli jedno soutěžní družstvo mužů a jedno družstvo mladých hasičů. Devadesátá léta byla pro sbor velmi aktivní, ať už se jednalo o hasičskou činnost nebo o aktivity v oblasti kulturních a společenských akcí. Ve spolupráci s tehdejším místním spolkem RAPIPA zavedli tradici pořádání mikulášských nadílek s hranými a svérázně upravenými klasickými pohádkami pro místní děti, přičemž sami členové sboru i spolku RAPIPA byli herci těchto pohádek. Rovněž tradiční akce „pochovávaní basy“ měla vždy vysokou návštěvnost (www.rapotin.cz).

Oficiálně se spolek obnovil k 13. září 1995 s právní formou pobočného spolku, rovněž jako SDH v Novém Malíně. V roce 1995 obec prodala dům, který sbor využíval jako hasičskou zbrojnici a bylo tedy nutné zajistit náhradní prostory. Následující rok byla započata přestavba bývalé kotelny na hasičskou zbrojnici. Roku 1999 byla slavnostně předána hasičům do užívání. Rok 2005 se zapsal do smutné historie obce. Přímo na jejich území došlo ke dvěma velkým požárům. Nejprve shořela dřevěná budova bývalých šaten na fotbalovém hřišti TJ Jiskra a za necelý měsíc mladý žhář zničil část Kulturního domu v Rapotíně. Těmito událostmi byla přerušena dlouholetá tradice SDH v pořádání jejich výše zmíněných kulturních akcí. V říjnu 2005 oslavili 120. výročí dnem otevřených dveří v hasičské zbrojnici. Oslava byla spojena s výstavou historické i současné hasičské techniky. *„Následující roky byly z důvodu nedostatku vhodných prostor chudší na kulturní činnost. O to více se členové SDH zaměřili na dovybavení potřebnou technikou a pomůckami v zájmu zvýšení své akceschopnosti v rámci své hlavní činnosti, což je chránit životy a majetek spoluobčanů při mimořádných událostech“* (www.rapotin.cz)

Mimo hlavní činnosti se SDH také věnují práci s mládeží. V současnosti mají dvě družstva mladých hasičů, jež v posledních letech dosahují na soutěžích ve své kategorii velmi dobrých výsledků. V požárním sportu disponuje SDH jedním družstvem mužů a jedním družstvem žen, jehož členky jsou hlavně odchovankyně SDH Rapotín.

„Dá se říci, že bez asistence rapotínských hasičů se již neobejde skoro žádná větší sportovní či kulturní akce. Nemalé množství času a úsilí zabere členům SDH údržba a oprava techniky a materiálu, bez které by jednotka nemohla vykonávat svou činnost. Jak je patrné, činnost dobrovolných hasičů již zdaleka není jen o hašení požárů, ale je velice různorodá, což vyžaduje stálé rozšiřování teoretických a praktických dovedností. Za tuto obětavou činnost obdržel v r. 2010 u příležitosti 125. výročí sbor z rukou představitelů Obce Rapotín slavnostní vyšíváný prapor“ (www.rapotin.cz/obec/spolky-sdruzeni-neinvesticni-dotace-1/sbor-dobrovolnych-hasicu-rapotin/).

Členskou základnu tvořilo k 31. 12. 2020 celkem 26 členů, z čehož byl pouze jeden člen ve věku do 18 let. Výjezdovou jednotku SDH tvoří 14 členů. V současné době je velitelem SDH Rapotín Martin Čech, který při dotazování uvedl, že u sboru působí od roku 2005 a funkci velitele SDH zastává od roku 2015 (rozhovor č. 3, Příloha D).

5.2.4 Sportovně střelecký klub Rapotín z. s.

Tento spolek patří k těm nejmladším v obci, vznikl teprve 1. května roku 2020. Základním účelem spolku je provozování střeleckého sportu a s ním spojené doprovodné vzdělávací činnosti, organizování a vytváření materiálních a tréninkových podmínek. Dalším účelem spolku je vzdělávat a odborně proškolovat své členy v oblasti bezpečného zacházení a manipulace se zbraněmi a střelivem. Taktéž své členy seznamuje s legislativou a zdravotní vědou týkající se dotčené oblasti. Činností klubu je i vzdělávací činnost mládeže i široké veřejnosti formou osvětové činnosti v oblasti civilního legálního držení zbraní a popularizace střeleckého sportu (www.justice.cz).

Klub sdružuje sportovní střelce a příznivce střeleckého sportu nejen z Rapotína, ale i z okolního šumperského či zábřežského regionu. Hlavní činností je zejména aktivita v oblasti tréninku především dynamických sportovních disciplín a obranné střelby. Spolek i organizuje kurzy a semináře nejen z oblasti střelctví, ale i zdravotní vědy a práva. Příkladem mohou být již proběhlé kurzy s názvem Kurz první pomoci při autonehodě či Kurz sebeobrany pro ženy (sskrapotin.webnode.cz).

5.2.5 ZEVL TEAM, z. s., Rapotín

Jedná se o sportovní spolek neoficiálně fungující od roku 2007. Oficiálně vznikl až v listopadu roku 2016 se sídlem v Novém Malíně. Od října roku 2017 změnil své sídlo do obce Rapotín (www.justice.cz).

Byl založen skupinou mladých a talentovaných lidí, jež provozují pro mládež sportovní aktivity všeho druhu. Nejvíce preferují MTB Freeride a Downhill, což jsou disciplíny řadící se mezi adrenalinové extrémní sporty. Freeride patří mezi odvětví cyklistiky typické zejména pro horská kola, kde jezdec předvádí efektivní jízdu s triky. Podstatou disciplíny Downhill je co nejrychleji projet určenou trasu s přírodními či uměle vytvořenými překážkami.

Spolek má za sebou již několik velmi úspěšných akcí a projektů, mezi které se řadí především pořádání vlastních závodů „Zevl Night Ride“. Nejvíce je však přibližují k veřejnosti akce pořádané ve spolupráci s obcí Rapotín. Právě těmito projekty se snaží získat co nejvíce finančních prostředků pro další rozvíjení a růst jejich členů. Necelou polovinu členů spolku tvoří mládež do osmnácti let. Pravidelně se zúčastňují různých závodů, například Moravsko-slovenského poháru, Českého poháru či Polského poháru a nejčastěji se umisťují na pozicích v TOP20. Základem úspěchu členů spolku spočívá ve vzájemné podpoře a jako tým pak dosahují lepších výsledků (www.rapotin.cz).

Spolek se rovněž snaží zviditelnit na sociálních sítích, čímž se snaží motivovat mladé lidi ke sportu a k pohybu obecně. K jejich dalším aktivitám patří psaní recenzí, točení a stříhání videí, sdílení vlastních zkušeností z cest po evropských bikeparcích. Rovněž obohacují místní Rapotínské noviny o své příspěvky a články. „ZEVL team“ spolupracuje i s lokálními firmami, což jim pomáhá pracovat na trvalém růstu a rozvoji svých členů (www.rapotin.cz).

5.3 Komparace spolkové činnosti v obcích

5.3.1 Historie a současnost spolkové činnosti

Historie spolků do roku 1945

K nejstarším spolkům v obou obcích se jednoznačně řadí SDH. V Novém Malíně se první zmínky o budování hasičského zázemí datují už do roku 1773, kdy zde byla vybudována první hasičská zbrojnice. Avšak oficiálně vznikl SDH Nový Malín až o sto let později, roku 1880 jako německý hasičský sbor. V Rapotíně vznikl SDH až o pět let později, tedy roku 1885 rovněž jako německý. Avšak ten měl až do roku 1920 k dispozici pouze ruční stříkačku. Na rozdíl od obce Nový Malín, která už v témže roce měla nejen hasičskou zbrojnici, ale vybuodovala i věž na sušení hadic. Z průběhu druhé světové války nejsou o fungování obou hasičských sborů žádné informace.

V obci Rapotín vznikalo nejvíce různorodých spolků ke konci 19. století. Vznikaly různé dělnické spolky jako například vzdělávací, čtenářské či potravní. Vznikl také mužský pěvecký spolek, byla zahájena činnost divadelních ochotníků. Také byly mimo jiné zakládány i politicky zaměřené spolky.

Společenský život v období okupace, je třeba rozdělit na dvě skupiny, a to na Čechy a na Němce. „*Pro obyvatele Frankštátu české národnosti, trvale až do roku 1945, platil zákaz shromažďování. V praxi to znamenalo, že se nesměly hrát české divadelní hry, pořádat plesy nebo taneční zábavy, v kině se promítaly jen německé filmy, česká knihovna byla zrušena. Cvičit bylo možno jen v TJ Jahn. Sokol jako spolek i sokolská cvičení byly zakázány. Pro občany německé národnosti žádná omezení v tomto směru neexistovala*“ (Frankštát - Nový Malín 650 let, Minář, Koverdinská a Vláčel, 2000, s. 31).

Historie spolků po roce 1945

K historicky nejstarším spolkům, založeným po druhé světové válce, lze zařadit sportovní spolky tělovýchovné jednoty. Založením spolku TJ Sokol Nový Malín v roce 1947 vznikla nejmasovější organizace v obci, jenž čítala 115 – 178 členů. Největším oddílem byla kopaná se 69 členy, dále oddíl odbíjené a stolního tenisu. Mimo tyto sportovní akce pořádal Sokol i plesy, karnevaly či taneční zábavy. V Rapotíně vznikla TJ Sokol o rok dříve než v Novém Malíně, už v roce 1946 a následně vznikla v roce 1948 i TJ Jiskra. Oba tyto kluby byly v roce 1963 spojeny do jednoho pod názvem TJ Jiskra a v roce 1967 byl počet jeho členů na hodnotě 127.

Od 50. a 60. let působila v obou obcích řada spolkových organizací. K těm společným pro obě obce patřily pobočky Svazu čs. mládeže, Čs. svazu žen, Svazu československo-sovětského přátelství a Čs. červeného kříže. V té době vznikaly i spolky, které v obcích působí do současné doby a jen se přejmenovaly po roce 1990 jejich názvy, a to Čs. svaz zahrádkářů, Čs. svaz včelařů a Čs. myslivecké sdružení.

V obci Nový Malín dále působily spolky Svaz bojovníků za svobodu, Český svaz invalidů. Byl zde založen i v roce 1952 Svaz pro spolupráci s armádou „Svazarm“, jenž měl nejprve 20 členů a do roku 1960 se rozrostl na 130. Byl zaměřen zejména na předvojenskou výchovu, střelecké soutěže a závody brannosti. V obci se vybuďovala i střelnice. Vznikla zde také místní pobočka Čs. svazu chovatelů drobného zvířectva, jež měla v průměru 38 členů. Každým rokem pořádá výstavy drobného hospodářského zvířectva s účastí okolo 200 – 300 návštěvníků.

Taktéž v Rapotíně byla celá řada spolkových organizací. K těm nejaktivnějším patřily Myslivecká společnost, Čs. svaz žen, jež pořádaly celou řadu přednášek, besed a odborných kurzů. Velký zájem byl o členství v Čs. ovocnářském a zahrádkářském svazu (ČOZS), který byl založen roku 1961. Už v roce 1963 měl 114 členů, kteří se podíleli na organizování vyhlášených výstav, a jejichž tradice přetrvala až dodnes.

Současnost spolkové činnosti

V obou obcích se v současné době nachází široké spektrum registrovaných spolků a dalších NNO. Pro přehled je zde Tabulka č. 8 znázorňující přehled vyskytujících se NNO v jednotlivých obcích. Data jsou získána z ARES k 28. 9. 2021.

Tabulka č. 8: Druhy spolkové činnosti v obcích v roce 2021

Druh	Zapsaný spolek		Pobočný spolek		Zapsaný ústav	
	N. Malín	Rapotín	N. Malín	Rapotín	N. Malín	Rapotín
Myslivecké	7	-	-	-	-	-
Vzdělávací	1	1	-	-	2	1
Kulturní a zájmové	9	14	6	9	-	-
Sportovní a taneční	4	11	-	-	-	-
Celkem	21	26	6	9	2	1

Zdroj: ARES (www.info.mfcr.cz/ares). Vlastní zpracování.

Z výše uvedené tabulky je patrné, že spolková činnost v obcích je velmi bohatá vzhledem k počtu vyskytujících se NNO. Obec Rapotín, i přesto, že má zhruba o 400 méně obyvatel než obec Nový Malín, realizuje výrazně větší spolkovou činnost než obec Nový Malín. Tato skutečnost může být dána tím, že obec Nový Malín je vnímána více jako „předměstí“ Šumperka, občané se mohou spíše realizovat ve spolcích města Šumperka. Taktéž to může být ovlivněno dojížděním do zaměstnání. Vrací-li se občané v pozdějších hodinách domů, nezbyvá mnoho času na volnočasové aktivity. Spolkovou činnost v obci Rapotín zajišťuje celkem 26 neziskových organizací, což je nejvyšší hodnota ze všech obcí Olomouckého kraje. *„Tyto organizace svým způsobem spojují obyvatele obce a činí život v ní pestřejší nejen pro své členy, ale také pro ostatní obyvatele obce. Spolky z hlediska rozvoje obce působí hlavně v kulturní, společenské a sportovní oblasti. Významná je též práce s mládeží v rámci spolkové činnosti“* (Ročenka, Obec Rapotín, 2020, s. 14).

5.3.2 Financování NNO v obcích

Územní rozpočty vybraných obcí

Při každoročním plánování a sestavování rozpočtů obce počítají s vyčleněním finančních příspěvků na činnost místních spolků a dalších NNO. Je důležité odlišovat návrh rozpočtu na další rok a skutečný rozpočet na konci daného roku. Návrh rozpočtu na další rok se sestavuje a schvaluje vždy na konci aktuálního roku. Vždy jde jen o odhad předpokládaných příjmů a plánovaných výdajů na další rok po zhodnocení minulého roku. Během roku pak průběžně dochází k upravování rozpočtu na základě rozpočtových opatření.

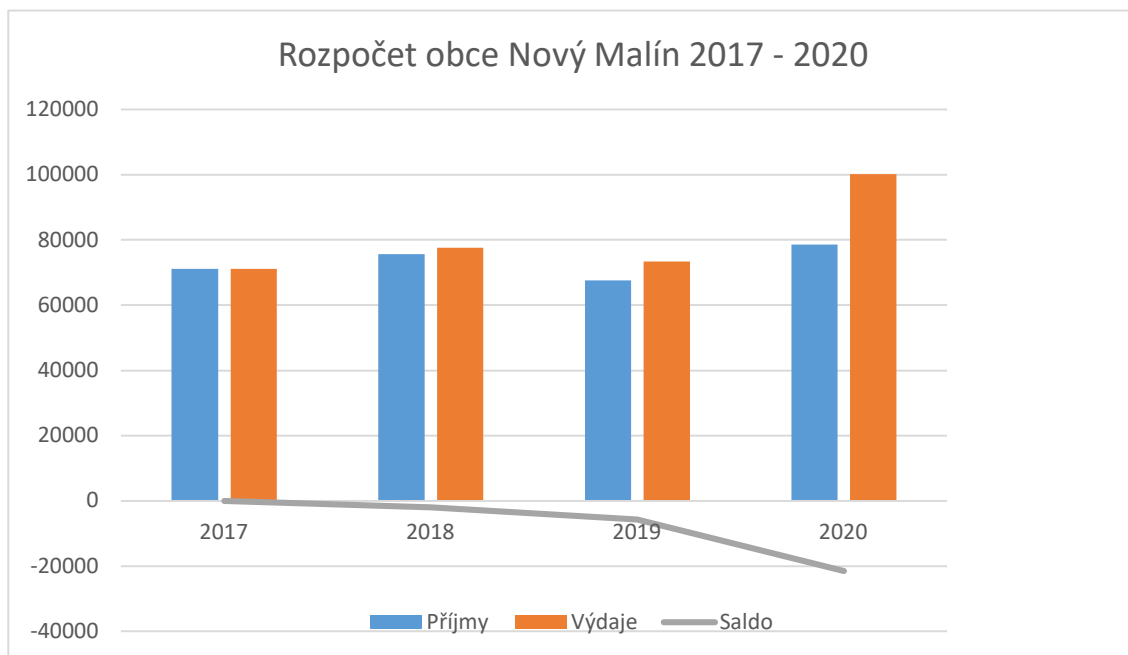
Rozpočet obce N. Malín

Tabulka č. 9: Rozpočet obce Nový Malín v letech 2017 – 2020 (v tis. Kč)

Rozpočet	Rok	2017	2018	2019	2020
schválený	příjmy	67.309	64.053	59.915	75.758
	výdaje	69.548	62.036	63.077	100.456
	saldo	-2.239	+2.017	-3.162	-24.698
skutečný	příjmy	71.087	75.589.	67.614	78.598
	výdaje	71.092	77.589	73.377.	100.127
	saldo	- 5	- 2.000	-5.763	-21.530

Zdroj: www.monitor.statnipokladna.cz. Vlastní zpracování.

Graf č. 5: Rozpočet obce Nový Malín v letech 2017 - 2020

Zdroj: www.monitor.statnipokladna.cz. Vlastní zpracování.

Zastupitelka obce N. Malín M. Ondráčková v rozhovoru sdělila, že na rok je vždy stanovena částka, která se následně rozdělí mezi spolky podle toho, jak žádají. A zdůrazňuje „že to musí být vždycky akce určená pro lidi, například na hudební zábavy, na myslivecký ples, myslivecké hody, i Slunovrat si tam dává žádost“. Dále M. Ondráčková upřesňuje, že SDH i TJ Sokol fungují na trochu jiném principu financování, protože dostávají finanční příspěvky přímo z rozpočtu obce na svoji celoroční činnost i provoz. Je to i proto, že „dobrovolní hasiči jsou podporováni každou obcí a v rozpočtu obce se s nimi už počítá“. A ještě doplnila informaci, že k těmto dotacím na provoz, která pro letošní rok činí například pro TJ Sokol 500.000 Kč, si ještě mohou „požádat o nějakou mini dotaci, když něco pořádají, v rámci už jen několika tisíců“. Tyto nižší dotace – granty ale slouží hlavně pro ty menší spolky jako například Slunovrat, myslivci či chovatelé na pořádání jednorázových akcí pro veřejnost (rozhovor č. 1, Příloha C).

V rozhovoru referentka OÚ Nového Malína J. Cvečková sdělila, že spolky si žádají prostřednictvím formuláře zveřejněného na internetových stránkách obce. Proces přidělování dotací funguje tak, že „rada obce schválí na konci roku program na následující rok a ten zápis se vyvěsí na 3 měsíce na úřední desku, aby ty spolky viděly, že můžou žádat“. Kdo chce, tak si pak do konce března vyplní formulář, kde uvedou účel, na

který to chtějí, jakou částku požadují. A doplnila: „pak to jde do rady, rada buď to schválí, nebo neschválí. Když to schválí, tak jim pošle peníze nebo jim předá v hotovosti a oni potom udělají vyúčtování. Když je to víc jak 20 000, tak to musí jít na zastupitelstvo obce, pak to schvaluje zastupitelstvo“ (rozhovor č. 3, Příloha C).

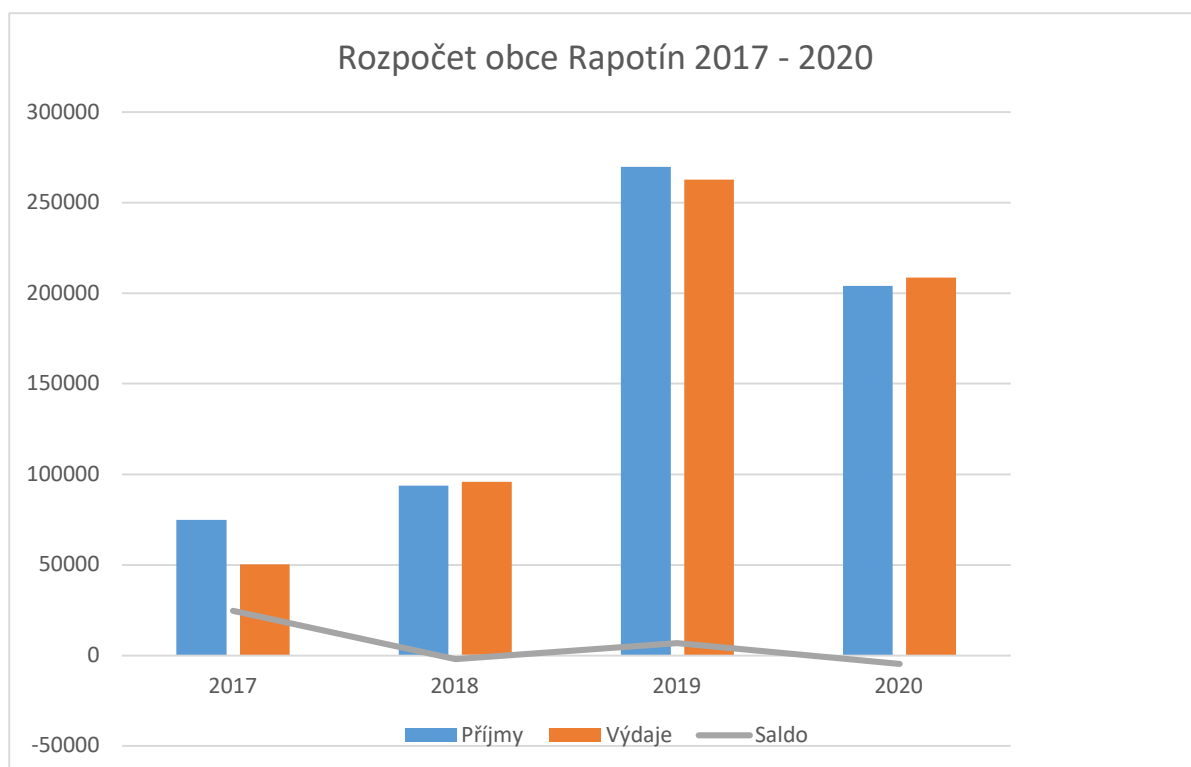
Rozpočet obce Rapotín

Tabulka č. 10: Rozpočet obce Rapotín v letech 2017 – 2020 (v tis. Kč)

Rozpočet	Rok	2017	2018	2019	2020
schválený	příjmy	66.025	140.298	215.259	266.463
	výdaje	59.003	156.999	226.088	275.856
	saldo	+7.022	-16.701	-10.829	-9.393
skutečný	příjmy	74.947	93.774	269.471	203.910
	výdaje	50.353	95.870	262.661	208.644
	saldo	+24.594	-2.096	+6.810	-4.734

Zdroj: www.monitor.statnipokladna.cz. Vlastní zpracování.

Graf č. 6: Rozpočet obce Rapotín v letech 2017 - 2020

Zdroj: www.monitor.statnipokladna.cz. Vlastní zpracování.

Z Grafu č. 6 je patrné, že v roce 2019 došlo ke značnému výkyvu v příjmové i výdajové složce rozpočtu obce. Tento výrazný jev byl způsoben investicí do realizace stavby PBPO, která činila částku kolem 146 mil. Kč, z toho dotace činily 124 mil. Kč a zbylá částka byla pokryta z vlastních zdrojů obce (Rozpočet investic na rok 2019, www.rapotin.cz). Jde o projekt PBPO na řece Desné, který se týká tří obcí, a to kromě Rapotína ještě Petrova nad Desnou a Vikýřovic. Projekt byl realizován především z důvodu ochrany majetku, zdraví a životu občanů po zkušenosti s destruktivní povodní v roce 1997. *„Rapotín byl investorem celé akce. Partnery byly kromě dvou obcí sousedních také Povodí Moravy. Celá akce vyšla na 375 milionu korun. Pětaosmdesát procent nákladů uhradila dotace ze Státního fondu životního prostředí, zbylých patnáct financovalo Povodí Moravy a obce. Na pokrytí vlastních zdrojů přispěl i Olomoucký kraj“* (článek, 16. 11. 2021, www.bruntalsky.denik.cz.)

Obec Rapotín provozuje na svém území skládku odpadu, jenž je pro obec velmi významným zdrojem finančních příjmů do rozpočtu. Proto má obec Rapotín lepší možnosti přispívat vyšší částky nejen spolkům, ale využít finance i k dalším investicím. *„Oproti jiným obcím máme v rozpočtu peníze ze skládkovného, což se ročně pohybuje mezi 22 až 26 miliony korun. Jsme tak schopní se do větších dotačních titulů přihlásit, spolufinancovat je a být úspěšní, přemítá starosta Hudec. Skládka bude v roce 2030 končit, a starosta tak hledá nový zdroj příjmů. Plány sice prozradit nechce, ale podle svých slov by se nebál do Rapotína přivést ani fabriku“* (článek, 23. 5. 2019, www.lidovky.cz).

Předsedkyně KRS - Komise rapotínských spolků (viz Organizační schéma obce, s. 46 této DP) D. Baženovová v rozhovoru potvrdila informaci, že díky provozování skládky mají k dispozici více financí *„že to tím je, že jsme taková bohatá obec skrz tu skládku“* a doplnila svoji myšlenku, *„že jak skončí skládka, tak už nebudeme tak bohatá obec“* (rozhovor č. 4, Příloha C).

Spolky i další NNO v obcích jsou financovány převážně z členských příspěvků a dotačních programů. Dalšími velmi významnými zdroji jsou finanční výtěžky z pořádaných akcí a sponzorské dary. Obce se každoročně pravidelně snaží finančně přispívat těmto organizacím na jejich činnost, na pořádání jednorázových akcí a projektů. Finanční příspěvky od samosprávy představují velmi důležitou položku při jejich činnosti a hospodaření.

Financování NNO ve vybraných obcích

Stanovené výše neinvestičních dotací neziskovým organizacím v letech 2018 – 2020 jsou uvedeny v Tabulce č. 11. Tabulka zahrnuje poskytnuté dotace všem NNO, a to nejen místním, ale dalším subjektům z okolních obcí. Obce tedy finančně podporují i NNO v jejich blízkém okolí, avšak přednost mají jejich místní spolky. Finančně přispívají do jiných obcí zejména NNO poskytujícím sociální a zdravotní služby. Příkladem jsou „Armáda spásy v ČR, z. s.“ (pobočka sídlící v Šumperku) či PONTIS Šumperk o.p.s. Výše finančních příspěvků těmto organizacím se obvykle pohybují ve výši 5.000 – 10.000 Kč (Ročenky Rapotín, Malínské noviny).

Tabulka č. 11 : Poskytnuté dotace NNO z rozpočtů vybraných obcí 2018 - 2020

Rok	Nový Malín celkem pro NNO v Kč (bez ÚEV, z. ú.)	Rapotín celkem pro NNO v Kč
2018	879.402	1.653.000
2019	1.114.990	2.160.686
2020	851.700	2.392.500

Zdroj: www.monitor.statnipokladna.cz. Výroční zprávy obce Rapotín 2017 – 2020. Vlastní zpracování.

Z Tabulky č. 11 je patrné, že výše dotací pro NNO se v jednotlivých obcích ve své výši značně liší. To je dáno především tím, že obec Rapotín je bohatší díky provozování skládky. Rozdílnost ve výši přidělených dotací na konkrétním případě je zřejmý u TJ Sokol a TJ Jiskra, kdy z dále uvedených Tabulek č. 12 a 14 je patrné, že TJ Jiskra dostává dotace v řádu přesahující až 1 milion Kč, naproti tomu TJ Sokol čerpá částku kolem 500.000 Kč.

Na rok 2021 Obec Rapotín poskytne neinvestiční dotace všem NNO ve výši 1.871.000 Kč (Rapotínské noviny, 2/2021). Dle rozpočtu obce Nový Malín na rok 2021 budou zájmovým spolkům poskytnuty dotace ve výši 2.900.000 Kč, z toho 2 mil. Kč tvoří provozní dotace pro ÚEV, z. ú. Mezi ostatní spolky se tedy rozdělí 900.000 Kč, z čehož 180.000 Kč je určeno pro SDH a 500.000 Kč pro TJ Sokol. Pro ostatní menší spolky je pak vyhrazena zbývající částka 220.000 Kč (Rozpočet obce N. Malín 2021).

Neinvestiční dotace pro NNO v obci Nový Malín

Obec Nový Malín každoročně vypisuje program pro poskytnutí dotace. Žádost o dotaci na aktivity jsou určené pro obyvatele Nového Malína a pro právnické osoby se sídlem v obci. Dotace jsou poskytnuty z rozpočtu obce Nový Malín. Termín pro podávání žádostí byl v letošním roce od 4. 1. - 31. 3. 2021. Dotace jsou určeny na kulturní, sportovní, zdravotně-sociální či jinou veřejně prospěšnou činnost, jež musí být v souladu se zákonem č.250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů. Důvodem pro poskytnutí dotační podpory je důležitost aktivit obyvatel obce i právnických působících v oblasti výchovy mládeže, vzdělávání, kultury, sportu, ochrany životního prostředí, tedy pro vyšší kvalitu života obyvatel v obci. Program pro poskytování dotací na aktivity určené pro obyvatele obce Nový Malín a pro právnické osoby se sídlem v obci z rozpočtu Obce Nový Malín, je uveden v Příloze E (www.novymalin.cz).

„Stejně jako většina měst a obcí, také obec Nový Malín se snaží ze svého rozpočtu uvolnit finance na rozvoj a udržování sportovní infrastruktury v obci. Obec Nový Malín také podporuje spolky fungující na území obce, a to z obecního rozpočtu, který je sestavován každým rokem podle hospodaření obce“ (Plán rozvoje sportu obce Nový Malín na období 2021 – 2025, s. 16).

K financování menších místních spolků v obci N. Malín J. Cvečková sdělila, že za rok 2020 bylo proinvestováno 115.000 Kč místními spolky na pořádání akcí. A k těm velkým spolkům jako jsou TJ Sokol a SDH doplnila *„tak to už jsou veřejnoprávní smlouvy, ty se musejí vyvěšovat 3 roky na úřední desce, taky musí udělat vyúčtování do 15. ledna následujícího roku a když neproinvestují - vrací anebo když jim to nestačí, tak se musí zase schválit nějaký dodatek, který se musí vyvěsit na úřední desce na 3 roky“* a opět upřesnila, že když se žádá o částku do 20.000 Kč schvaluje rada obce a když nad 20.000 Kč schvaluje zastupitelstvo obce (rozhovor č. 3, Příloha C).

Tabulka č. 12: Poskytnuté dotace vybraným NNO z rozpočtu obce N. Malín 2017 - 2021

NNO Nový Malín	Poskytnuté dotace v Kč v letech 2017 - 2021				
	2017	2018	2019	2020	2021
PERCHTY v. B.	-	-	-	-	-
SDH	300.000	50.000	200.000	180.000	180.000
TJ Sokol	350.000	400.000	600.000	500.000	500.000

Zdroj: Rozpočet obce Nový Malín 2017 – 2021. Vlastní zpracování.

Z výše uvedené Tabulky č. 12 je zřejmé, že TS Perchty von Bladen si nežadá, ani v minulosti nežádal o vypsání dotace z programu obce na svoji činnost. Avšak v průběhu roku si žádají o dotace na pořádané akce. Tuto informaci v rozhovoru potvrdila i členka spolku P. Jungová, která dále sdělila: „*žádáme si jen o dotaci na konkrétní akci, kterou pořádáme. Předložíme doklady a ty nám obec proplatí*“. Dále uvedla, že nejvýznamnějším zdrojem financí pro jejich spolek je výtěžek z pořádaných akcí, který je následně využit na pořízení kostýmů, pořádání teambuildingů či víkendového tréninkového pobytu (rozhovor č. 1, Příloha D).

Naproti tomu SDH Nový Malín je každoročním žadatelem o finanční podporu z rozpočtu obce. Při dotazování starosta SDH M. Sotolář uvedl, že získané finanční dotace jsou pro jejich činnost dostačující a nejčastěji jim pokryje činnost mladých hasičů a soutěž v požárním sportu. Dále sdělil, že dalšími zdroji financí jsou členské příspěvky, sponzorské dary a finanční výtěžky z pořádaných akcí. Za nejvýznamnější zdroje považuje dotace od obce a výtěžky z pořádaných akcí (rozhovor č. 4, Příloha D).

Pravidelným každoročním žadatelem je i spolek TJ Sokol, jehož předseda Z. Šanovec sdělil při dotazování, že výši finanční dotace považuje za dostačující pro jejich činnost. Tyto dotace jim nejčastěji slouží na údržbu hřišť a podporu mládežnických oddílů. Dále upřesnil, že pro svoji činnost využívají i další finanční zdroje, jako členské příspěvky, sponzorské dary, výtěžky z pořádaných akcí a dotace z Olomouckého krajského fotbalového svazu (OKFS). Za ty nejdůležitější zdroje pro jejich činnost považuje právě dotace z obecního rozpočtu a dotace z OKFS (rozhovor č. 5, Příloha D).

ÚEV, z. ú.

ÚEV jako NNO zřízená přímo rozhodnutím obecního úřadu čerpá každoročně provozní dotace z rozpočtu obce Nový Malín. V obci Rapotín se nenachází žádná NNO zřízená přímo obecním úřadem. Finanční hospodaření ÚEV je pro představu blíže specifikováno v Tabulce č. 13. Příjmovou složku hospodaření tvoří nejčastěji tržby za prodej občerstvení, prodej služeb, ubytování s programem, výukové programy, pobytové a příměstské tábory. V provozování vedlejší činnosti je to tržba za ubytování. Z důvodu „koronavirové epidemie“ tvořila část příjmové složky v roce 2020 dotace Úřadu práce Antivirus a Antivirus+. Výdajová strana je tvořena v hlavní činnosti výdaji na stravu a potraviny, na spotřebu čistících a toaletních potřeb, nákup drobného majetku, materiál na opravy a dovybavení. Dále zahrnuje ostatní služby, což jsou výdaje na telefony, internet,

svoz odpadů, praní prádla, jízdné apod. Jsou zde zahrnuty i náklady na stravenky, zákonné pojištění, daně a poplatky, školení, lékařské prohlídky, BOZP (Výroční zpráva ÚEV, z. ú.).

Tabulka č. 13: Finanční hospodaření ÚEV, z. ú. v letech 2018 – 2020 v Kč

Rok	Příjmy			Výdaje			Výsledek hospodaření
	Provozní dotace od obce N. M.	Ostatní	Celkem	Mzdové náklady	Ostatní	Celkem	
2018	1.600.000	1.673.451	3.273.451	1.757.938	1.464.223	3.222.161	+ 51.290
2019	1.500.000	2.340.630	3.840.630	2.819.174	1.226.394	4.045.568	- 204.938
2020	1.700.000	1.153.225	2.853.225	2.201.427	656.040	2.857.467	- 4.242

Zdroj: Výroční zprávy ÚEV, z. ú. (2018, 2019, 2020). Vlastní zpracování.

V rozhovoru zastupitelka obce N. Malín M. Ondráčková uvedla informace k fungování ÚEV: „veškeré finanční náklady nese obec, od energií až po mzdy, obec na tom hodně prodělává, tak 1,5 milionu ročně ztrácíme, protože jde o činnost, kterou nelze nikdy zaplatit“. K tomu ještě doplnila: „i když pořádají činnosti pro cizí školy, nejenom pro naše děti, tak my to financujeme, i když je to částečně zaplacené, tak to není šance pokrýt z činností“ (rozhovor č. 1, Příloha C).

Neinvestiční dotace pro NNO v obci Rapotín

Všechny aktivní spolky a neziskové organizace jsou obcí Rapotín finančně podporovány formou příspěvku na svoji činnost. Zastupitelstvo obce každoročně schvaluje výzvu na poskytnutí příspěvků na podporu rozvoje kulturní, sociální či jiné veřejně prospěšné činnosti. Žádat mohou NNO pouze na aktivity a projekty, které se vztahují k občanům obce a k území obce.

Pro rok 2021 bylo možné si podat žádost v období od 11. – 29. ledna. Výzva na poskytnutí dotace je zobrazena v Příloze F této diplomové práce a rovněž dostupná na oficiálních internetových stránkách obce Rapotín. V případě vyhovění žádosti a následnému přidělení dotace musí být mezi žadatelem a obcí uzavřena veřejnoprávní smlouva o poskytnutí dotace. (www.rapotin.cz)

„Žadatelem může být pouze právnická osoba, sdružení či spolky, které jsou účetní jednotkou podle zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, nebo vede daňovou evidenci podle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, s působností v oblasti sportu, kultury, sociální či jiné veřejně prospěšné sféry“ (www.rapotin.cz).

K financování spolků předsedkyně KRS D. Baženovová sdělila: „já mám daný rozpočet, který mám jakoby na ty klasický akce jako je Mikuláš, Den dětí, ty každoroční, potom třeba hasiči si můžou dělat svoje akce navíc a na to si žádají dotace a tohle schvaluje zastupitelstvo, protože i já dávám ten rozpočet na zastupitelstvo“ a dodala, že má k dispozici v KRS pro letošní rok 350.000 Kč, které jsou určeny už jen na ty místní akce. Ostatní finanční dotace slouží na činnost a na ty si spolky žádají pomocí formuláře na stránkách obce (www.rapotin.cz). Úlohou KRS je rozdělení přidělené částky z rozpočtu na pořádání akcí a vzájemná koordinace spolupráce na akcích v obci během roku. Předsedkyně KRS svolá ke konci roku zasedání, kde se domluví, kdo a co bude dělat za akce. Zároveň si rozdělí předběžně ten rozpočet, který následně předkládá ZO, a to dále rozhodne o schválení. Dále k tomu doplnila, že pak jednotlivé spolky ve spolupráci s ní ty akce vyúčtovávají (rozhovor č. 4, Příloha C).

Přehled vybraných NNO v obci Rapotín, kterým byly poskytnuty neinvestiční dotace na jejich činnost na základě podaných žádostí na začátku kalendářního roku v letech 2017 – 2021, je uveden v následující Tabulce č. 14.

Tabulka č. 14: Poskytnuté dotace vybraným NNO v obci Rapotín 2017 - 2021

NNO Rapotín	Poskytnuté dotace v Kč v letech 2017 - 2021				
	2017	2018	2019	2020	2021
TS Marly	10.000	20.000	20.000	20.000	-
SDH	40.000	55.000	82.000	70.000	29.000
TJ Jiskra	1.055.000	1.055.000	1.265.000	1.290.000	1.100.000

Zdroj: Rapotínská ročenka (2017,2018, 2019), Rapotínských novin (2020, 2021). Vlastní zpracování.

Z Tabulky č. 14 vyplývá, že TS Marly pravidelně o dotace v posledních letech žádal. Předsedkyně TS Marly I. Krobotová v rozhovoru uvedla o dotacích z rozpočtu obce: „žádaly jsme, ale už nežádáme, naposledy před koronavirem“, dále doplňuje: „nežádáme z toho titulu koronaviru, protože jestli nám zavřou tělocvičny, pak bysme dotace neměly jak zúčtovat“. Jako další zdroj financování uvedla výtěžky z vlastních placených vystoupení (rozhovor č. 2, Příloha D).

Pravidelně žádajícím i čerpajícím spolkem je SDH Rapotín. Velitel SDH M. Čech uvedl, že obecní dotace jsou hlavním zdrojem financí a k tomu ještě využívají na svoji činnost finanční výtěžky z pořádaných akcí (rozhovor č. 3, Příloha D).

Z výše uvedené tabulky je zřejmé, že nejvyšší neinvestiční dotace pravidelně čerpá TJ Jiskra. Tato získaná finanční částka musí být použita na sportovní a tělovýchovnou činnost, na náklady spojené s provozem a údržbou sportovního areálu TJ Jiskra. V rozhovoru předseda spolku M. Stratil uvedl, že čerpají dotace nejen z obecního rozpočtu, ale snaží se žádat všude, kde je možné získat finance. Žádají i o dotace z Olomouckého kraje, dále mají spoustu drobných sponzorů, například obecní firmy přispívají na mládež, „*třeba firmy, které jejich ratolesti hrají ten fotbal*“. Dále ještě k financování uvedl: „*čím víc by člověk měl, tak si určitě stěžovat nebude, ale tak nějak ten rok pokryjeme*“. Dále ještě upřesnil, že za využívání zázemí neplatí žádný nájem, ale právě z těch dotací si hradí provoz jako vodu, elektriku, plyn. Dále jsou z dotací hrazeny i dresy, vybavení, míče, praní dresů a podobně (rozhovor č. 6, Příloha D).

5.3.3 Materiální podpora NNO v obcích

Aby mohly všechny spolky aktivně fungovat, je nezbytné mít nejen finanční prostředky, ale i materiální zázemí. Za nejdůležitější materiální pomoc ze strany místních samospráv lze považovat zapůjčení obecních budov a jejich prostor a zařízení. Nejčastěji se jedná o místní sokolovny, klubovny, hřiště, sály a podobně. Obce poskytují své prostory většinou zdarma, popřípadě za nízkou symbolickou cenu. Tohle gesto ze strany obce je velmi důležité pro činnost spolků, protože kdyby si měly spolky platit ještě pronájem prostor, bylo by to pro většinu spolků neúnosné. Důležitou roli hraje i pomoc ze strany obcí při pořádání společenských akcí, kdy obec zapůjčuje i technické vybavení, jako například stoly a lavičky, přístřešky, a podobně).

Zázemí pro spolky v obci Nový Malín

TS Perchty von Bladen potřebuje prostory, kde jeho členky mohou realizovat pravidelné tréninky svých vystoupení. Členka spolku P. Jungová v rozhovoru uvedla: *“máme v Mladoňově k dispozici zdarma prostory místní fary, zde je v budově nahoře podkrovní prostor, kde často nacvičujeme. Máme také možnost využít zdarma prostory místního kulturního domu, zde se však musíme domlouvat dopředu na termínu, kdy chceme trénovat“* (rozhovor č. 1, Příloha D).

TJ Sokol pro své aktivity využívá místní sportovní hřiště u Sokolovny, které je zcela nově zrekonstruované. Rovněž proběhla výstavba zcela nového zázemí pro fotbalový klub. Budova zahrnuje šatny pro hráče, zastřešené tribuny a přístupovou komunikaci k celému objektu. Předseda spolku Z. Šanovec při dotazování zhodnotil zázemí: *„vše je vybudováno nově, jsem spokojený“* (rozhovor č. 5, Příloha D). Stavba byla zkolaudována v roce 2019 a cena včetně vybavení činila přibližně 13 mil. Kč. Nová budova byla celá hrazena z rozpočtu obce Nový Malín. Rovněž proběhla i rekonstrukce Sokolovny, kde dříve měli fotbalisti šatny a zázemí. Její kolaudace proběhla na podzim roku 2020 a stála cca 18 mil. Kč, taktéž zcela hrazena z rozpočtu obce. Sokolovna v současné době splňuje všechny parametry moderního zázemí pro pořádání společenských, kulturních i soukromých akcí.

SDH N. Malín má rovněž nově vybudované svoje vlastní prostory, kde neplatí žádný nájem. Mají k dispozici svůj areál, kde můžou cvičit. Starosta SDH M. Sotolář k jejich zázemí při dotazování uvedl: *„hasičská zbrojnice prošla v roce 2018 kompletní rekonstrukcí. Sportovní hřiště je nyní v horším stavu, ale řeší se s obcí rekonstrukce“* (rozhovor č. 4, Příloha D). Zastupitelka obce N. Malín M. Ondráčková v rozhovoru sdělila, že brzy se bude hasičům pořizovat nové velké hasičské auto v hodnotě asi 6 milionů, z toho 2 miliony dostanou dotaci a 4 miliony bude doplácet obec. A doplnila, že je to po dlouhých letech, kdy pořád bojovali s bývalým starostou Josefem Minářem, který na to neslyšel (rozhovor č. 1, Příloha C).

ÚEV sídlí v kompletně zrekonstruované budově bývalé základní školy v Mladoňově. V posledních letech zde pravidelně investují nemalé prostředky na dovybavení. *„Pro zvýšení kapacity ubytovacích míst byla vybudována v areálu školy chatová osada o celkové kapacitě 28 míst“* (Malínské noviny 2/2020). Rovněž byla v roce 2020 budova rozšířena i o technické zázemí, konkrétně o nové šatny a kancelář. V rozhovoru zastupitelka M. Ondráčková uvedla, že ÚEV stále požaduje nové věci od obce, *„aby to měly jakoby lepší“*

a zajímavější, což chápu, je to jednoduché pro ně, ale hradíme to my všichni z rozpočtu obce, z hlediska finančního a vzhledem k tomu, co se tam investuje peněz za přístavby a doplňování, tak se pohybujeme v řádech desítek milionů“. A doplnila, že pokud to obec bude podporovat, tak je to do budoucna udržitelné, ale je potřeba si uvědomit, že to platí ty lidi, z daní „a je to na úkor jiných věcí, který by se tady mohly dělat, ty peníze by mohly být použity jinde, ale je to otázka priorit“(rozhovor č. 1, Příloha C).

Zázemí pro spolky v obci Rapotín

Rovněž členky TS Marly potřebují pravidelně trénovat na svá vystoupení. Avšak v obci Rapotíně se nenachází pro jejich potřeby vhodné prostory. Předsedkyně spolku I. Krobotová v rozhovoru uvedla, že trénují v sousední obci ve Vikýřovicích a dále specifikovala: *„prostory nám vyhovují velice, tam mají na fotbalovém hřišti takovou cvičební místnost, takže to využíváme hodně a rádi“*. Dále uvedla, že zde musí platit plnou cenu za nájem prostor a upřesňuje: *„takže my vlastně od obce Rapotín čerpáme dotace na ty nájmy“*. Důvodem, proč jejich tréninky neprobíhají v jejich obci, uvedla, že se zde nenachází pro ně vyhovující prostory, protože potřebují zrcadlový sál, *„potřebujeme specifikované prostory, i velikostně aby to odpovídalo, tělocvična je velká“* (rozhovor č. 2, Příloha D).

Spolek TJ Jiskra má k dispozici pro své tréninky i zápasy vybudované zcela nové zázemí. *„Zázemí pro sportovní aktivity poskytují v obci Rapotín zejména TJ Jiskra Rapotín s nově vybudovaným sportovním areálem včetně multifunkčního hřiště, venkovního fitness, workoutu a dětského hřiště. Sportovní areál TJ Jiskra byl otevřen 1. 5. 2018, rekonstrukce byla podpořena dotacemi MMR. Celkové výdaje na akci činily 2 656 888 Kč, z toho dotace z MMR byla ve výši 1 328 444 Kč“* (Ročenka 2019, Obec Rapotín, s. 25).

V rozhovoru předseda spolku TJ Jiskra M. Stratil uvedl, že *„v Rapotíně je zázemí solidní, protože tady jsou postaveny úplně nové šatny, sprchy a zázemí pro hráče. Před třemi lety jsme zastřešili teprve tribunu, takže máme i sedačkovou část a hřiště je v solidním stavu, máme tréninkovou plochu a hlavní hrací plochu“*. A ještě doplnil informaci, že přes zimu využívají ještě tělocvičnu základní školy v Rapotíně. Na závěr dodal, že *„zázemí i vybavení na malý vesnický klub, jak tomu říkám já, máme dostačující“* (rozhovor č. 6, Příloha D).

I zázemí pro rapotínské hasiče prošlo významnou rekonstrukcí. V roce 2020 proběhla oprava hasičské zbrojnice. Zrekonstruováno bylo nevyhovující hygienické i prostorové zázemí. Vybudovaly se nové šatny, nová dvoukřídlá vrata do dílny údržby a nové podesty ze dřeva v prostorách garáže, jež slouží k uskladnění hasičského vybavení (Rapotínské noviny, 12/2020). Velitel SDH M. Čech při dotazování sdělil, že pořád je co vylepšovat, „ale v minulém roce se nám podařilo sehnat dotační titul z MAS Šumperský venkov, tak se opravila fasáda a interiéry hasičárny, nyní ještě do budoucna plánujeme zrekonstruovat krytinu a okapy“ (rozhovor č. 3, Příloha D).

Ke stávajícímu zázemí pro místní spolky v obci Rapotíně sdělil při dotazování zastupitel a radní M. Čech: „v obci je zázemí dostačující, pro spolky až „rozmažující“. Za poslední roky se postavily nové šatny i s klubovnou na TJ Jiskra Rapotín. Opravila se stodola se sklípkem, kde se schází a mají uložený materiál zahrádkáři, chovatelé. Pro důchodce se opravila 613, kde měli mít svou klubovnu, ale jelikož se jim nelíbí chodit do poschodí (nyní tedy využívá škola pro mimoškolní aktivity), tak se schází v klubovně SDH, stejně tak i místní střelecký kroužek. Pokud už něco plánuje sociální komise, či komise spolků, tak využívá bezplatně zasedací místnost na KKC“ (rozhovor č. 2, Příloha C).

5.3.4 Participace spolků v komunální politice

Participace v Novém Malíně

Do komunální politiky se v minulých letech angažovala Dagmar Moravcová, zakladatelka spolku Perchty von Bladen v Novém Malíně. Působila v zastupitelstvu obce ve volebním období 2014 – 2018 za SNK „Za zdravou obec - Svobodní“, kde zastávala mandát v opozici. Kandidovala i na volební období 2018 – 2022. Na oficiálních internetových stránkách „Za zdravou obec“ v roce 2018 uvedla důvod své kandidatury:

„Proč kandiduji: Do sudetské vesnice Bladensdorf tedy Mladoňov, přišla naše rodina po roce 1800, a vždy se aktivně zapojovala do chodu a obnovy obce. Ráda bych se podílela na jejím kulturním rozvoji a chtěla bych vylepšení komunikace a informovanosti nás občanů ve vztahu k vedení obce“ (www.zazdravouobec.webnode). Dále na internetových stránkách „Za zdravou obec“ jsou představeni hlavní kandidáti do komunálních voleb v roce 2018, kde je o D. Moravcové uvedeno, že jí rozhodně není lhostejné, co se kolem děje. A proto se zapojila do obecní politiky, kde má za sebou již

jedno volební období jako zastupitelka v opozici, což je pozice, ze které je možnost něco změnit velmi těžká, „ale přesto se nevzdává. Nerozlišuje názory na koaliční a opoziční, ale na ty správné a nesprávné. Nebojí se ani názor říci nahlas a vše pojmenovat pravým jménem. Pojmenovat ale nestačí, a tak se osobně velmi aktivně zapojuje do činnosti v obci, a to hlavně při aktivitách s dětmi, nebo pro spoluobčany“ (zazdravouobec.webnode.cz).

Nakonec do současného volebního období zvolena nebyla, ale SNK „Zdravou obec - Svobodní“ je v obecním zastupitelstvu zastoupeno 3 dalšími mandáty. Jedním z nich je i současná zastupitelka M. Ondráčková, která v rozhovoru sdělila, že ona sama není členkou žádného spolku a působí pouze v obecním zastupitelstvu. A doplnila informaci, že v současném volebním období působí v zastupitelstvu pouze jeden člen, který je i zároveň členem místního spolku, a to Jan Šváb z Mysliveckého spolku, jenž je současně členem rady obce a členem kontrolního výboru, „ale jinak tam není nikdo, ani za Sokoli, ani za chovatele. Dřív tam byli hasiči, byl tam pan Ostravský“. Dále upřesnila, že není jednoduché prosadit zájmy spolků, předchozí vedení moc neholdovalo spolkům, ale jak se změnilo zastupitelstvo v posledních komunálních volbách, „tak jsem navrhla právě to navýšení dotací pro hasiče a pro ty Sokolíky na toho půl milionu a prošlo to“. Za problém vidí skutečnost, že místní spolky vzájemně nespolupracují a nepořádají společné akce oproti jiným sousedním obcím. Dále ještě doplnila informaci, že současná spolupráce v zastupitelstvu s jejich opozicí je příznivější než za minulého vedení, tedy především co se týče těch spolků, protože jejich činnost podporují všichni, a rovněž si uvědomují, že se tato oblast dříve hodně zanedbávala, „co se týče těch spolků, si myslím, že se to posunulo trošičku zase dopředu, že se jim i navýšily ty granty, i pro ty malý místní společnosti, že se jim vytvořilo zázemí, je to pro ně jenom dobře, pro obec je to finančně náročné, ale v rámci té činnosti kulturní a společenské, tak je to super, díky tomu se lidé i více stmelují“ (rozhovor č. 1, Příloha C).

Za SDH Nový Malín v minulosti působili někteří členové v obecním zastupitelstvu za jejich „Sdružení hasičů pro obec bezpečnější“. Naposledy získal mandát v předchozím volebním období 2014 – 2018 Josef Ostravský. „V letošních volbách naše Sdružení obdrželo celkem 1353 hlasů, což bylo 7,6 % ze všech hlasů, a ze šesti kandidujících stran jsme v tomto měřítku skončili na čtvrtém místě. Obhájili jsme tedy mandát z minulého volebního období, s nejvyšším počtem hlasů jej získal Josef Ostravský“ (Malínské noviny 4/2014). Na volební období 2018 – 2022 už Sdružení nekandidovalo, ale J. Ostravský

v tomto období působí jako člen finančního výboru. Jinak nikdo z členů SDH v současnosti nepůsobí v jiném sdružení či politické straně. Informaci o aktuální situaci potvrdil i starosta SDH M. Sotolář, který při dotazování sdělil, že „*v současné době nikdo z členů nepůsobí v obecním zastupitelstvu*“ Dále doplnil, že celkově spolupráci a komunikaci s obcí hodnotí jako bezproblémovou a uvedl, že ve spolupráci s obcí pořádají akce Pálení čarodějnic. Sami pak pořádají i mnoho dalších akcí, například Hasičský ples, Dětský maškarní ples a soutěže v požárním sportu (rozhovor č. 4, Příloha D).

Participace v obci Rapotín

Z rapotínského spolku TS Marly se do komunální politiky nikdo z členek za svého působení neangažoval a ni v současnosti neangažuje. Avšak spolupráci a komunikaci s obcí hodnotí předsedkyně spolku I. Krobotová jako výbornou a upřesňuje: „*i ty Vikýřovice, i Rapotín, opravdu musím říct, že skvělá spolupráce a dlouholetá*“. Dále uvedla, že obec Rapotín pořádá pro tyto spolky zasedání, „*kde se domlouvají na obecním plese nebo kde se můžou spolky angažovat, ta spolupráce je poměrně dobrá*“ (rozhovor č. 2, Příloha D).

Z řad členů TJ Jiskra působí v obci Mgr. Bohuslav Hudec, který zastává funkci starosty obce (za ANO 2011). V rozhovoru předseda spolku M. Stratil uvedl, že „*dokonce pan starosta hraje fotbal za první tým*“. Dále doplnil, že jsou tam i další, například „*já jsem třeba sám členem finančního výboru a řekl bych, že se tyto činnosti v této obci prolínají*“. Dále sdělil, že se v obci pořádají různé společenské akce pro občany, ve spolupráci s obcí se pořádají Rapotínské slavnosti, které mají kulturní program a do toho je zahrnutý fotbal a odehrává se to ve fotbalovém areálu TJ Jiskra, dále také „*Dětský den, Kácení máje s hasiči dohromady, hasiči mají v areálu cvičnou plochu, kde cvičí útok, s nimi se pak jednou ročně dělá Kácení máje*“ (rozhovor č. 6, Příloha D).

Velitel SDH Rapotín M. Čech zároveň působí v obci jako zastupitel a radní, za volební stranu ANO 2011 (Ročenka 2018, Obec Rapotín). V rozhovoru M. Čech sdělil, že každý rok se spolkům rozdělují částka zhruba 2-3 miliony Kč podle přijatých žádostí, podle aktivity a velikosti spolku a spolupráce s obcí. Spolupráci obce a spolků při pořádání společných akcí koordinuje KRS, jde zejména o Obecní ples či Rapotínské slavnosti. Dále doplnil, že KRS „*vždy před sezónou po vzájemné domluvě určuje, jaký spolek či spolky si vezmou za své danou akci a následně se stará o správné vyúčtování akce*“ (rozhovor č. 2, Příloha C).

6 Výsledky a diskuze

Většina spolků a sdružení vzniká tím, že nejprve se pár známých občanů se společným zájmem schází zcela neoficiálně. Až teprve po uplynutí určité doby dojdou k rozhodnutí vytvořit spolek či jinou NNO se všemi nezbytnými právními náležitostmi.

Z historického hlediska patří v obou obcích k nejstarším spolkům SDH, kteří působí už více jak sto let. K poválečným spolkům, které překonaly i období sametové revoluce a v obou obcích působí dodnes, patří spolky tělovýchovné jednoty, dále spolky myslivecké, pobočné spolky včelařů a zahrádkářů. Po revoluci se začaly zakládat nové spolky, například další oddíly TJ. K těm mladším patří taneční spolky Perchty von Bladen z Nového Malína a TS Marly z Rapotína. Vznikají i spolky zcela nové zaměřené na moderní druh sportování, jehož příkladem může být sportovní spolek „Zevl team“ z Rapotína. K novodobým spolkům patří i ty zaměřující se na ochranu životního prostředí a návratu k tradicím jako například Malínské aleje, z. s. a ÚEV, z. ú. v Mladoňově.

Ze získaných dat, informací a dotazování s představiteli spolků i obcí se dají vyvodit určitá specifika, rozdílnosti i shodné rysy ohledně fungování, financování a materiálního zajištění místních spolků.

Z hlediska členské základny je složení spolků velmi různorodé. Při porovnání SDH Nový Malín a SDH Rapotín je zjištěn velký rozdíl v počtu členské základny. V Novém Malíně má SDH celkem 112 členů a dětí do 15 let v počtu 27. Naproti tomu SDH Rapotín eviduje k prosinci 2020 celkem 26 členů a jen 1 člen ve věku do 18 let. Rozmanité jsou i členské základy TJ Jiskra a TJ Sokol. TJ Jiskra má celkem 147 členů a TJ Sokol 131. Z toho dětí je u TJ Jiskra cca 45 a u TJ Sokol 87. I přesto, že má celkově členů méně, děti tvoří víc jak polovina členské základny. Tyto zjištěné skutečnosti jsou z velké části ovlivněny strukturou obyvatelstva v obcích, N. Malín má k prosinci 2020 počet dětí ve věku do 15 let 719, Rapotín jen 532. Obecně však jednotlivé činnosti místních spolků cílí na určité skupiny. Lze konstatovat, že z větší části jde o děti. Kromě výše zmíněných SDH a TJ, cílí na děti i Tábornický oddíl Slunovrat v Novém Malíně, jehož členská základna je tvořena pouze dětmi do 18 let. Dalším je třeba zmínit i ÚEV Mladoňov, který rovněž směřuje k této cílové skupině. Ovšem pořádají i pobyty pro seniory od roku 2017, kdy organizovali třídenní pobyt pro seniory z okolních obcí.

Obě komparované obce nabízejí značné množství příležitostí vzájemně se scházet s nabídkou široké škály různých činností. K tomu přispívá i vyhovující zázemí v obou obcích, kde jsou investovány nemalé částky do rekonstrukcí zázemí pro činnost místních spolků. Příkladem jsou v posledních letech vybudovaná zázemí pro SDH i pro TJ. V Rapotíně v současné době mají kompletně vybudovaná a zrekonstruovaná zázemí pro fungování místních spolků. Už zde mají v plánu jen pár drobných úprav pro zázemí SDH. Klubovnu SDH využívají ke scházení i další místní spolky, jako například Sportovně střelecký klub či spolek seniorů ASTRA. Z pohledu radního a zastupitele M. Čecha je zázemí pro místní spolky hodnocené jako rozmazlující. Obec Nový Malín už také kompletně zrekonstruovala zázemí místním hasičům, avšak zatím ještě čekají na rekonstrukci sportovního hřiště pro jejich cvičení a na pořízení hasičského auta. Obec Rapotín už hasičský vůz pořídil v roce 2020.

Dále mohou místní spolky v obci N. Malín využívat pro svoji činnost klubovnu na nově zrekonstruované budově Provozní Nový Malín s. r. o., jejímž zřizovatelem a jediným majitelem je Obec Nový Malín. Jediné zázemí v N. Malíně, které by potřebovalo rekonstrukci, je pro spolek českého svazu chovatelů. Chovatelé každoročně pořádají v těchto prostorech Výstavu drobného zvířectva. Jejich prostory jsou ve špatném stavu, avšak ani ze strany obce není v plánu jejich rekonstrukce. Jak uvedla zastupitelka obce M. Ondráčková, je to dáno tím, že jde o spolek, který už není příliš atraktivní pro mladé lidi, a jeho členové jsou vyššího věku a nemají do budoucna své nástupce.

Financování spolků ze strany místní samosprávy lze hodnotit dle dotazovaných jako dostačující a vstřícné. V obou obcích se za poslední dva roky pohybovaly vyhrazené finanční prostředky pro NNO v částce přes dva miliony. Přičemž v obci N. Malín tvoří vždy největší položku ÚEV, z. ú., který je specifický tím, že je zřízen a provozován přímo obcí a jeho fungování je závislé na rozpočtu obce. Pro ostatní NNO se pak částka pohybuje pod 1 milion Kč. Nachází se zde i spolky, které pravidelně nežadají na svoji činnost, ale zažádají si v průběhu roku na pořádané akce.

Největší položky dotací v obou obcích z rozpočtu místní samosprávy čerpají TJ a SDH. Úplně nejvyšší finanční položku čerpá TJ Jiskra, jejíž částka přesahuje jeden milion Kč, oproti tomu TJ Sokol čerpá kolem půl milionu Kč. Tento značný rozdíl ve financování je dán i tím, že Rapotín je tou bohatší obcí díky provozování skládky, a proto si může dovolit více přispívat na činnost a rozvoj místních NNO.

Z hlediska participace členů z místních spolků v komunální politice se nachází velká odlišnost u zkoumaných obcí. V obci N. Malín působí pouze jeden člen, který je současně i členem spolku mysliveckého a získal mandát za SNK „Nestraníci“ a zároveň je členem rady obce a členem kontrolního výboru. V minulém volebním období působilo v zastupitelstvu SNK „Sdružení hasičů pro obec bezpečnější“ reprezentované jedním mandátem, a to panem J. Ostravským. Ten už v současném volebním období působí pouze jako člen finančního výboru. V obci Rapotíně je situace mnohem příznivější. Starosta obce je zároveň i aktivním členem fotbalového klubu TJ Jiskra. Předseda spolku TJ Jiskra působí ve finančním výboru a velitel SDH Rapotín je zastupitel a radní obce.

Spolupráce a komunikace mezi obcí a místními spolky je podle dotazovaných bezproblémová a hodnocena jako vstřícná. To je shodné u obou obcí. Rozdíl je patrný až ve spolupráci mezi spolky samotnými. Podle zastupitelky obce M. Ondráčkové je vzájemná spolupráce a komunikace mezi samotnými spolky velmi roztržštěná. Spolky mezi sebou vzájemně nespolupracují a nepořádají společné akce. Každý spolek si pořádá akce buď samostatně, nebo ve spolupráci s obcí.

Opakem je tomu v obci Rapotíně, kde spolky mezi sebou vzájemně spolupracují a domlouvají se na společných akcích. K tomu jim hodně pomáhá Radou obce zřízená Komise rapotínských spolků, která věnuje svůj čas právě těmto místním organizacím. Na zasedáních KRS se koordinuje vzájemná spolupráce při pořádání akcí, kterými jsou například Obecní ples či Rapotínské slavnosti odehrávající se v areálu TJ Jiskra. Dokonce i spolky se mezi sebou domlouvají na společném pořádání akcí, příkladem je Kácení máje v režii rapotínských SDH a TJ Jiskra konající se v areálu SDH.

7 Závěr

Předložená diplomová práce zkoumala spolkový a veřejný život v obcích Nový Malín a Rapotín. Zkoumané sousedící obce byly vybrány pro svoji podobnost z hlediska své velikosti, umístění i počtu obyvatel. K hlavním znakům zvolených obcí patří snadná dostupnost do okresního města, rostoucí tendence počtu obyvatel i bytové zástavby.

Obce vykazují shodné znaky ve financování a materiálního zajištění svých spolků a dalších NNO, které se nachází na jejich území. Výrazným shodným znakem obou zkoumaných obcí je investování nemalých prostředků na budování důstojného zázemí pro fungování svých spolků. Naopak rozdílnost je patrná v členských základnách ve stěžejních spolicích SDH a TJ. V obci Rapotíně se potýkají s nízkým počtem členů SDH, především dětského věku. Naopak obec N. Malín má dostatek členů v dětském věku a zájem o členství v této věkové kategorii je velmi příznivý. Návrhem pro zvýšení členské základny nejen v dětském věku je více se zviditelnit při pořádaných akcích a přilákat tak mladé lidi k členství. I přesto, že obec Rapotín má nižší přirozený přírůstek obyvatel, přesto se zde rodí v průměru kolem třiceti dětí ročně a je zde tedy potenciál pro zvýšení členských základen. Dlouhodobým úkolem by mělo být získávání nových členů jak z řad dospělých, tak i z řad nejmladších spoluobčanů.

Existence místních spolků a dalších NNO působící v obcích jsou pro fungování společenského života velmi důležité a užitečné, zejména z hlediska rozvoje obce. Někteří členové se i přímo angažují v komunální politice a mají tedy možnost snažit se prosazovat zájmy svého spolku. V oblasti participace členů v komunální politice je výraznější obec Rapotín, kde funguje i Komise rapotínských spolků. Pomocí KRS spolky vzájemně spolupracují na pořádaných akcích nejen ve spolupráci s obcí, ale i mezi sebou. Vzájemná spolupráce mezi spolky v obci N. Malín příliš dobře nefunguje. Návrhem pro řešení této situace by mohl být podnět pro představitele obce, aby zde rovněž byla zřízena komise pro místní spolky. Tím by se podpořila vzájemná komunikace a spolupráce mezi spolky samotnými a při pořádání akcí pro občany by mohl vzniknout rozmanitější program, jež by zaujal širší skupinu spoluobčanů.

Spolky plní ve fungování společenského života v obci nezastupitelnou roli v oblasti kulturní, společenské, ekologické i sportovní oblasti. Velmi významná je rovněž jejich práce s dětmi a mládeží v rámci spolkové činnosti.

Na závěr lze jednoznačně konstatovat, že komparované obce se snaží maximálně své spolky podporovat nejen finančně, ale i budováním důstojného zázemí pro jejich činnosti. Tímto svým působením se místním spolkům daří spojovat své obyvatele a činit život v ní pestřejší nejen pro své členy, ale i pro ostatní obyvatele obce všech věkových kategorií.

8 Seznam použitých zdrojů

Použitá literatura

ANGELOVSKÁ, O., FRIČ, P., GOULLI, R. *Revitalizace a konsolidace neziskového sektoru v ČR po roce 1989*. Praha: AGNES, 2009, 340 s. ISBN 978-80-903696-7-2.

BALÍK, S. *Okresy na severu. Komunální politika v okresech Šumperk a Jeseník v letech 1989-2006*. 1. vyd. Brno: Centrum pro studium demokracie a kultury, 2008, 198 s. ISBN 978-80-7325-174-1.

BEZOUŠKA, P., PIECHOWICZOVÁ, L. *Nový občanský zákoník*. 1. vyd., 2013, 376 s. ISBN 978-80-7263-819-2.

BROKL, L. a kol. *Reprezentace zájmů v politickém systému České republiky*. 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 1997, 210 s. ISBN 80-85850-48-6.

BŘEZINA, J. *Šumperský okres, Staroměstský okres, Vízmberský okres*. Brno, 1932. 1. vyd. Brno: GARN, 2019, 397 s. Bez ISBN.

ČMEJREK, J. (ed). *Participace občanů na veřejném životě venkovských obcí ČR*. Praha: Kernberg Publishing, 2009, 134 s. ISBN 978-80-87168-10-3.

ČMEJREK, J., BUBENÍČEK, V., ČOPÍK, J., *Demokracie v lokálním politickém prostoru*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2010, 240 s. ISBN 978-80-247-3061-5.

FRIČ, P. *Občanský sektor v ohrožení?* 1. vyd. Praha: Sociologické nakladatelství, 2016, 288 s. ISBN 978-80-7419-243-2.

HRUBEC, M. (ed.). *Demokracie, veřejnost a občanská společnost*. 1. vyd. Praha: Filosofia, 2004, 268 s. ISBN 80-7007-211-3.

HYÁNEK, V. *Neziskové organizace: teorie a mýty*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2011, 131 s. ISBN 978-80-210-5651-0.

KADERÁBKOVÁ, J., PEKOVÁ, J. *Územní samospráva – udržitelný rozvoj a finance*. 1. vyd. Praha: Wolters Kluwer ČR, 2012, 300 s. ISBN 978-80-7357-910-4.

KOLEKTIV AUTORŮ. *Rapotín. Z historie a současnosti obce*. Obec Rapotín, 2014, 242 s. ISBN: 978-80-260-6775-7.

KRECHOVSKÁ, M. HEJDUKOVÁ, P. HOMMEROVÁ, D. *Řízení neziskových organizací. Klíčové oblasti pro jejich udržitelnost*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2018, 208 s. ISBN 978-80-271-2309-4.

MINÁŘ, J. KOVERDYNSKÁ, D. VLÁČEL, R. *Frankštát – Nový Malín 650 let*. Obecní úřad v Novém Malíně, 2000, 98 s.

PELIKÁNOVÁ, A. *Účetnictví, daně a financování pro nestátní neziskovky*. 3. vyd. Praha: Grada Publishing, 2018, 336 s. ISBN 978-80-271-2360-5.

POLÁCH, D. *Historické toulky Šumperskem III*. 1. vyd. Štíty: Nakladatelství Pavel Ševčík–VEDUTA, 2018, 255 s. ISBN: 978-80-86438-77-1.

POSPÍŠILOVÁ, T. ŠTOVÍČKOVÁ JANTULOVÁ, M. *Příběhy budování občanského sektoru v České republice po roce 1989*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2019, 289 s. ISBN 978-80-246-4427-1.

PROVAZNÍKOVÁ, R. *Financování měst, obcí a regionů*. 2. vyd. Praha: Grada Publishing, 2009, 304 s. ISBN 978-80-247-2789-9.

RONOVSKÁ, K., VITOUL, V., BÍLKOVÁ, J. a kol. *Nové spolkové právo v otázkách a odpovědích*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Leges, 2014, 256 s. ISBN 978-80-7502-020-8.

SKOVAJSA, M. a kol. *Občanský sektor: organizovaná občanská společnost v České republice*. 1. vyd. Praha: Portál, 2010, s. 372. ISBN 978-80-7367-681-0.

ŠEDIVÝ, M. MEDLÍKOVÁ, O. *Public relations, fundraising a lobbying pro neziskové organizace*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2012, 144 s. ISBN 978-80-247-4040-9.

VÍT., P. *Praktický právní průvodce pro neziskové organizace*. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, 2015, 160 s. ISBN 978-80-247-9769-4.

VOJTÍŠKOVÁ, M., *Rozpočtové hospodaření pro zastupitele obcí*. Ministerstvo vnitra ČR. Praha: 2018, 72 s. ISBN:978-80-87544-99-0.

Internetové zdroje

ARES. *Administrativní registr ekonomických subjektů*. 2013 [online]. Ministerstvo financí ČR. Dostupné z: <https://www.info.mfcr.cz/ares/ares.html.cz>

BRUNTÁLSKÝ A KRNOVSKÝ DENÍK. *Proměna Desné za 375 milionů skončila. Podívejte se, takto vypadá*. [cit 2021-11-16] ©VLTAVA LABE MEDIA [online]. Dostupné z: https://bruntalsky.denik.cz/zpravy_region/protipovodnova-opatreni-desna-rapotin-vikyrovi-ce-petrov-2021.html

LIDOVKY.CZ. *Rapotín roste s dotacemi. Po ničivých povodních bohatne díky skládce a buduje protipovodňová opatření*, [cit 2019-05-23]. ©2021 MAFRA, a. s. [online]. Dostupné z: https://www.lidovky.cz/domov/rapotin-roste-s-dotacemi-po-nicivych-povodnich-bohat-ne-diky-skladce-a-vodni-nadrzi.A190522_114508_ln_domov_form

MALÍNSKÉ NOVINY, 2/2015. *Oficiální stránky obce Nový Malín*. [online]. Dostupné z: www.novymalin.cz/1137-malinske-noviny-22015

MALÍNSKÉ NOVINY, 5/2018. *Oficiální stránky obce Nový Malín*. [online]. Dostupné z: <https://www.novymalin.cz/12142-malinske-noviny-5-2018>

MĚSTA A OBCE ONLINE. *Veřejná správa online*. ©1996 [online]. Dostupné z: <https://mesta.obce.cz/vyhledat2.asp?okres=3809&vzhled=ul>

MONITOR. *Kompletní přehled veřejných financí*. [online]. Dostupné z: <https://monitor.statnipokladna.cz/>

OBEC NOVÝ MALÍN. *Oficiální stránky obce Nový Malín*. [online]. Dostupné z: <https://www.novymalin.cz/>

OBEC OSKAVA. *Oficiální stránky obce Oskava. O obci. Historie*. ©2021 [online]. Dostupné z: <https://www.ou-oskava.cz/o-obci/historie/>

OBEC RAPOTÍN. *Oficiální stránky obce Rapotín*. ©2021 [online]. Dostupné z: <https://www.rapotin.cz/>

PLÁN ROZVOJE SPORTU OBCE NOVÝ MALÍN NA OBDOBÍ 2021 – 2025. *Oficiální stránky obce Nový Malín*. [online]. Dostupné z: <https://www.novymalin.cz/sekce/plan-rozvoje-sportu>

PERCHTY von BLADEN, z. s. *Perchty von Bladen*. ©2018 [online]. Dostupné z: <http://www.perchty.cz/>

RAPOTÍNSKÉ NOVINY 12/2020. *Oficiální stránky obce Rapotín*. ©2021 [online]. Dostupné z: https://www.rapotin.cz/e_download.php?file=data/editor/427cs_21.pdf&original=12_2020.pdf

ROČENKA 2018. OBEC RAPOTÍN. *Oficiální stránky obce Rapotín*. ©2021 [online]. Dostupné z: <https://www.rapotin.cz/urad/obcan/rocenka-obce-rapotin/>

ROČENKA 2020. OBEC RAPOTÍN. *Oficiální stránky obce Rapotín*. ©2021 [online]. Dostupné z: <https://www.rapotin.cz/urad/obcan/rocenka-obce-rapotin/>

ROZPOČET INVESTIC NA ROK 2019. *Oficiální stránky obce Rapotín*. ©2021 [online]. Dostupné z: <https://www.rapotin.cz/urad/uredni-deska/rozpocet-investic-na-rok-2019-1012.html?ftresult=rozpo%C4%8Det+>

ROZPOČET OBCE N. MALÍN 2021. *Oficiální stránky obce Nový Malín*. [online]. Dostupné z: www.novymalin.cz/17158-obec-novy-malin-schvaleny-rozpocet-na-rok-2021

SDH RAPOTÍN. *Oficiální stránky obce Rapotín*. ©2021 [online]. Dostupné z: <https://www.rapotin.cz/obec/spolky-sdruzeni-neinvesticni-dotace-1/sbor-dobrovolnych-hasicu-rapotin/>

SDH NOVÝ MALÍN, z. s. *SDH Nový Malín*. ©2008 [online]. Dostupné z: <https://www.sdh-novymalin.cz/>

SSK RAPOTÍN. *Sportovně střelecký klub Rapotín z. s.* [online]. Dostupné z: <https://sskrapotin.webnode.cz/>

TANEČNÍ SKUPINA MARLY, spolek. *MARLY taneční skupina*. [online]. Dostupné z: <http://www.marly.stranky1.cz/>

TJ JISKRA RAPOTÍN z. s. *Oficiální stránky fotbalového klubu*. ©2021 [online]. Dostupné z: <http://www.fotbalrapotin.cz/>

TJ SOKOL NOVÝ MALÍN, z. s. *Oficiální klubové stránky*. ©2010 [online]. Dostupné z: <https://tjnovymalin.webnode.cz/>

ÚSTAV EKOLOGICKÉHO VZDĚLÁVÁNÍ, z. ú. ©2021 [online]. Dostupné z: <http://www.ecologia.cz/>

VÝROČNÍ ZPRÁVA 2020. *Ústav ekologického vzdělávání*. ©2021 [online]. Dostupné z: <http://www.ecologia.cz/wp-content/uploads/2021/05/Vyrocnizprava-UEV-Mlado-nov-2020.pdf>

ZÁKON č.128/200 Sb., O OBCÍCH. *Zákony pro lidi*. ©AION CS, s.r.o. 2010-2021 [online]. [cit. 2021-10-15]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2000-128>

ZÁKON č. 89/2012 Sb., OBČANSKÝ ZÁKONÍK. *Zákony pro lidi*. ©AION CS, s.r.o. 2010-2021 [online]. [cit. 2021-09-12]. Dostupné z: <https://www.zakonyprolidi.cz/cs/2012-89>

ZA ZDRAVOU OBEC. *Nový Malín*. Dagmar Moravcová. ©2010 [online]. Dostupné z: <https://zazdravouobec.webnode.cz/products/a3-dagmar-moravcova/>

ZA ZDRAVOU OBEC. *Nový Malín*. *Náš tým jde do voleb*. ©2010 [online]. Dostupné z: <https://zazdravouobec.webnode.cz/volebni-program/>

ZDRAVÝ MALÍN, z. s. *Zdravý Malín*. [online]. Dostupné z: <https://zdravymalin-cz.webnode.cz/>

ZEVL TEAM, z. s., RAPOTÍN. *Oficiální stránky obce Rapotín*. ©2021 [online]. Dostupné z: <https://www.rapotin.cz/obec/spolky-sdruzeni-neinvesticni-dotace-1/zevl-team-zs-rapotin/>

Seznam rozhovorů

ING. MONIKA ONDRÁČKOVÁ, zastupitelka obce N. Malín, za politické sdružení „Za zdravou obec - Svobodní“ (30. 10. 2021)

MARTIN ČECH, zastupitel a radní obce Rapotín, za politické hnutí ANO 2011, velitel SDH Rapotín (2. 11. 2021)

JIŘINA CVEČKOVÁ, referentka OÚ Nový Malín (19. 11. 2021)

DENISA BAŽENOVÁ, referentka OÚ Rapotín, předsedkyně KRS (22. 11. 2021)

ING. PETRA JUNGOVÁ, členka spolku Perchty von Bladen, z. s. (20. 10. 2021)

ILONA KROBOTOVÁ, předsedkyně TS Marly, spolek (29. 10. 2021)

MARTIN SOTOLÁŘ, starosta SDH Nový Malín (22. 10. 2021)

ZDENĚK ŠANOVEC, předseda TJ Sokol Nový Malín (22. 10. 2021)

BC. MILAN STRATIL, předseda TJ Jiskra Rapotín (1. 11. 2021)

9 Přílohy

Příloha A – Seznam použitých zkratk.....	96
Příloha B – Základní klasifikace neziskových organizací podle předmětu.....	97
Příloha C – Seznam otázek pro představitele obcí.....	98
Příloha D – seznam otázek pro předsedy a členy spolků.....	99
Příloha E – Program pro poskytování dotací pro obyvatele obce Nový Malín.....	100
Příloha F – Výzva na poskytování dotací z rozpočtu obce Rapotín 2021.....	102
Příloha G – Znak SDH Nový Malín a znak SDH Rapotín.....	103
Příloha H – Znak TJ Sokol Nový Malín a znak TJ Jiskra Rapotín.....	104
Příloha I – Fotografie obce Nový Malín.....	105
Příloha J – Fotografie obce Rapotín.....	107
Příloha K – Fotografie z činnosti spolků v obci Nový Malín.....	109
Příloha L – Fotografie z činnosti spolků v obci Rapotín.....	111

Příloha A – Seznam použitých zkratk

ARES	Administrativní registr ekonomických subjektů
BOZP	Bezpečnost a ochrana zdraví při práci
ČR	Česká republika
ČSÚ	Český statistický úřad
Čs.	Československý
DPH	Daň z přidané hodnoty
EU	Evropská unie
FO	Fyzická osoba
KRS	Komise rapotínských spolků
MAS	Místní akční skupina
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
N. M.	Nový Malín
NNO	Nestátní nezisková organizace
NO	Nezisková organizace
NOZ	Nový občanský zákoník
OPS	Obecně prospěšná společnost
ORP	Obecní úřad s rozšířenou působností
OÚ	Obecní úřad
OZV	Obecně závazné vyhlášky
PBPO	Přírodně blízká protipovodňová opatření
SH ČMS	Sdružení hasičů Čech, Moravy a Slezska
SDH	Sbor dobrovolných hasičů
SNK	Sdružení nezávislých kandidátů
SSK	Sportovně střelecký klub Rapotín
TJ	Tělovýchovná jednota
TS	Taneční spolek
ÚEV	Ústav ekologického vzdělávání
ZO	Zastupitelstvo obce
z. s.	Zapsaný spolek
z. ú.	Zapsaný ústav

Příloha B – Základní klasifikace neziskových organizací podle předmětu

Mezinárodní klasifikace neziskových organizací ICNPO	Klasifikace služeb NO podle účelu sloužících domácnostem CZ-COPNI	Klasifikace ekonomických činností CZ-NACE
1 Kultura, sport a volný čas	03 Rekreační a kultura	90 Tvůrčí, umělecké a zábavní činnosti 93 Sportovní, zábavní a rekreační činnosti
2 Vzdělávání a výzkum	04 Vzdělávání	85 Vzdělávání
3 Zdraví	02 Zdraví	86 Zdravotní péče
4 Sociální služby	05 Sociální péče	87 Sociální péče
5 Životní prostředí	08 Ochrana životního prostředí	94 Činnost společenských organizací (odborné, politické strany, církve a profesní spolky)
6 Komunitní rozvoj a bydlení	01 Bydlení	
7 Ochrana práv, obhajoba zájmů, politika		
8 Filantropie a dobrovolnictví		
9 Mezinárodní aktivity		
10 Náboženství	06 Náboženství	
11 Hospodářská a profesní sdružení, odbory	07 Politické strany, odborné a profesní organizace	
12 Činnosti jinde neuvedené	09 Služby jinde neuvedené	96 Poskytování ostatních osobních služeb

Zdroj: Krechovská a kol., Řízení neziskových organizací, 2018, s. 20

Příloha C – Seznam otázek pro představitele obcí

Rozhovor č. 1 – Ing. Monika Ondráčková, zastupitelka obce N. Malín, za politické sdružení „Za zdravou obec - Svobodní“ (30. 10. 2021)

Rozhovor č. 2 – Martin Čech, zastupitel a radní obce Rapotín, starosta SDH Rapotín, za politické hnutí ANO 2011 (2. 11. 2021)

- 1) Je podle vás činnost místních spolků důležitá pro veřejný život ve vaší obci?
- 2) Je dle vašeho názoru těchto organizací málo nebo dostatek ve vaší obci?
- 3) Jaké možnosti financování mají tyto spolky z rozpočtu obce? Kolik má obec každoročně vyčleněno financí?
- 4) Poskytuje vaše obec vyhovující materiální zázemí pro fungování místních spolků? (hřiště, klubovny,...apod.)
- 5) Působí někteří členové místních spolků v obecním zastupitelstvu?
- 6) Jak hodnotíte vzájemnou spolupráci mezi obcí a místními spolky?

Rozhovor č. 3 – Jiřina Cvečková, referentka OÚ Nový Malín (19.11.2021)

Rozhovor č. 4 – Denisa Baženovová, referentka OÚ Rapotín, předsedkyně KRS (22.11.2021)

- 1) Kdo rozhoduje o přidělení dotací?
- 2) Jaký je proces přidělování dotací pro místní spolky?
- 3) Jaká částka na rok se mezi místní spolky rozděluje?

Příloha D – Seznam otázek pro předsedy a členy spolků

Rozhovor č. 1 – Ing. Petra Jungová, členka spolku Perchty von Bladen, z. s. (20. 10. 2021)

Rozhovor č. 2 – Ilona Krobotová, předsedkyně TS Marly, spolek (29. 10. 2021)

Rozhovor č. 3 – Martin Čech, velitel SDH Rapotín (2. 11. 2021)

Rozhovor č. 4 – Martin Sotolář, starosta SDH Nový Malín (22. 10. 2021)

Rozhovor č. 5 – Zdeněk Šanovec, předseda TJ Sokol Nový Malín (22. 10. 2021)

Rozhovor č. 6 – Bc. Milan Stratil, předseda TJ Jiskra Rapotín (1. 11. 2021)

- 1) Jak dlouho jste členem spolku, popřípadě jak dlouho ve funkci předsedy?
- 2) Jaký je aktuální počet členů vašeho spolku? Kolik dětí ve věku do 15 let?
- 3) Jak hodnotíte vývoj členské základny za posledních cca 5 - 10 let?
- 4) Žádáte pravidelně o finanční podporu na svoji činnost z rozpočtu obce? Které výdaje vám nejčastěji pokryje?
- 5) Jaké další zdroje financování využívá váš spolek?
- 6) Které z těchto finančních zdrojů jsou pro vaši činnost nejvýznamnější?
- 7) Jak byste zhodnotil současný stav materiálního zázemí (hřiště, šatny, klubovny, apod.)? Jste spokojená/ý nebo je třeba ještě něco vylepšit či vybudovat?
- 8) Pořádáte nějaké akce pro veřejnost (pro občany obce)? Které ve spolupráce s jinými spolky či obcí?
- 9) Působí v současné době někteří vaši členové v obecním zastupitelstvu? (nebo v minulosti někdo působil jako zastupitel a popřípadě se mu podařilo prosadit něco v zájmu spolku)
- 10) Jak hodnotíte spolupráci a komunikaci s představiteli obcí?

Příloha E – Program pro poskytování dotací pro obyvatele obce Nový Malín

Program pro poskytování dotací na aktivity určené pro obyvatele obce Nový Malín a pro právnické osoby se sídlem v Novém Malíně z rozpočtu Obce Nový Malín v roce 2021

- 1) **Účel podpory**

Dotace bude poskytnuta z rozpočtu obce Nový Malín v roce 2021 na kulturní, sportovní, zdravotně-sociální nebo jinou veřejně prospěšnou činnost v souladu s ustanovením § 10a zákona č. 250/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech územních rozpočtů, ve znění pozdějších předpisů.
- 2) **Důvody podpory**

Důvodem pro dotační podporu je důležitost aktivit obyvatel obce i právnických osob (př. spolků) v obci působících v oblasti výchovy mládeže, vzdělávání, kultury, sportu, ochrany přírody, sociální péče pro rozvoj občanské společnosti a tedy pro kvalitu života v obci.
- 3) **Předpokládaný celkový objem peněžních prostředků**

Předpokládaný celkový objem peněžních prostředků vyčleněných v rozpočtu obce v roce 2021 na podporu stanoveného účelu je 160.000,- Kč. Poskytnutí dotací je podmíněno schválením finančních prostředků z rozpočtu obce na rok 2021 Zastupitelstvem obce Nový Malín. V případě, že Zastupitelstvo obce neschválí finanční prostředky pro tento dotační program, nebudou dotace v rámci tohoto programu v roce 2021 poskytovány.
- 4) **Kritéria pro stanovení výše dotace**

Rada obce při stanovení výše poskytované dotace zohledňuje žádanou výši dotace, přínos projektu pro dosažení důvodu tohoto dotačního programu, realizovatelnost projektu, jeho důležitost a dopad na kvalitu života v obci. Bere ohled i na dosavadní působení žadatele v občanské společnosti v obci. Posuzuje také využitelnost a čerpání poskytnutých dotací z minulých let.
- 5) **Okruh způsobilých žadatelů**
 - a) fyzická osoba s trvalým pobytem v Novém Malíně
 - b) právnická osoba se sídlem v Novém Malíně
 - c) vlastník nemovitosti v k.ú. Nový Malín a v k.ú. Mladoňov u Oskavy

Žadatel musí mít ke dni podání žádosti o dotaci vyrovnány veškeré finanční závazky vůči Obci Nový Malín.
- 6) **Lhůta pro podání žádosti**

Lhůta pro podávání žádostí o dotaci bude vyhlášena radou obce vždy na daný kalendářní rok. Zveřejněný termín a hodina uzávěrky přijímání žádostí o dotaci jsou závazné. Později doručené žádosti budou posouzeny dle bodu 9) tohoto programu.
- 7) **Posuzování a schvalování žádostí**

Žádosti o dotaci posuzuje rada obce, která rovněž rozhodne o podané žádosti. V případě zřízení grantové komise radou obce budou žádosti o dotace posuzovány touto grantovou komisí, která následně předloží radě obce zpracované podklady pro rozhodnutí o předmětných žádostech o dotace.
- 8) **Kontrola čerpání poskytnutých příspěvků**

Žadatel předloží doklady o použití dotace a závěrečnou zprávu o realizaci nejpozději do 31. ledna následujícího roku, ve kterém byla dotace poskytnuta. Ve vyúčtování, které musí mít písemnou formu, příjemce uvede skutečnou výši čerpání dotace, účel použití dotace a soupis účetních dokladů dosvědčujících použití dotace s uvedením výše částky a účelu platby jednotlivých dokladů. K vyúčtování příjemce jako přílohu doloží fotokopie uvedených účetních dokladů a fotokopie dokladů o zaplacení (bankovní výpisy nebo pokladní doklady).

9) Další podmínky

- a) V případě, že žadatel nepožádá o dotaci ve vyhlášeném termínu, má možnost požádat během kalendářního roku, nejvýše však 1x. V tomto případě dotace nebude vyšší než 10.000,-Kč.
- b) Pořádané aktivity musí obsahovat propagaci obce – znak obce a text: *“Akce je financována za podpory Obce Nový Malín“*.
- c) Na poskytnutí dotace není právní nárok.

10) Vzor žádosti a obsah jejich příloh

- a) Žádost se podává na předepsaném formuláři, který je k dispozici na obecním úřadě Nový Malín a na internetových stránkách obce - www.novymalin.cz
- b) Žádost musí být řádně vyplněná a obsahovat všechny stanovené náležitosti a přílohy.
- c) Vzor žádosti tvoří přílohu tohoto programu.
- d) Neúplně vyplněné žádosti mohou být vyřazeny z dalšího posuzování.

11) Schválení v orgánech obce

Tento program byl schválen na 32. schůzi rady obce Nový Malín konané dne 30.12.2020.

V Novém Malíně dne 30.12.2020

Mgr. Marek Štencel v.r.
starosta obce
Nový Malín

Příloha F – Výzva na poskytování dotací z rozpočtu obce Rapotín 2021

V Ý Z V A

Obec Rapotín vyhlašuje pro rok 2021

výzvu na poskytování dotací z rozpočtu Obce Rapotín na podporu rozvoje sportovní, kulturní, sociální či jiné veřejně prospěšné činnosti

Žadatelem může být pouze právnická osoba, sdružení či spolky, které jsou účetní jednotkou podle zákona č. 563/1991 Sb., o účetnictví, ve znění pozdějších předpisů, nebo vede daňovou evidenci podle zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění pozdějších předpisů, s působností v oblasti sportu, kultury, sociální či jiné veřejně prospěšné sféry.

Územní vymezení aktivit a projektů, které mohou být podpořeny obcí Rapotín, se musí vztahovat k občanům obce Rapotín, případně k území obce Rapotín (účel dotace).

Písemná či elektronická žádost o poskytnutí dotace včetně požadovaných příloh musí být doručena na podatelnu *Obecního úřadu Rapotín, Šumperská 775, 788 14 Rapotín, nebo na email podatelna@rapotin.cz*

v termínu od 11.1.2021 do 29.1.2021

Úplné znění žádosti o poskytnutí dotace na rok 2021, požadované přílohy a aktuální pravidla pro poskytování dotací jsou k dispozici na úřední desce obce Rapotín, na stránce: <https://www.rapotin.cz/obec/spolky-sdruzeni-neinvesticni-dotace-1/neinvesticni-dotace/>

nebo osobně na obecním úřadě v Rapotíně, Šumperská 775, 788 14 Rapotín u Ing. Blanky Jirouškové, tel.: 588 884 410, email: blanka.jirouskova@rapotin.cz

Mgr. Bohuslav Hudec
starosta obce

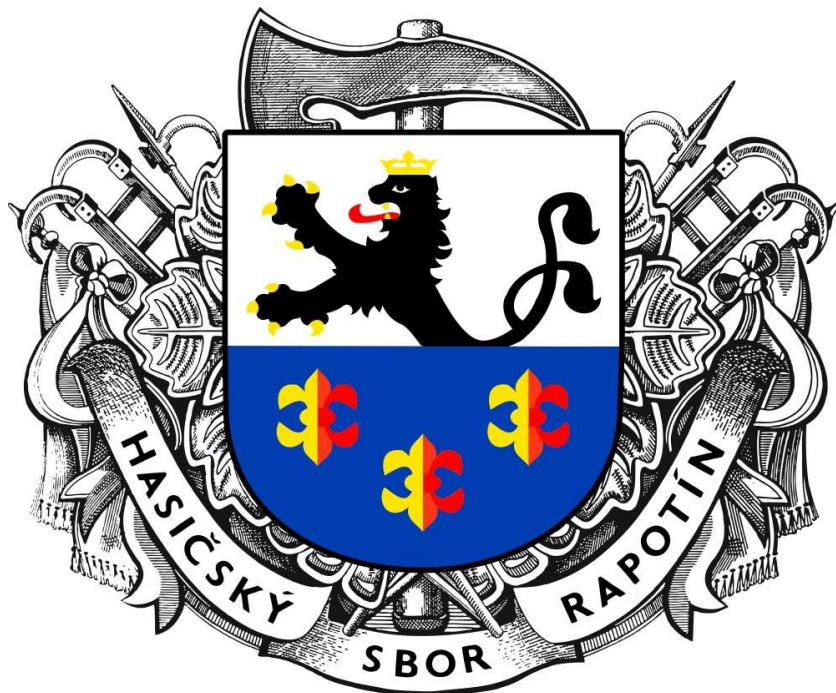
Příloha G – Znak SDH Nový Malín a znak SDH Rapotín

Znak SDH Nový Malín

Zdroj: <https://sdh-novymalin.webnode.cz/>

Znak SDH Rapotín

Zdroj: <https://www.facebook.com/SDHRapotin/photos/a.159690680710830/568689323144295>

Příloha H – Znak TJ Sokol Nový Malín a znak TJ Jiskra Rapotín

Znak TJ Sokol Nový Malín

Zdroj: <https://tjnovymalin.webnode.cz/>

Znak TJ Jiskra Rapotín

Zdroj: <https://www.facebook.com/tjiskrarapotin/photos/a.294184347458522/1107086502834965>

Příloha I – Fotografie obce Nový Malín

Fotografie č. 1: Frankštát (Nový Malín), 1914

Zdroj: http://www.fotohistorie.cz/Olomoucky/Sumperk/Novy_Malin/Default.aspx

Fotografie č. 2: Budova OÚ Nový Malín

Zdroj: <https://www.mistopisy.cz/pruvodce/obec/4931/novy-malin/soucasnost/>

Fotografie č. 3: Adventní jarmark, 2019 (Kostel Nanebevzetí panny Marie, Nový Malín)

Zdroj: <https://www.novymalin.cz/fotogalerie/878-adventni-jarmark-2019>

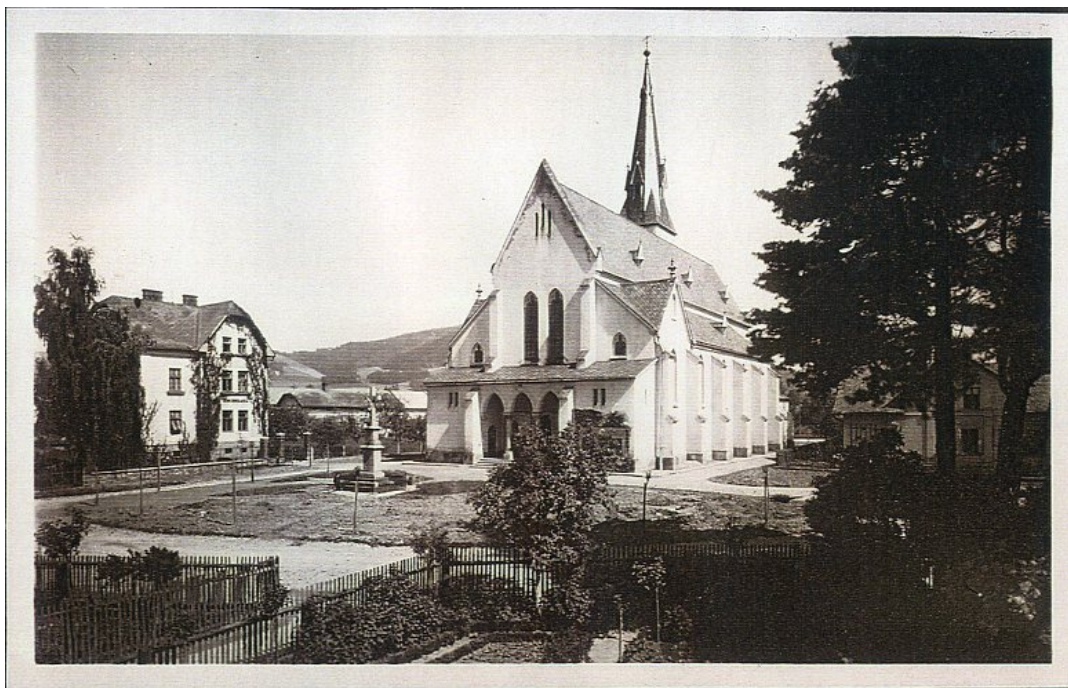
Fotografie č. 4: Zázemí TJ Sokol Nový Malín, 2019

Zdroj: <https://tjnovymalin.webnode.cz/fotogalerie/>

Příloha J – Fotografie obce Rapotín

Fotografie č. 1: Obec Rapotín v roce 1937

Zdroj:<https://www.rapotin.cz/udalosti-v-obci/fotogalerie-1/mezarazene/fotoalbum-obce-z-roku-1937-80cs.html#&gid=1&pid=7>

Fotografie č. 2: Letecké foto obce Rapotín, 2016

Zdroj:<https://www.rapotin.cz/udalosti-v-obci/fotogalerie-1/mezarazene/letecke-fotky-obce-2016-1519cs.html#&gid=1&pid=10>

Fotografie č. 3: Slavnostní otevření sportovního areálu TJ Jiskra Rapotín, 2016

Zdroj: <https://www.rapotin.cz/udalosti-v-obci/fotogalerie-1/rok-2016/slavnostni-otevreni-sportovniho-arealu-jiskra-rapotin-100cs.html#&gid=1&pid=13>

Fotografie č. 4: Rapotínské slavnosti - 630 let obce (areál TJ Jiskra), 2021

Zdroj: <https://www.rapotin.cz/udalosti-v-obci/fotogalerie-1/rok-2021-1/rapotinske-slavnosti-630-let-obce-2411cs.html>

Příloha K – Fotografie z činnosti spolků v obci Nový Malín

Fotografie č. 1: TJ Sokol Nový Malín, vítěz okresního přeboru mladších žáků 2018/2019

Zdroj: <https://sumpersky.denik.cz/fotbal-okres/mladsi-zaci-noveho-malina-vyhrali-okresni-prebor-ve-fotbale-20190619.html>

Fotografie č. 2: Fotogalerie – Perchty von Bladen, z.s.

Zdroj: www.perchty.cz

Fotografie č. 3: Slavnostní otevření hasičárny v Novém Malíně

Zdroj: https://sdh-novymalin.webnode.cz/fotogalerie/photogallerycbm_79355/32/#/

Fotografie č. 4: Pohled na Mladoňov, akce ÚEV, z. ú.

Zdroj: <https://www.facebook.com/Mladonov/photos/a.1748469562086668/1956088031324819>

Příloha L – Fotografie z činnosti spolků v obci Rapotín

Fotografie č. 1: TJ Jiskra Rapotín, 9/2021

Zdroj: <https://www.fotbalrapotin.cz/galerie/detail/152-rapotin-velke-losiny-2-0>. Autor: Bc. Milan Stratil

Fotografie č. 2: TS Marly, Rapotín

Zdroj: <https://www.facebook.com/photo.php?fbid=1331054783760551&set=pb.100005681252950.-2207520000..&type=3>

Fotografie č. 3: SDH Rapotín

Zdroj: <https://www.facebook.com/SDHRapotin/photos/a.429197457093483/2096120633734482>

Fotografie č. 4: SSK Rapotín, Rapotínské slavnosti 2021

Zdroj: https://sskrapotin.rajce.idnes.cz/Rapotinske_slavnosti_2021/1500031672